

На основу члана 24. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 — аутентично тумачење и 68/15),

Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси

ПРАВИЛНИК

О ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА

Члан 1.

У Правилнику о наставном плану и програму општеобразовних предмета средњег стручног образовања у подручју рада Машинство и обрада метала („Службени гласник РС — Просветни гласник”, број 6/14), у делу: „НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ИНДУСТРИЈСКИ МЕХАНИЧАР”, одељак: „I НАСТАВНИ ПЛАН”, после поделеља: „Б2: ИЗБОРНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА”, додају се делови:

1) „НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ОПЕРАТЕР МАШИНСКЕ ОБРАДЕ”;

2) „НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ АВИО-ТЕХНИЧАР”;

3) „НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ МЕХАТРОНИЧАР ЗА ТРАНСПОРТНЕ СИСТЕМЕ АЕРОДРОМА”.

Наставни планови и програми из става 1. овог члана, одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 2.

Даном почетка примене овог правилника, у делу који се односи на наставне планове и програме образовних профила авио-техничар и мехатроничар за транспортне системе аеродрома, престају да важе:

1) Правилник о наставном плану и програму огледа за образовни профил авио-техничар („Просветни гласник”, бр. 16/07, 5/11, 8/12 и 11/12), у делу који се односи на наставни план и програм општеобразовних предмета;

2) Правилник о наставном плану и програму огледа за образовни профил мехатроничар за транспортне системе аеродрома („Просветни гласник”, бр. 22/07, 5/11, 8/12 и 11/12), у делу који се односи на наставни план и програм општеобразовних предмета;

3) Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада Машинство и обрада метала („Просветни гласник”, бр. 3/93, 1/94, 3/95, 1/96, 8/96, 5/97, 20/97, 6/98, 8/98, 3/99, 1/01, 9/02, 9/03, 22/04, 1/05, 7/05 и 12/06 и „Службени гласник РС — Просветни гласник”, бр. 9/13, 11/13 и 14/13), у делу који се односи на општеобразовне предмете за образовне профиле авио-техничар и мехатроничар за транспортне системе аеродрома.

Члан 3.

Ученици уписани у средњу школу закључно са школском 2015/2016. годином на образовне профиле авио-техничар — оглед и мехатроничар за транспортне системе аеродрома — оглед, у четворогодишњем трајању, завршавају започето образовање по наставном плану и програму који је био на снази до ступања на снагу овог правилника — до краја школске 2019/2020. године.

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије — Просветном гласнику”, а примењиваће се почев од школске 2015/2016. године, у делу који се односи на наставни план и програм општеобразовних предмета за образовни профил оператер машинске обраде.

Део који се односи на наставне планове и програме општеобразовних предмета за образовне профиле авио-техничар и мехатроничар за транспортне системе аеродрома примењиваће се почев од школске 2016/2017. године.

Број 110-00-278/2015-04
У Београду, 17. августа 2015. године

Министар,
др **Срђан Вербић**, с.р.

**НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ
I НАСТАВНИ ПЛАН**

Недељни годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ОПЕРАТЕР МАШИНСКЕ ОБРАДЕ

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	12	2		420	70			10			350				6			186				956	70			1026
1 Српски језик и књижевност	3			105				2			70				2			62				237				237
1.1 _____ језик и књижевност*	3			105				2			70				2			62				237				237
2 Српски као нематерњи језик*	2			70				2			70				2			62				202				202
3 Страни језик	2			70				2			70				1			31				171				171
4 Физичко васпитање	2			70				2			70				2			62				202				202
5 Математика	2			70				2			70				1			31				171				171
6 Историја	2			70																		70				70
7 Рачунарство и информатика		2			70																		70			70
8 Географија	1			35																		35				35
9 Екологија и заштита животне средине								1			35											35				35
10 Социологија са правима грађана								1			35											35				35
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1			35				2			70				2			62				167				167
1 Грађанско васпитање / Верска настава	1			35				1			35				1			31				101				101
2 Изборни предмети								1			35				1			31				66				66
Укупно А1+Б	13	2		455	70			11			385				7			217				1057	70			1127
								(12**)			(420**)				(8**)			(248**)				(1123**)				(1193**)
Укупно А1+Б	15			525				11			385				7			217				1127				
								(12**)			(420**)				(8**)			(248**)				(1193**)				

Напомена:* За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине
** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Т-теорија, В-вежбе, ПН-практична настава, Б-блок практичне настава

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила				
Рб	Листа изборних предмета	РАЗРЕД		
		I	II	III
Општеобразовни предмети				
1.	Страни језик II*		1	1
2.	Изабрани спорт**		1	1
3.	Историја (одабране теме)**		1	1
4.	Изабрана поглавља математике			1

5.	Индустијска географија**		1	1
6.	Ликовна култура**		1	1
7.	Музичка култура**		1	1
8	Биологија		1	

Напомена: * Страни језик II ученик може изабрати само у другом разреду и изучавати га једну или две године

** Ученик изборни предмет бира једном у току школовања

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	70	62	202
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 90
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 90
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 90

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно		
Трећи страни језик	2 часа недељно		
Други предмети*	1-2 часа недељно		
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње		
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)	15-30 часова годишње		
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана		

*Поред наведених предмета, школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним плановима других образовних профила истог или другог подручја рада, наставним плановима гимназије или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	І РАЗРЕД часова	ІІ РАЗРЕД часова	ІІІ РАЗРЕД часова
Разредно часовна настава	35	35	31
Менторски рад (практична настава у блоку)	2	2	3
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Завршни испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	практична настава у блоку	
І	Рачунарство и информатика	70			15

**ГАНТОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ, СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ПРВИ, ДРУГИ И ТРЕЋИ РАЗРЕД
ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ОПЕРАТЕР МАШИНСКЕ ОБРАДЕ**

НАСТАВНЕ НЕДЕЉЕ		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	Σ		
ПРВИ РАЗРЕД	Т	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	630	
	В	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	280
	ПН	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	210
	Б-ПН																																					30	30	60	
ДРУГИ РАЗРЕД	Т	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	595	
	В	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	105	
	ПН	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	420
	Б-ПН*																																					30	30	60	
ТРЕЋИ РАЗРЕД	Т	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	248	
	В*	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	186	
	ПН*	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	558	
	Б-ПН*																																					30	30	30	завршни испит

САДРЖАЈИ НАСТАВНИХ ПРОГРАМА

A1 - ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета: **СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Годишњи фонд часова: **105**

Разред: **први**

- Циљеви предмета:
- Проширивање и продубљивање знања о српском књижевном језику;
 - Развијање и неговање језичке културе, поштовање правила књижевног (стандардног) језика у усменом и писаном изражавању;
 - Подстицање ученика на усавршавање говорења, писања и читања, као и неговање културе дијалога;
 - Оспособљавање за ефикасно комуницирање;
 - Упознавање књижевне уметности;
 - Унапређивање знања о сопственој култури и културама других народа;
 - Развијање хуманистичког и књижевног образовања на најбољим делима српске и светске културне баштине;
 - Упућивање ученика на истраживачки и критички однос према књижевности;
 - Обезбеђивање функционалних знања из теорије и историје књижевности;
 - Развијање трајног интересовања за нова сазнања.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод у проучавање књижевног дела	<ul style="list-style-type: none"> • Увођење ученика у свет књижевног дела и књижевност као науку и уметност 	<ul style="list-style-type: none"> • разликује врсте уметности и њихова изражајна средства • објасни појам и функцију књижевности као уметности и однос књижевности и других уметности • наведе научне дисциплине које се баве проучавањем књижевности • увиђа разлику између усмене и писане књижевности • разликује књижевне родове и врсте • одреди тему, мотив, сиже, фабулу, лик и идеју у књижевном делу • износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га 	<ul style="list-style-type: none"> • Врсте уметности, подела уметности • Књижевност као уметност, књижевност и друге уметности • Историја књижевности, теорија књижевности, књижевна критика • Лирика као књижевни род: народна лирска песма и уметничка лирска песма по избору • Епика као књижевни род: епска народна песма (предлог „Кнежева вечера“), приповетка по избору и роман (предлог Драгослав Михаиловић „Кад су цветале тикве“) • Драма као књижевни род: драма по избору 	<ul style="list-style-type: none"> • На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици <p><u>Препоруке за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Приликом обраде драмског дела могућност посете позоришној представи и гледање снимка позоришне представе, а након тога разговор о драмском тексту и његовој позоришној реализацији. Такође је ову наставну тему могуће обрађивати током целе школске године, па на пример структуру и одлике драмског дела обрадити на примеру „Ромеа и Јулије“, а

Књижевност старог века	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са митологијом, репрезентативним делима старог века и њиховим значајем за развој европске културе 	<ul style="list-style-type: none"> објасни значај митологије за античку књижевност и развој европске културе наведе имена аутора, називе обрађених дела и класификује их по културама којима припадају, књижевним родовима и врстама објасни универзалне поруке књижевности старог века 	<ul style="list-style-type: none"> Сумерско-вавилонска књижевност: Еп о Гилгамешу (анализа одломка) Митови: о Танталу, Сизифу, Нарцису; митови о Троји: Парисов суд, Одисеј и Пенелопа, Ахил, Едип... Хеленска књижевност: Хомер: Илијада (одломак) Софокле: Антигона (одломак) Стари и Нови завет (текстови по избору) 	<p>структуру и одлике лирске и епске народне песме обрадити током реализације теме Народна књижевност</p> <ul style="list-style-type: none"> Народна књижевност се може обрадити по мотивима (рад у групама) <p>Оцењивање</p> <p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> праћење остварености исхода тестове знања тестове практичних вештина <p>Оквирни број часова по темама</p>
Средњовековна књижевност	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са споменицима јужнословенске културе, развојем писма и језика, делима средњовековне књижевности 	<ul style="list-style-type: none"> наведе најзначајније споменике јужнословенске културе, језик, писмо и век у ком су настали именује ауторе и дела разуме поетику жанрова средњовековне књижевности лоцира обрађене текстове у историјски контекст објасни значај средњовековне књижевности за српску културу 	<ul style="list-style-type: none"> Почети словенске писмености: Црноризац Храбар : „Слово о писменима“ Рад Ћирила и Методија Словенска писма и развој књижевног језика Најстарији споменици јужнословенске културе Свети Сава : „Житије светог Симеона“ (одломак) Јефимија: „Похвала кнезу Лазару“ Деспот Стефан Лазаревић; „Слово љубве“ 	<ul style="list-style-type: none"> Увод у проучавање дела (14 часова) Књижевност старог века (13 часова) Средњовековна књижевност (11 часова) Народна књижевност (12 часова) Хуманизам и ренесанса (10 часова) Општи појмови о језику (5 часова) Фонетика (10 часова) Правопис (10 часова) Култура изражавања (20 часова)
Народна књижевност	<ul style="list-style-type: none"> Указивање на народну књижевност као израз колективног мишљења и осећања, ризницу народних обичаја, чувара моралног и националног кодекса 	<ul style="list-style-type: none"> разликује лирске, епске и лирско-епске песме уочи одлике усмене уметности речи (колективност, варијантност, формулативност) процењује етичке вредности изнете у делима народне књижевности тумачи ликове, битне мотиве, фабулу, сиже, композицију и поруке у одабраним делима упореди уметничку интерпретацију стварности и историјске чињенице 	<ul style="list-style-type: none"> Врсте народне књижевности Лирска народна песма „Овчар и девојка“, „Зао господар“ (предлог) Епска народна песма „Бановић Страхиња“, Марко пије уз Рамазан вино“, „Бој на Мишару“ Лирско-епске песме (по избору) Народне проза (бајка по избору) Кратке народне прозне врсте (избор) 	

Хуманизам и ренесанса	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са поетиком хуманизма и ренесансе, њеним најзначајним представницима и књижевним делима 	<ul style="list-style-type: none"> наведе најзначајније представнике и њихова дела објасни значење појмова хуманизам и ренесанса наводи и на обрађеним делима образлаже одлике епохе упореди вредности средњег века са вредностима хуманизма и ренесансе 	<ul style="list-style-type: none"> Поетика хуманизма и ренесансе, најзначајнији представници Франческо Петрарка: „Канцонијер“ (избор сонета) Ђовани Бокачо: „Декамерон“ (приповетка по избору) или Данте Алигијери „Пакао“ (приказ дела, одломак) Вилијам Шекспир: „Ромео и Јулија“ Сервантес: „Дон Кихот“ (одломак) 	
Општи појмови о језику	<ul style="list-style-type: none"> Указивање на проучавање језика као система, упознавање са његовом функцијом, друштвеном условљеношћу и историјским развојем 	<ul style="list-style-type: none"> објасни функцију језика и појам језичког знака разуме природу модерног књижевног (стандардног) језика наведе фазе развоја књижевног језика до 19. века наведе дисциплине које се баве проучавањем језичког система 	<ul style="list-style-type: none"> Место језика у људском друштву, битна својства језика, језик и комуникација Књижевни језик, језичка норма и стандардизација Језички систем и науке које се њиме баве Књижевни језици код Срба до 19. века 	
Фонетика	<ul style="list-style-type: none"> Сстицање знања из области фонетике (фонологије) књижевног језика и способности да се та знања примене у говору и писању 	<ul style="list-style-type: none"> правилно изговара гласове и акценте књижевног језика разликује гласовне алтернације 	<ul style="list-style-type: none"> Фонетика и фонологија Гласови књижевног језика и њихов изговор Гласовне алтернације сугласника (звучних и беззвучних; с:ш, з:ж, н:м; к,г,х:ч,ж,ш и к,г,х:ц,з,с; алтернације ненепчаних са предњонепчаним сугласницима), самогласника (промена о у е и умекшаност сугласника, непостојано а, промена сонанта л у вокал о) и упрошћавање сугласничких група са правописним решењима Акценти књижевног језика 	

<p>Правопис</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом 	<ul style="list-style-type: none"> уме да се служи правописом примени знања о гласовним алтернацијама у складу са језичком нормом примени употребу великог и малог слова у складу са језичком нормом подели речи на крају реда у складу са језичком нормом 	<ul style="list-style-type: none"> Главне норме писања великог и малог слова (на почетку реченице, наслови и натписи, властита имена, имена народа, географски појмови, небеска тела, празници, установе и организације, присвојни придеви на –ов и –ин, куртоазна употреба великог слова, вишечлана имена земаља и остала вишечлана имена, помоћне речи у именима, називи серијских и апстрактних појмова, звања, титуле...) Подела речи на крају реда 	
<p>Култура изражавања</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика да користе различите облике казивања и функционалне стилове 	<ul style="list-style-type: none"> опише стања, осећања, расположења, изрази ставове, донесе закључке у усменом и писаном изражавању разликује функционалне стилове препозна и примени одлике разговорног и књижевноуметничког функционалног стила попуњава формуларе, уплатнице, захтеве и слично у складу са језичком нормом 	<ul style="list-style-type: none"> Језичке вежбе Стилске вежбе Врсте функционалних стилова-основне одлике Разговорни функционални стил Књижевноуметнички функционални стил Попуњавање формулара, захтева, уплатница и сл. Школски писмени задаци 4 x2+2 Домаћи задаци 	

Назив предмета: **СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **други**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Барок, класицизам, просветитељство	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са европским културним, духовним и мисаоним тенденцијама 17. и 18. века и њиховим утицајима на српску књижевност 	<ul style="list-style-type: none"> наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности препозна на обрађеним делима одлике просветитељства објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност направи паралелу у обради истих мотива у европској и српској књижевности 	<ul style="list-style-type: none"> Барок и класицизам; поетика, главни представници у нашој и европској књижевности Молијер: „Тврдица“ Просветитељство у Европи и код нас Књижевно - просветитељски рад Доситеја Обрадовића Доситеј Обрадовић: „Живот и прикљученија“ (одломци) Јован Стерија Поповић: „Тврдица“ (одломци) 	<ul style="list-style-type: none"> На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> Теоријска настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> Могућност гледања екранизације неких од дела реалистичке књижевности
Романтизам	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са поетиком романтизма, представницима и делима европске и српске књижевности 	<ul style="list-style-type: none"> наведе представнике романтизма и њихова дела уочава и образлаже одлике романтизма изнесе свој суд о књижевним делима користећи стечена знања и сопствена запажања препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа 	<ul style="list-style-type: none"> Романтизам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) Пушкин: „Дигани“ (одломак) Хајне: „Лорелај“ или Ш. Петефи: „Слобода света“ Вук Караџић - рад на реформи језика и правописа, рад на сакупљању народних умотворина, лексикографски рад Значај 1847. године Петар Петровић Његош: Хуманистичко-филозофске мисли „Горског вијенца“ (тумачење гномских израза по избору) Бранко Радичевић: „Кад млидија умрети“ Ђура Јакшић: „На Липару“ Јован Јовановић Змај: „Ђулићи“ и „Ђулићи увеоци“ (избор) Лаза Костић: „Santa Maria della Salute“ 	<p>Оцењивање</p> <p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> праћење остварености исхода тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> Барок , класицизам, просветитељство (11 часова) Романтизам (15 часова) Реализам (15 часова) Морфологија са творбом речи (11 часова) Правопис (7 часова) Култура изражавања (11 часова)

Реализам	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са поетиком реализма, представницима и делима европске и српске књижевности 	<ul style="list-style-type: none"> наведе представнике правца и њихова дела дефинише одлике реализма и препозна их на обрађеним књижевним делима тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела 	<ul style="list-style-type: none"> Реализам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) Балзак: „Чича Горио“ (одломци по избору) Гогољ : „Ревизор“ (одломак) Милован Глишић: „Глава шећера“ Лаза Лазаревић: „Ветар“ Радоје Домановић: „Данга“ Симо Матавуљ: „Поварета“ Бранислав Нушић: „Госпођа министарка“ Војислав Илић: „Сиво, суморно небо“ 	
Морфологија са творбом речи	<ul style="list-style-type: none"> Систематизовање знања о врстама речи, њиховим облицима и основним правилима грађења речи 	<ul style="list-style-type: none"> одреди врсту речи и граматичке категорије употреби у усменом и писаном изражавању облике речи у складу са језичком нормом препозна просте, изведене и сложене речи препозна основне принципе творбе речи 	<ul style="list-style-type: none"> Морфологија у ужем смислу Врсте речи Именске речи и њихове граматичке категорије Глаголи. Граматичке категорије глагола Прилози, предлози, везници, речце, узвици Основни појмови о извођењу речи Основни појмови о творби сложеница и полусложеница. 	
Правопис	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом 	<ul style="list-style-type: none"> примени правила одвојеног и састављеног писања речи у складу са језичком нормом 	<ul style="list-style-type: none"> Спојено и одвојено писање речи (писање бројева и изведеница од њих, писање заменица и заменичких прилога, спојени предлога и других речци, глаголи и речце, писање негације) Основна правила спојеног, полусложеничког и одвојеног писања 	

<p>Култура изражавања</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењује у усменом и писаном изражавању у складу са језичком нормом, • Оспособљавање ученика да користе различите облике казивања и функционалне стилове 	<ul style="list-style-type: none"> • изражава размишљања и критички став према проблемима и појавама које намећу књижевни текстови али су и део свакодневног живота • примени одлике новинарског стила 	<ul style="list-style-type: none"> • Лексичке вежбе • Стилске вежбе • Домаћи задаци • Школски писмени задаци 2x2+2 • Писање вести, извештаја, интервјуа и других облика новинарског изражавања • Милутин Миланковић: „Кроз васиону и векове“ 	
---------------------------	--	--	--	--

Назив предмета: **СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Годишњи фонд часова: **62**

Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Модерна	<ul style="list-style-type: none">Упознавање са основним одликама модерне, представницима и њиховим делима	<ul style="list-style-type: none">наведе одлике правца, представнике и њихова делаанализира одабрана дела, износи запажања и ставове	<ul style="list-style-type: none">Одлике симболизма и импресионизмаШарл Бодлер: „Албатрос“Богдан Поповић: „Предговор Антологији новије српске лирике“Алекса Шантић: „Претпразничко вече“Јован Дучић: „Благо цара Радована“ (избор) или песма по изборуМилан Ракић: „Долап“ или „Јасика“В. П. Дис: „Можда спава“ или С. Пандуровић: „Светковина“Б. Станковић: дело по избору	<ul style="list-style-type: none">На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">Теоријска настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none">праћење остварености исходатестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none">Модерна (11 часова)Међуратна књижевност (11 часова)Савремена књижевност (7 часова)Лексикологија (7 часова)Синтакса (6 часова)Правопис (7 часова)Култура изражавања (13 часова)
Међуратна књижевност	<ul style="list-style-type: none">Упознавање ученика са одликама међуратне књижевности, представницима и делима	<ul style="list-style-type: none">наведе одлике правца, представнике и њихова делаанализира одабрана дела, износи запажања и ставове	<ul style="list-style-type: none">Одлике међуратне књижевности и представници у светској и српској књижевностиТагоре: „Градинар“ (избор)“Душан Васиљев: „Човек пева после рата“Милутин Бојић: „Плава гробница“Милош Црњански: „Сеобе I“ (одломак)Иво Андрић: „Мост на Жепи“ или приповетка по изборуРастко Петровић: „Људи говоре“ или И. Андрић: „Ex Ponto“	

Савремена књижевност	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са одабраним делима савремене књижевности 	<ul style="list-style-type: none"> изнесе своје утиске о прочитаним делима савремене српске књижевности уочи одлике савремене књижевности на прочитаним делима уочи разлику између књижевног дела и његове интерпретације у филмској и позоришној уметности 	<ul style="list-style-type: none"> Савремена српска књижевност у другој половини 20. века Савремена поезија - (по избору обрадити песму Васка Попе, Миодрага Павловића или Десанке Максимовић) Савремена проза - Иво Андрић: „Проклета авлија“ Савремена драма – Душан Ковачевић: драма по избору 	
Лексикологија	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са основама лексикологије 	<ul style="list-style-type: none"> препозна и одреди вредност лексеме наведе примере синонима, антонима, хомонима, жаргона... 	<ul style="list-style-type: none"> Синонимија Хомонимија Антонимија Полисемија Састав лексике српског књижевној језика Дијалектизми Архаизми и историзми Вулгаризми Неологизми Жаргонизми Термини Фразеологизми 	
Синтакса	<ul style="list-style-type: none"> Систематизовање знања о синтакси 	<ul style="list-style-type: none"> одреди синтаксичке јединице у реченици препозна типове зависних, независних реченица и напоредних конструкција 	<ul style="list-style-type: none"> Синтаксичке јединице Основне реченичне и синтагматске конструкције Систем зависних реченица Систем независних реченица Напоредне конструкције 	
Правопис	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика за примењивање знања из језика и правописа у складу са језичком нормом 	<ul style="list-style-type: none"> примени правописне знаке у складу са језичком нормом употреби интерпункцију у складу са језичком нормом примењује правописна правила у писању скраћеница 	<ul style="list-style-type: none"> Правописни знаци Општа правила интерпункције у реченици Скраћенице 	

<p>Култура изражавања</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењују у усменом и писаном изражавању • Оспособљавање ученика да попуњавају административне обрасце у складу са језичком нормом и користе функционални административни стил 	<ul style="list-style-type: none"> • износи став, користи аргументе и процењује опште и сопствене вредности у усменом и писаном изражавању • примени одлике административног стила • примени вештину комуникације у ситуацијама везаним за струку 	<ul style="list-style-type: none"> • Лексичке вежбе • Стилске вежбе • Домаћи задаци • Говорне вежбе • Школски писмени задаци 2x2+2 • Писање молбе, жалбе, биографије... 	
---------------------------	---	--	---	--

Назив предмета: **СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

- Овладавање српским као нематерњим језиком у оквиру програмом предвиђених садржаја;
- Усвајање граматичких садржаја и лексике;
- Усвајање правилног изговора и писања (ортоепских и ортографских правила);
- Оспособљавање за комуникацију у свакодневним животним ситуацијама;
- Оспособљавање ученика за самостално усмено и писмено изражавање;
- Упознавање ученика са значајним карактеристикама културе народа који говоре српским језиком;
- Упознавање ученика са српским књижевним делима и другим типовима текстова;
- Развијање интересовања ученика за даље учење српског језика;
- Овладавање терминологијом у оквиру подручја рада.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Фонетика	Оспособљавање ученика за правилан изговор гласова српског језика и правилно акцентовање речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно артикулише гласове српског језика,• разликује акцентоване и неакцентоване речи,• примењује основна правила акцентовања речи.	<ul style="list-style-type: none">• Вокалски и консонантски систем стандардног српског језика.• Основе акценатског система српског језика.• Алтернације гласова.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује у оквиру следећих облика наставе: <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава са вежбама
Морфологија	Упознавање ученика са правилном употребом врста и облика речи.	<ul style="list-style-type: none">• разликује врсте речи,• правилно употребљава род и број именских речи,• правилно употребљава лице, род и број глагола,• разликује глаголе по виду и роду;• разликује основне лексиколошке категорије.	<ul style="list-style-type: none">• Врсте речи и њихове граматичке категорије.• Речи са деκлинацијом, речи са конјугацијом.• Глаголски облици – лични и нелични.• Основне лексиколошке категорије.	Место реализације наставе <ul style="list-style-type: none">• учионица Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити путем: <ol style="list-style-type: none">1. праћења остварености исхода,2. тестова знања.
Творба речи	Упознавање и оспособљавање ученика за примену правила творбе речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно гради различите типове твореница.	<ul style="list-style-type: none">• Изведене и сложене речи (улога префикса, суфикса и спојних вокала у грађењу речи).	Оквирни број часова по темама: <ul style="list-style-type: none">– фонетика – 9,– морфологија – 9,– творба речи – 9,– синтакса – 9,– правопис – 6,– култура изражавања – 14,– књижевност – 14.

Синтакса	Оспособљавање ученика за правилно грађење синтагми и реченица.	<ul style="list-style-type: none"> прошири просту реченицу зависним члановима, препознаје врсту комуникативне реченице, као и њену функцију. 	<ul style="list-style-type: none"> Основни реченични чланови (одредбени и допунски), изражавање лексемама и синтагмама. Врсте реченице по комуникативној функцији. 	<p>Препоруке за реализацију садржаја програма</p> <p>Наставни програм <i>српског као нематерњег језика</i> за средњу школу представља продужетак програма основне школе и обезбеђује континуитет наставе овог предмета. Стога, неопходно је да се наставник упозна са садржајем програма предмета <i>српски као нематерњи језик</i> за основну школу.</p> <p>Ниво знања ученика из основне школе, у погледу овладаности српским језиком, веома је различит. Зато настава <i>српског као нематерњег језика</i> не може бити једнообразна и у њој се морају уважавати различите могућности и потребе ученика различитих средина и различитих матерњих језика. При том се у наставу наглашено укључује принцип индивидуализације и спровођење диференцираног рада на различитим нивоима ученичког знања.</p> <p>С обзиром на то да је основни циљ наставе овога предмета продуктивно овладавање српским језиком и оспособљавање ученика за комуникацију у свакодневним ситуацијама, организација ове наставе треба да се базира на принципима комуникативног приступа у усвајању и учењу језика.</p> <p>Садржаји програма из граматике повезани су са садржајима граматике у основној школи, којима се сада приступа когнитивно. Тиме се знања употпуњују и подижу на виши ниво, коригују се евентуалне грешке настале услед интерференције матерњег језика и недовољно савладаних садржаја из претходних разреда.</p> <p>Наставу граматике треба организовати као средство учења употребе језика, без нефункционалног учења граматичких правила и парадигми. Граматичке елементе треба презентовати и</p>
Правопис	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	<ul style="list-style-type: none"> примењује правописна правила српског језика. 	<ul style="list-style-type: none"> Карактеристике фонетског правописа (посебно с обзиром на гласовне алтернације). Велико и мало слово. Састављено и растављено писање речи. Правописни знаци и знаци интерпункције. 	
Култура изражавања	Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање.	<ul style="list-style-type: none"> комуницира на српском језику у складу са темом или ситуацијом; даје комплексније одговоре на постављена питања и поставља питања. 	<ul style="list-style-type: none"> Тематика: <ul style="list-style-type: none"> Школа; Занимања; Из живота младих; Свакодневни живот. Комуникативне функције: исказивање осећања и ставова. Богатње ученичког речника новом општом и стручном лексиком. Писмени задатак (један годишње). Домаћи задаци. 	
Књижевност	Упознавање са различитим књижевним родовима и врстама и значајним делима српске књижевности.	<ul style="list-style-type: none"> разликује књижевне родове и врсте и користи познавање жанровских посебности при интерпретацији књижевног дела у настави чита, препричава и тумачи књижевноуметничке и остале типове текстова, анализира идејне аспекте текстова обухваћених школским програмом. 	<ul style="list-style-type: none"> Вук Стефановић Караџић – сакупљач народних умотворина; Избор из лирске народне поезије („Српска дјевојка“, „Девојка и сунце“, „Мајка Јова у ружи родила“); Епска народна песма – „Косовка девојка“; Легенде и предања о Светом Сави; Народна бајка (по избору) – „Дјевојка бржа од коња“, „Међедовић“, „Биберче“; Бранислав Нушић: „Госпођа министарка“ (одломак); Лаза Лазаревић: „Први пут с оцем на јутрење“; Јован Јовановић Змај: „Ђулићи“ и „Ђулићи увеоци“ (избор); Десанка Максимовић: „Сребрне плесачице“; Ђура Јакшић: „Вече“; Иво Андрић: „Мост на Жепи“ - одломак; Радоје Домановић: „Вођа“; Избор текстова из енциклопедија и часописа за 	

			<p>децу и младе (из различитих функционалних стилова);</p> <ul style="list-style-type: none"> Избор песама: староградске и савремене музике. (Обавезно треба обрадити седам дела.) 	<p>увежбавати у контексту, у реалним говорним ситуацијама и у књижевним и другим текстовима.</p> <p>Настава <i>српског као нематерњег језика</i> мора бити хуманистички оријентисана и богата како језичким тако и садржајима из културе. Поред језичких, морају бити заступљени књижевни, уметнички, стручни и други потребни типови текстова.</p> <p>У оквиру часова књижевности обрађују се одабрани одломци из српске књижевности у складу са нивоом знања и интересовањима ученика. Поред књижевних текстова, у настави треба користити и друге пригодне текстове (научне, стручне...), преко којих ће ученици упознати различите форме изражавања у књижевном делу, различите функционалне стилове и врсте текстова.</p> <p>Изузетну пажњу треба посветити мотивацији ученика за рад организовањем различитих метода и облика рада и разноврсним лексичким, граматичким и комуникативним вежбама. Ученике треба подстицати и на уочавање сличности и разлика српског и матерњег језика, али и ширих, културолошких карактеристика.</p> <p><i>Посебне напомене</i> за остваривање појединих садржаја у оквиру тема.</p> <ul style="list-style-type: none"> У оквиру фонетике обратити пажњу на разлику у акценту речи између матерњег и српског језика. У садржајима морфологије тежиште треба ставити на род и број именских речи (слагање именица са придевима и придевским заменицама). Код глаголског вида увежбавати коришћење заменице и речце се (код најчешће коришћених глагола). Код творбе речи префиксацију и суфиксацију повезати са глаголским видом. У остваривању садржаја програма који
--	--	--	---	--

				<p>се односе на падеже детаљније обрадити месна значења генитива, акузатива и локатива. Увежбавање падежа повезивати са проширивањем реченице синтаagmaма.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обратити пажњу на структуру реченице и њихову комуникативну функцију. • Код глаголских облика увежбавати презент, перфекат и футур I. • У области правописа обавезно треба увежбавати писање речце не. • У тематици књижевност, међу седам књижевних дела обавезних за обраду, укључити дела из <u>народне књижевности</u>. • На примерима текстова српске књижевности обнављати и систематизовати садржаје из књижевности (историја и теорија књижевности), које ученик познаје из програма прописаног за савладавање његовог матерњег језика.
--	--	--	--	--

Назив предмета: СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 70

Разред: други

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Фонетика	Оспособљавање ученика за правилно акцентовање речи и реченица. Оспособљавање ученика за примену гласовних промена.	<ul style="list-style-type: none">• примењује основна правила акцентовања речи и реченица,• правилно употребљава облике речи са гласовним променама.	<ul style="list-style-type: none">• Квалитет и квантитет акцента.• Једначење сугласника по звучности.• Једначење сугласника по месту творбе.• Палатализација и сибиларизација.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује у оквиру следећих облика наставе: <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава са вежбама Место реализације наставе <ul style="list-style-type: none">• учионица
Морфологија и морфосинтакса	Упознавање ученика са правилном употребом и оспособљавање за правилну употребу облика речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно употребљава именице природног мушког рода,• препознаје именице типа <i>singularia tantum</i> и <i>pluralia tantum</i>,• правилно употребљава облике именских речи,• употребљава прилоге за време,• разликује типове глагола по виду и роду,• разликује глаголске начине,• препознаје и употребљава врсте придевских заменица.	<ul style="list-style-type: none">• Именице:<ul style="list-style-type: none">- природни мушки род,- именице типа <i>singularia tantum</i> и <i>pluralia tantum</i>.• Падежи (облици и основна значења – са предлозима и без предлога).• Прилози за место, време и начин.• Бројеви.• Обновљање: презент, перфекат, футур I.• Глаголи:<ul style="list-style-type: none">- императив,- потенцијал,- глаголски вид: свршени и несвршени глаголи,- глаголски род: узајамно-повратни глаголи.• Придевске заменице.	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити путем: <ol style="list-style-type: none">1. праћења остварености исхода,2. тестова знања. Оквирни број часова по темама: <ul style="list-style-type: none">- фонетика – 9,- морфологија и морфосинтакса – 11,- творба речи – 4,- синтакса – 10,- правопис – 4,- култура изражавања – 16,- књижевност – 16. Препоруке за реализацију садржаја програма
Творба речи	Оспособљавање ученика за примену правила творбе речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно гради речи префиксацијом.	<ul style="list-style-type: none">• Префиксација у врстама речи.	Наставни програм <i>српског као нематерњег језика</i> за средњу школу представља продужетак програма основне школе и обезбеђује континуитет наставе овог предмета. Стога, неопходно је да се

<p>Синтакса</p>	<p>Оспособљавање ученика за правилно грађење синтагми и реченица.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • прошири просту реченицу зависним члаиовима, • саставља временске и узрочне реченице. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неправи објекат. • Прилошке одредбе за место, време, узрок. • Партитивни генитив. • Врсте зависних реченица: адвербијалне. 	<p>наставник упозна са садржајем програма предмета <i>српски као нематерњи језик</i> за основну школу и за први разред средње школе.</p> <p>Ниво знања ученика из основне школе, у погледу овладаности српским језиком, веома је различит. Зато настава <i>српског као нематерњег језика</i> не може бити једнообразна и у њој се морају уважавати различите могућности и потребе ученика различитих средина и различитих матерњих језика. При том се у наставу наглашено укључује принцип индивидуализације и спровођење диференцираног рада на различитим нивоима ученичког знања.</p>
<p>Правопис</p>	<p>Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • примењује правописна правила српског језика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Употреба запете. • Писање бројева. • Писање датума. 	<p>С обзиром на то да је основни циљ наставе овога предмета продуктивно овладавање српским језиком и оспособљавање ученика за комуникацију у свакодневним ситуацијама, организација ове наставе треба да се базира на принципима комуникативног приступа у усвајању и учењу језика.</p>
<p>Култура изражавања</p>	<p>Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • комуницира на српском језику у складу са темом или ситуацијом, • даје одговоре на постављена питања и поставља питања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тематика: <ul style="list-style-type: none"> - пријатељи и родбина; - становање (просторије, намештај, кућни апарати); - основне животне намирнице; - јавно објекти, службе и установе (продавница, амбуланта, пошта, ресторан); - биљни и животињски свет; - прославе и свечаности; - мерне јединице, временске одреднице. • Комуникативне функције: <ul style="list-style-type: none"> - ословљавање и обраћање; - исказивање молбе; - тражење и давање упутстава; - позивање и прихватање/одбијање позива. • Проширивање језичке и лексичке грађе новим речима и фразеолошким изразима. • Писмени задатак (један годишње). • Домаћи задаци. 	<p>Наставу граматике треба организовати као средство учења употребе језика, без нефункционалног учења граматичких правила и парадигми. Граматичке елементе треба презентовати и увезбавати у контексту, у реалним говорним ситуацијама и у књижевним и другим текстовима.</p> <p>Настава <i>српског као нематерњег језика</i> мора бити хуманистички оријентисана и богата како језичким тако и садржајима из културе. Поред језичких, у пуној мери морају бити заступљени књижевни, уметнички, савремени садржаји и садржаји цивилизацијских тековина. У оквиру часова књижевности обрађују се одабрани одломци из српске књижевности у складу са нивоом знања и интересовањима ученика. Поред књижевних текстова, у настави треба</p>

<p style="text-align: center;">Књижевност</p>	<p>Упознавање са значајним делима српске књижевности.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • чита, препричава и тумачи књижевноуметничке и остале типове текстова, • анализира идејне аспекте текстова обухваћених школским програмом, • уочава и тумачи основне интеграционе чиниоце интерпретације књижевног дела (тему, мотиве, песничке слике, јунака, структуру, композицију, облике казивања, језичко-стилске карактеристике). 	<p>ОБАВЕЗНИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Смрт Омера и Мериме“; • „У цара Тројана козје уши“; • Бранко Радичевић: „Ђачки растанак“ (одломци); • Милован Глишић: „Глава шећера“; • Десанка Максимовић: „Трајим помиловање“ (<i>За калуђера или За лажни изговорене из милосрђа</i>); • Бранислав Нушић: „Аутобиографија“ (поглавље <i>Српски језик</i> – два одломка); • Бранко Ћопић: „Башта сљезове боје“ (приповетка по избору); • Иво Андрић: „На Дрини ћуприја“ (о Фати Авдагиној). <p>ИЗБОРНИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Јован Јовановић Змај: „Песмо моја, закити се цветом“ (XLVII Ћулић); • Текст о Милени Павловић Барили; • Антологија савремених српских писаца (избор); • Пеђа Милосављевић: „Потера за пејзажима“; • Текстови из других функционалних стилова: публицистички (избор); • Избор текстова из енциклопедија и часописа за децу и младе (из различитих функционалних стилова). (Треба одабрати 2 дела) 	<p>користити и друге пригодне текстове (научне, стручне...), преко којих ће ученици упознати различите форме изражавања у књижевном делу, различите функционалне стилове и врсте текстова.</p> <p>Изузетну пажњу треба посветити мотивацији ученика за рад организовањем различитих метода и облика рада и разноврсним лексичким, граматичким и комуникативним вежбама. Ученике треба подстицати и на уочавање сличности и разлика српског и матерњег језика, али и ширих, културолошких карактеристика.</p> <p>На примерима текстова српске књижевности обнављати и систематизовати садржаје из књижевности (историја и теорија књижевности), које ученик познаје из програма прописаног за савладавање његовог матерњег језика.</p>
--	---	---	---	---

Назив предмета: **СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**

Годишњи фонд часова: **62**

Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Фонетика	Оспособљавање ученика за препознавање акценатских целина. Оспособљавање ученика за примену гласовних промена.	<ul style="list-style-type: none">• уочава разлику између акцентоване и неакцентоване речи и групе речи,• правилно употребљава облике речи са гласовним променама.	<ul style="list-style-type: none">• Проклитике, енклитике.• Непостојано А.• Губљење сугласника.	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања. <u>Облици наставе</u> Предмет се реализује у оквиру следећих облика наставе: <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава са вежбама
Морфологија и морфосинтакса	Оспособљавање за правилну употребу облика речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно употребљава именице женског рода на консонант,• правилно употребљава облике именских речи,• правилно компарира придеве,• разликује праве повратне и неправне повратне глаголе,• препознаје аорист, футур II.	<ul style="list-style-type: none">• Именице:<ul style="list-style-type: none">- именице женског рода на консонант;- проширивање падежних функција и значења.• Глаголи:<ul style="list-style-type: none">- аорист, футур II;- глаголски вид (учестали глаголи);- глаголски род: неправи повратни глаголи.• Придеви: компарација.	<u>Место реализације наставе</u> <ul style="list-style-type: none">• учионица <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити путем: <ol style="list-style-type: none">1. праћења остварености исхода,2. тестова знања.
Творба речи	Оспособљавање ученика за примену правила творбе речи.	<ul style="list-style-type: none">• правилно гради деминутиве и аугментативе.	<ul style="list-style-type: none">• Деминутиви и аугментативи.	 <ul style="list-style-type: none">- фонетика – 7,- морфологија и морфосинтакса – 11,- творба речи – 4,- синтакса – 10,- правопис – 4,- култура изражавања – 13,- књижевност – 13.
Синтакса	Оспособљавање ученика за правилно грађење синтагми и реченица.	<ul style="list-style-type: none">• прошири просту реченицу зависним члановима,• препознаје реченице са логичким субјектом,• саставља условне и намерне реченице,• правилно употребљава безличне реченице.	<ul style="list-style-type: none">• Безличне реченице.• Логички субјекти.• Неконгруентни атрибути.• Проширивање прилошко одредбених значења.• Односне и изричне реченице.	<u>Препоруке за реализацију садржаја програма</u> Наставник треба да се упозна са садржајем програма предмета <i>српски као нематерњи језик</i> за први и други разред средње школе. Осим овладавања

Правопис	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	<ul style="list-style-type: none"> • примењује правописна правила српског језика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Састављено и растављено писање речи. • Управни и неуправни говор. 	садржајима предвиђеним за овај разред у настави је неопходно обезбедити обнављање и утврђивање градива из претходних разреда како би се спречило његово заборављање и учврстиле стечене навике, а ново градиво усвајало као природни наставак претходног и као део једног целовитог система.
Култура изражавања	Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање.	<ul style="list-style-type: none"> • комуницира на српском језику у складу са темом или ситуацијом, • даје комплексне одговоре на постављена питања и поставља питања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тематика: <ul style="list-style-type: none"> - међуљудски односи; - култура становања; - здравље; - спорт; - саобраћај; - привреда у окружењу; - клима, атмосферске појаве; - обичаји, празници. • Комуникативне функције: <ul style="list-style-type: none"> - исказивање расположења, допадања/недопадања; - предлагање и прихватање/неприхватање предлога; - честитање. • Проширивање језичке и лексичке грађе новим речима и фразеолошким изразима. • Писмени задатак (један годишње). • Домаћи задаци. 	<p>Настава <i>српског као нематерњег језика</i> не може бити једнообразна и у њој се морају уважавати различите могућности и потребе ученика различитих средина и различитих матерњих језика. При том се у наставу наглашено укључује принцип индивидуализације и спровођење диференцираног рада на различитим нивоима ученичког знања.</p> <p>С обзиром на то да је основни циљ наставе овога предмета продуктивно овладавање српским језиком и оспособљавање ученика за комуникацију у свакодневним ситуацијама, организација ове наставе треба да се базира на принципима комуникативног приступа у усвајању и учењу језика.</p> <p>Наставу граматике треба организовати као средство учења употребе језика, без нефункционалног учења граматичких правила и парадигми. Граматичке елементе треба презентовати и увежбавати у контексту, у реалним говорним ситуацијама и у књижевним и другим текстовима.</p>
Књижевност	Упознавање са значајним делима српске књижевности.	<ul style="list-style-type: none"> • чита, препричава и тумачи књижевно уметничке и остале типове текстова, • анализира идејне аспекте текста, • уочава и тумачи основне интеграционе чиниоце интерпретације књижевног дела (тему, мотиве, песничке слике, јунака, структуру, композицију, облике казивања, језичко-стилске карактеристике). 	<p>ОБАВЕЗНИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Бановић Страхиња“; • „Немушти језик“; • Милан Ракић: „Искрена песма“; • Милош Црњански: „Прича“ или „Живот“; • Момо Капор: „Белешке једне Ане“ (одломци из 1, 9. и 12. главе); • Лаза Лазаревић: „Ветар“ (одломак); • Александар Поповић: „Путујуће 	<p>Настава <i>српског као нематерњег језика</i> мора бити хуманистички оријентисана и богата како језичким тако и садржајима из културе. Поред језичких, у пуној мери морају бити заступљени књижевни, уметнички, савремени садржаји и садржаји цивилизацијских тековина. У оквиру часова књижевности обрађују се одабрани одломци из српске књижевности у складу са нивоом знања и интересовањима ученика. Поред</p>

			<p>позориште Шопаловић“ (VII слика <i>Видова трава или Шишање Софије</i> – док Дробац не изађе са сцене).</p> <p>ИЗБОРНИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Милован Витезовић: „Шешир професора Косте Вујића“ (одломак у коме се Коста Вујић суди са каменоресцем); • Бора Станковић: приповетка „У ноћи“ (одломак); • Текст о Сави Шумановићу; • Избор текстова песама које се певају; • Текст из функционалне стилистике: административно правни стил; • Избор текстова из енциклопедија и часописа за децу и младе (из различитих функционалних стилова). (Треба обрадити два дела.) 	<p>књижевних текстова, у настави треба користити и друге пригодне текстове (научне, стручне...), преко којих ће ученици упознати различите форме изражавања у књижевном делу, различите функционалне стилове и врсте текстова.</p> <p>Изузетну пажњу треба посветити мотивацији ученика за рад организовањем различитих метода и облика рада и разноврсним лексичким, граматичким и комуникативним вежбама. Ученике треба подстицати и на уочавање сличности и разлика српског и матерњег језика, али и ширих, културолошких карактеристика.</p> <p>Приликом интерпретације књижевних дела, указивати на особености књижевних родова и врста и на језичко-стилске одлике дела.</p> <p>На примерима текстова српске књижевности обнављати и систематизовати садржаје из књижевности (историја и теорија књижевности), које ученик познаје из програма прописаног за савладавање његовог матерњег језика.</p>
--	--	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

– Матерњи језик и књижевност

Назив предмета: **СТРАНИ ЈЕЗИК**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

Циљ предмета:

- Развијање сазнајних и интелектуалних способности и стицање позитивног односа према другим културама уз уважавање различитости и усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику.

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ПРВОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕДВИЂЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
<i>Разумевање на слух</i> Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	- Разуме реченице, питања и упутства из свакодневног говора (кратка упутства изговорена споро и разговодно) - Разуме општи садржај краћих, прилагођених текстова (рачунајући и стручне) после неколико слушања или уз помоћ визуелних ефеката (на упутствима, ознакама, етикетама) - Разуме бројеве (цене, рачуне, тачно време)	ОПШТЕ ТЕМЕ <ul style="list-style-type: none">• Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)• Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)• Познати градови и њихове знаменитости• Спортски и познати спортски такмичења• Живот и дела славних људи XX века (из света науке, културе)• Медији (штампа, телевизија)• Интересантне животне приче и догађаји• Свет компјутера - распрострањеност и примена	1. Представљање себе и других 2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) 3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) 4. Давање једноставних упутстава и команди 5. Изражавање молби и захвалности 6. Изражавање извињења 7. Изражавање потврде и негирање 8. Изражавање допадања и недопадања 9. Изражавање физичких сензација и потреба 10. Исказивање просторних и временских односа
<i>Разумевање прочитаног текста</i> Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	- У непознатом тексту препознаје познате речи, изразе и реченице (нпр. у огласима, на плакатима, схемама) - Разуме општи садржај и смисао краћих текстова (саопштења, формулара са подацима о некој особи, основне команде на машинама/компјутеру, декларације о производима, упутства за употребу и коришћење)	СТРУЧНЕ ТЕМЕ <ul style="list-style-type: none">• Обрада метала• Контрола квалитета у складу са нормативима и прописима• Праћење новина у области електротехнике	11. Давање и тражење информација и обавештења 12. Описивање и упоређивање лица и предмета 13. Изрицање забране и реаговање на забрану 14. Изражавање припадања и поседовања 15. Скретање пажње 16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања 17. Тражење и давање дозволе 18. Исказивање честитки 19. Исказивање препоруке 20. Изражавање хитности и обавезности 21. Исказивање сумње и несигурности
<i>Усмена продукција</i> Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање на страном језику	- Употребљава једноставне изразе и реченице да би представио свакодневне, себи блиске личности, активности, ситуације и догађаје		

<p><i>Писмена продукција</i></p> <p>Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Пише кратке поруке релевантне за посао (место, термини састанка) - Пише краћи текст о себи и свом окружењу - Попуњава формулар где се траже лични подаци 		
<p><i>Интеракција</i></p> <p>Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На једноставан начин се споразумева са саговорником који говори споро и разговетно - Поставља једноставна питања у вези са познатим темама из живота и струке као и да усмено или писмено одговара на иста (бројеви, подаци о количинама, време, датум) - Напише кратко лично писмо, поруку, разгледницу, честитку 		
<p><i>Медијација</i></p> <p>Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова</p>	<p>- На овом нивоу није предвиђена</p>		
<p><i>Знања о језику</i></p> <p>Оспособљавање ученика за употребу језика у складу са језичким нормама</p>	<p>- Препознаје и правилно користи основне фонолошке (интонација, прозоција, ритам) и морфосинтаксичке категорије (именички и глаголски наставци, основни ред речи)</p>		
<p><i>Медијска писменост</i></p> <p>Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима</p>	<p>- Користи садржаје медијске продукције намењене учењу страних језика (штампани медији, аудио/видео записи, компакт диск, интернет итд.)</p>		

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

I. РЕЧЕНИЦА

Обновити реченичне модел обухваћене програмом за основну школу.

- Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.
- Tag questions
- Индиректни говор
 - а) изјаве – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)
 - б) молбе, захтеви, наредбе
 - в) питања са променом реда речи – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)
- Yes/No питања
- “WH” питања

II. ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

- Обновити употребу одређеног и неодређеног члана
- Нулти члан уз градивне и апстрактне именице

2. Именице

- Множина именица – обновити
- Изражавање припадања и својине – саксонски генитив

3. Заменички облици

а) Заменице

- Личне заменице у функцији субјекта и објекта
- Показне заменице

б) детерминаотри

- Показни детерминаотри
- Неодређени детерминатори
- Присвојни детерминатори

4. Придеви

- Обновити компарацију придева

5. Бројеви

- Обновити просте и редне бројеве

6. Квантификатори

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи
 - Обновити глаголске облике предвиђене програмом за основну школу
 - Модални глаголи: *may can, must*
 - Пасивне конструкције – садашње време/прошло – the Simple present/past (прошло време рецептивно)
2. Прилози, извођење прилога и употреба
3. Предлози, најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Члан

Одређени и неодређени члан. Основна употреба.
Члан спојен с предлозима: *di, a, da, in, su* и *con*.
Одређени члан уз основне и редне бројеве.

Именица

Род именица. Правилна множина именица. Множина именица на: *-co, -go, -ca, -ga*.
Најчешћи примери неправилне множине: именице које се завршавају на консонант (*il bar, i bar*), именице које се завршавају на наглашени вокал (*la città, le città*), скраћене именице (*la foto, le foto*), једносложне именице (*il re, i re*), именице које се завршавају на *i* (*la tesi, le tesi*).

Заменице

Личне заменице у служби субјекта (*io, tu, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*).
Наглашене личне заменице у служби објекта (*me, te, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*)
Присвојне заменице (*mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*).
Показне заменице (*questo, quello*).
Упитне заменице (*chi? i che?! che cosa?*)
Неодрђене заменице (*ognuno i qualcuno*).

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви *buono i bello*; неодређени придев *tutto*.
Придеви на *-co* (*bianco, simpatico*), *-go* (*largo, analogo*)
Присвојни придеви: *mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*. Употреба члана уз присвојне придеве.
Морфолошке одлике придева *questo, quello, bello i buono*.
Неодређени придеви *ogni* и *qualche*.
Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*.
Бројеви: основни бројеви, редни бројеви. Употреба основних и редних бројева при означавању датума.

Глагол

Садашње време (*Indicativo Presente*) глагола све три коњугације. Садашње време неправилних глагола: *essere, avere, andare, dare, fare, bere, venire, stare, uscire, dire, tenere*.
Садашње време модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere*.
Употреба глагола *piacere*.
Партицип прошли и прошло свршено време *Passato prossimo*: прелазних и непрелазних глагола; неправилних глагола.
Будуће време (*Futuro semplice*) глагола с правилним и неправилним основама.
Предбудуће време (*Futuro anteriore*).

Прилози

Врсте прилога: за начин, место и време
Прилошке речце *ci* и *vi*.

Предлози

Прости предлози *du, a, da, un, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба. Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti, dietro*.

Синтакса

Проста реченица: потврдна, упитна, одрична. *Tu sei italiano. No, io non sono italiano. (Tu) sei italiano?*

Сложена реченица:

Adesso non lavoro più, ma ho più tempo per leggere e scrivere e giocare con i miei nipoti.

Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби. *Nel lubretto ci sono nomi dei professori e altre informazioni utili.*

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Именице

Усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ детерминатива и наставака. Номинатив, датив и акузатив једине и множине са одговарајућим предлозима и без њих. Саксонски генитив.

Детерминативи

Усвајање детерминатива као одреднице рода, броја и падежа именица (одређени неодређени, показни, присвојни, квалификативни, неодређени)

Заменице

Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу једине и множине. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именицу. Деклинација неодређене заменице *jemand, niemand, etwas, nichts*

Придеви

Придеви у саставу именског предиката и у атрибутивној функцији (више рецептивно него продуктивно). Поређење придева, описна компарација са *ebenso....wie, nicht sowie*

Бројеви

Основни и редни бројеви

Предлози

Предлози са дативом, акузативом, дативом и акузативом

Глаголи

Презент и футур јаких, слабих, помоћних, рефлексивних, сложених и модалних глагола. Перфект и претерит најфреквентнијих глагола

Реченице

Независно сложене реченице (*und, aber, oder, denn, darum, deswegen*)

Зависно сложене – узрочне (*weil*), временске (*wenn, als, während, bis*), концесивне (*obwohl*), релативне

РУСКИ ЈЕЗИК

Реченица

Однос реченица у сложеној реченици: независно сложене и зависно сложене реченице. Управни и неуправни говор.

Именице

Варијанте падежних наставка: локатив јединице на -у; о бреге/на брегу, о лесе/ в лесу, о крае/на краю; номинатив множине на -а, -я, -ья, -е: города, учителя, деревья, граждане.

Именице којима се означавају професије људи, њихова национална и територијална припадност. Промена именица на: -ия, -ие, -мя.

Именице плуралиа тантум (рецептивно).

Обнављање и систематизација основних именичких промена.

Заменце

Обнављање и систематизација заменица обрађених у основној школи: личне, упитне (кто, что, какой, какое, какие).

Придеви

Промена придева

Поређење придева типа: страший, младаший; прост облик суперлатива: ближайший, простейший, худший.

Рекија придева: уочавање разлика између руског и матерњег језика (больной чем, готовый к чему, способный к чему и сл).

Бројеви

Принципи промена основних бројева: 1, 2, 3, 4, 5 – 20 и 30, 40, 90, 100 (остале бројеве обрадити као лексику), њихова употреба у најчешћим структурама за исказивање времена с предлозима: с – до, с – по, от – до, к идр. Исказивање времена по сату у разговорном и службеном стилу.

Глаголи

Најчешће алтернације основе у презенту и простом и будућем времену. Творбе вида помоћу префикса, суфикса и основе.

Глаголи кретања: кретање у одређеном правцу, неодређено кретање и кретање једном у оба правца: активирање до сада не обрађених глагола кретања (идти – ходить, ехать – ездить, бегать – бежать, плыть – плавать, лететь – летать, нести – носить, вести – водить, везти – возить).

Рекија глагола: уочавање разлика између руског и матерњег језика (благодарить кого за что, пожертвовать кем – чем, напоминать о ком исл).

Прилози

Прилози и прилошке одредбе за место, време, начин и количину. Поређење прилога.

Предлози

Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (для с генитивом, из-за с генитивом у одредби одвајања од места и узрока, из-под с генитивом у одредби одвајања од места, к с дативом у временској одредби, по с дативом у атрибутој, просторној и узрочној одредби исл).

Везници

Најфреквентнији прости везници у независно сложеним и зависно сложеним реченицама (а, да, и, но, или, если, пока, потому, так как, перед тем как исл).

Реченични модели

Субјекатско – предикатски односи

Реченице са именским предикатом

1) копуле: быть, стать, являться

Его отец был врачом, а он станет инженером.

Это утверждение является спорным.

2) отсутствие копуле

Его брат токарь по металлу.

Она сегодня весёлая.

Он сильнее всех.

Временски односи

Реченице с одредбом

1) изражене прилогом

Я пришёл раньше тебя.

2) изражене зависним падежом

Они вернулись к вечеру (к трём часам).

Я сегодona работал с пяти до семи часов.

Начински односи

Реченице са одредбом израженом прилогом

Он хорошо говорит по-русски.

Он пишет более красиво, чем ты.

Она поёт красивее всех.

Узрочни односи

Реченице са одредбом израженом зависним падежом.

Он не приехал в срок по болезни.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Пасивне конструкције

est + партицип перфекта

Финалне реченице са употребом *roug + inf.*

Питања:

Qui est-ce qui/que

Qu'est-ce qui/que

Que;

Индиректна питања

Негација

pas du tout, non plus, personne

Казивање претпоставке

si + имперфект/кондиционал

Казивање времена

avant de, quand

Казивање жеље, воље, намере

а) субјунктивом б) инфинитивом

Одредбе за време

- дани у недељи, *prochain/dernier; il y a/dans; pendant/depuis;*

Поређење придева

Одредбе за начин

Изрази за меру и количину

une douzaine, une centaine, un tas de, pas mal de, environ... и сл.

Слагање времена - само са индикативом, и то:

présent - présent (истовремена радња); *présent - passé composé* (пре); *présent - futur* (после)

Именичка група

Слагање детерминаната и именица у роду и броју; разлике у изговору (где постоје) и разликовање наставака у тексту.

les déterminants interrogatifs - exclamatifs - relatifs; les déterminants indéfinis **Наставци именица и придева**

teur/trice; all/aux, ail/aux и неки изузеци на -s), *ou -s/x*

Глаголска група

Субјунктив презента - објаснити принцип творбе, а примењивати само у датим реченичним моделима.

Слагање партиципа перфекта са субјектом

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Именичка група

Слагање детерминатива и именице у роду и броју, апокопирање придева уз именицу, неодређени детерминативи (*alguno, ninguno, todo, cualquiera*) у различитим значењима.

Tráeme algún libro de García Márquez.

Todas las mañanas, todo el mundo...

Un muchacho cualquiera...

Морфеме типичне за мучки и женски род именица и придева

muchacho/muchacha

actor/actriz

trabajador/trabajadora

generoso/generosa

као и именице и придеви који немају морфолошку ознаку рода,

violinista, cantante, interesante, verde...

Глаголска група

Облици индикатива: сва глаголска времена савладана у основној школи примењивати и препознавати у тексту/говору.

Питања са упитним речима:

Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.

Индиректна питања

¿ Sabes si ha llegado ?

Pregúntale si ha cogido la tarjeta.

Yo te pregundo que has comprado.

Негација

Nada, nadie, ningún (o/a), nunca, tampoco.

¿ Ha venido alguien ? – No, no ha venido nadie./ Nadie ha venido.

No me gusta esta película. – A mí tampoco.

Промена значења придева у зависности од позиције уз именицу

Un hombre grande / Un gran hombre.

Казивање времена и одредбе за време

Дани у недељи, *mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de...*

Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.

¿ Cuando lo viste ? Lo vi cuando regresé de viaje.

El lunes que viene, El domingo pasado, Salió hacetreinta minutos... regresa dentro de una hora...

Одредбе за начин

Прилози на *-mente* и прилошке конструкције

Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.

Изрази за меру и количину

Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...

¿ Cuántos estudiantes han visto este programa ? -- Más o menos, treinta.

Ортографија

Интерпункција -- основна правила (са акцентом на облике који не постоје у српском језику).

Писање великог слова

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. *Teacher talk*, одн. прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспекту употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним *релативним*, а не толико апсолутним критеријумима тачности.

Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика.

Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности
- наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја
- ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину
- ученици су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама
- учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан

Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке и то у мери у којој је неопходно како би користио језик да буде информисан и оспособљен за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег, односно до 30% током трогодишњег образовања мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке. Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Тај део језика струке се много више огледа у рецептивним вештинама него у продуктивним јер је сврха учења страног језика да се ученици оспособе у првој линији да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања. Стога је спектар текстова који се препоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку; она упућује на то да одређене текстове у зависности од тежине и важности информација које он носи треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације (поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе).

Назив предмета: **СТРАНИ ЈЕЗИК**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **други**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ДРУГОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора</p>	<ul style="list-style-type: none">• разуме краће исказе који садрже фреквентне речи и структуре (информације о личностима, послу, породици, куповини, школи, ближем окружењу)• разуме најбитније информације у кратким и једноставним обавештењима (преко разгласа, на улици, на шалтеру) и правилно их користи	<ul style="list-style-type: none">• Свакодневни живот (комуникација међу младима, генерацијски конфликти и начини превазилажења, међувршњачка подршка)• Образовање• (образовање у земљама чији се језик учи, школовање које припрема за студије или свет рада, образовање за све)• Познати региони у земљама чији се језик учи, њихова обележја• Културни живот (манифестације које млади радо посећују у земљи и земљама чији се језик учи, међународни пројекти и учешће на њима)• Заштита човекове околине (акције на нивоу града, школе, волонтерски рад)• Медији (штампа, телевизија, електронски медији)• Интересантне животне приче и догађаји• Свет компјутера (млади и друштвене мреже) <p>СТРУЧНЕ ТЕМЕ</p> <p>Као у првом разреду</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Представљање себе и других2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима)3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.)4. Давање једноставних упутстава и команди5. Изражавање молби и захвалности6. Изражавање извињења7. Изражавање потврде и негирање8. Изражавање допадања и непопадања9. Изражавање физичких сензација и потреба10. Исказивање просторних и временских	<p>Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, одн. прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспектима употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа ; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.</p>

<p>ЧИТАЊЕ</p> <p>Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> • чита и разуме различите врсте кратких и прилагођених текстова (једноставнија лична / пословна писма, позивнице, термини, проспекти, упутства, огласи) • препознајући основна значења и релевантне детаље • открива значење непознатих речи на основу контекста и /или помоћу речника • уочи предвидљиве информације (кад, где, ко, колико) у свакодневним текстовима (рекламе, огласи, јеловници, проспекти) као и једноставнијим стручним текстовима (формулари, шеме, извештаји) 	<p>ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК</p> <p>I. РЕЧЕНИЦА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Систематизација свих типова упитних реченица - Директна и индиректна питања - Индиректни говор: рецептивно и продуктивно а) изјаве и питања– без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе - Индиректни говор: само рецептивно а) изјаве са променом глаголских времена - Одређене релативне клаузе - Сложене реченице: временске клаузе, узрочне клаузе , допусне клаузе <p>II. ИМЕНИЧКА ГРУПА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Члан <ul style="list-style-type: none"> - Разлике између одређеног и неодређеног члана у ширем контексту 2. Именице <ul style="list-style-type: none"> - Бројиве и небројиве именице 3. Заменички облици <ul style="list-style-type: none"> а) Заменице <ul style="list-style-type: none"> - Личне заменице у функцији субјекта и објекта - Показне заменице - Односне заменице б) детерминатори <ul style="list-style-type: none"> - Показни детерминаотри - Неодређени детерминатори - Присвојни детерминатори 	<ol style="list-style-type: none"> 11. Давање и тражење информација и обавештења 12. Описивање и упоређивање лица и предмета 13. Изрицање забране и реаговање на забрану 14. Изражавање припадања и поседовања 15. Скретање пажње 16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања 17. Тражење и давање дозволе 18. Исказивање честитки 19. Исказивање препоруке 20. Изражавање хитности и обавезности 21. Исказивање сумње и несигурности 	<p>Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потражи за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину • поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности • наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја • ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину • учбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама
---	---	---	---	--

<p>ГОВОР</p> <p>Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику</p>	<ul style="list-style-type: none"> описује ситуације, прича о догађајима и аргументује ставове користећи једноставне изразе и реченице води једноставне разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине реагује учтиво на питања, захтеве, позиве, извињења саговорника 	<p>4. Придеви</p> <ul style="list-style-type: none"> Обновити компарацију придева - too/not...enough/not as...(as)/...than <p>5. Бројеви</p> <ul style="list-style-type: none"> Обновити просте и редне бројеве <p>6. Квантификатори</p> <p>III ГЛАГОЛСКА ГРУПА</p> <p>1. Глаголи</p> <ul style="list-style-type: none"> Обновити разлику у употреби Present Simple, Present Continuous; Past Simple, Past Continuous Обновити све употребе Present Perfect - <i>Used to</i> Начини изражавања будућности, планова у будућности (<i>going to, will</i>) Модални глаголи: <i>should, must, will, may, might</i> Пасивне конструкције – садашње и прошло време – the Present Simple, Past Simple (продуктивно и рецептивно), - Present perfect passive (рецептивно) 	<ul style="list-style-type: none"> учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан <p>Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег образовања мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке.</p>
<p>ИНТЕРАКЦИЈА</p> <p>Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука</p>	<ul style="list-style-type: none"> комуницира у свакодневним ситуацијама и размењује информације, блиске његовим интересовањима (писмено и усмено) 	<p>3. Предлози и најчешћи прилози за оријентацију у времену и простору.</p> <p>4. Први кондиционал (рецептивно и продуктивно) и други кондиционал (рецептивно)</p>	<p>Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања.</p>

<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>Оспособљавање ученика да преводн, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> • преводи усмено или писмено кратке поруке у складу са потребама комуникације 	<p align="center">ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК</p> <p>1. Именице Властите именице и заједничке, одговарајући род и број са детерминативом: <i>Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa,</i> итд.</p> <p>Системски приказ морфолошких карактеристика.</p> <p>2. Члан. Употреба члана. Систематизација. Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба. Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом. Члан спојен с предлозима <i>di, a, da, in, su</i> и <i>con</i>. Одређени члан испред датума: <i>Oggi è il 25 novembre.</i> Испред имена дана у недељи <i>Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì.</i> Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена. Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (<i>Ho un amico italiano: Ho degli amici italiani.</i>). Употреба члана уз присвојни придев и именице које исказују блиско сродство (<i>Mia sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni.</i>).</p>	<p>Стога је спектар текстова који се препоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од тежине и важности информација које они носе, треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације (поруцбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање на основном нивоу било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.</p>
<p>Медијска Писменост</p> <p>Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аргументује свој став о медијском тексту 		

		<p>Положај члана и предлога уз неодређени придев <i>tutto</i>.</p> <p>Партитивни члан. <i>Mangio delle mele</i>. Изостављање у негацији. <i>Non mangio pane</i>. Употреба предлога <i>di</i> уз изразе који изражавају одређену количину. <i>Prendo un bicchiere d'acqua minerale</i>.</p> <p>3. Заменице</p> <p>Личне заменице у служби субјекта. Наглашене личне заменице у служби објекта. Наглашене личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Ненаглашене личне заменице у пару: <i>Compro il libro a Luigi. Glielo compro</i>.</p> <p>Присвојне заменице. Показне заменице (<i>questo, quello</i>). Упитне заменице <i>chi? i che?/ che cosa?</i></p> <p>Неодређене заменице придеви (<i>niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni</i>) Релативне заменице (<i>che, cui, il quale/la quale</i>)</p> <p>4. Придеви</p> <p>Описни придеви, слагање придева и именице у роду и борју. Описни придеви <i>buono</i> и <i>bello</i>; неодређени придев <i>tutto</i>. Посебне карактеристике придева <i>santo</i> и <i>grande</i></p> <p>Компарација придева: <i>Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria e' la piu' alta della classe</i>.</p> <p>Апсолутни суперлатив <i>Maria è bellissima</i>.</p> <p>Синтетички (органски) облици компаратива и суперлатива (релативног и апсолутног) придева <i>piccolo, grande, buono, cattivo</i>.</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и супетлатива (<i>più grande : maggiore; più buono : migliore</i>).</p> <p>Присвојни придеви. Употреба члана уз присвојне придеве.</p> <p>Показни придеви: <i>questo, quello</i>.</p> <p>Назив боја, морфолошке особености придева <i>viola, rosa, blu, arancione</i>.</p> <p>Главни бројеви (преко 1000) и редни (до 20). Редни бројеви.</p> <p>5. Предлози</p> <p>Прости предлози <i>di, a, da, in, con, su, per, tra, fra</i> и њихова основна употреба.</p> <p>Предлози <i>dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro</i>.</p> <p>Употреба предлога <i>di</i> (<i>Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi</i>), <i>a</i> (<i>Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici.</i>), <i>da</i> (<i>Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni, in (vado in Italia, vivo nel lazio, ho un cappello in testa)</i>)</p> <p>6. Глаголи</p> <p>Садашње време (<i>Presente Indicativo</i>)</p> <p>Императив (<i>Imperativo</i>), заповедни начин. Заповедни начин, за сва лица: <i>Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore</i></p> <p>Повратни глаголи.</p> <p>Употреба глагола <i>piacere</i>.</p> <p>Перфект (<i>Passato Prossimo</i>) Правилних и неправилних глагола: <i>Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione.</i> Перфект модалних глагола <i>volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.</i></p> <p>Кондиционал презента (<i>Condizionale Presente</i>): <i>Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano ?</i></p> <p>Футур правилних и неправилних глагола. <i>Noi torneremo a casa alle cinque.</i></p> <p>Имперфекат (<i>Imperfetto</i>): <i>C'era una volta un re e viveva in un castello.</i></p>		
--	--	---	--	--

		<p>Плусквамперфекат (<i>Trapassato prossimo</i>): <i>Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.</i></p> <p>Презент конјунктива (<i>Congiuntivo presente</i>): <i>Penso che Maria debba studiare di più.</i> Само рецептивно</p> <p>Прости пефект (<i>Passato Remoto</i>) творба и основна употреба: <i>Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno.</i> Правилни и неправилни глаголи. Само рецептивно.</p> <p>Плусквамперфекат (<i>Trapassato prossimo</i>): <i>Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.</i></p> <p>Перфект (<i>Passato Prossimo</i>) Правилних и неправилних глагола. Имперфекат (<i>Imperfetto</i>). Употреба и однос перфекта и имперфекта.</p> <p>7. Прилози</p> <p>Потврдни, одређени (<i>sì, no</i>). Основни прилози <i>bene, male, molto, poco, troppo, meno, più</i> и прилошки изрази за одређивање времена (<i>prima, durante, dopo</i>) и простора. <i>a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù</i></p> <p>Упитни прилози: <i>quando?, come?, perché?, dove?</i></p> <p>Грађење прилога од придева помоћу суфикса <i>mente</i></p>		
--	--	---	--	--

		<p>8. Речца <i>ci</i> (с прилошком вредношћу), <i>ne</i>.</p> <p>9. Везници.</p> <p>10. Реченица: Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику. Упитна реченица: С конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом с конструкцијом изјавне реченице у одричном облику и упитном интонацијом Ред речи у реченици. Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период) Хипотетички период: Реална погодбена реченица: <i>Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.</i> Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протизи и аподози: <i>Se avevi tempo, andavamo in gita.</i></p> <p style="text-align: center;">НЕМАЧКИ ЈЕЗИК</p> <p>Именице Усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ детерминатива и наставка. Номинатив, генитив, датив и акузатив јединице и множине са одговарајућим предлозима и без њих. Саксонски генитив.</p> <p>Детерминативи Усвајање детерминатива као одређенице рода, броја и падежа именица (одређени, неодређени, показни, присвојни, квалификативни, неодређени)</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Заменице Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу јединице и множине. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именицу. Деклинација неодређене заменице <i>jemand, niemand, etwas, nichts</i></p> <p>Придеви Придеви у саставу именског предиката и у атрибутивној функцији (више рецептивно него продуктивно). Поређење придева, описна компарација <i>ca ebenso...wie, nicht sowie</i></p> <p>Бројеви Основни и редни бројеви</p> <p>Предлози Предлози са генитивом, дативом, акузативом, дативом и акузативном</p> <p>Глаголи Презент и футур јаких, слабих, помоћних, рефлексивних, сложених и модалних глагола. Перфект и претерит најфреквентнијих глагола</p> <p>Реченице Независно сложене реченице (<i>und, aber, oder, denn, darum, deswegen, trotzdem</i>) Зависно сложене – узрочне (<i>weil</i>), временске (<i>wenn, als, während, bis</i>), концесивне (<i>obwohl</i>), релативне</p>		
--	--	--	--	--

		<p style="text-align: center;">РУСКИ ЈЕЗИК</p> <p>Реченица Реченице са глаголским прилозима. Употреба нет и не у реченици.</p> <p>Именице Синоними, аптоними, хомоними. Међујезички хомоними.</p> <p>Заменице Неодређене заменице кто-то, кто-нибудь, некоторый, несколько (обрађивати као лексику) Одричне заменице никто, ничто, никакой Опште заменице сам, самый, любой, каждый</p> <p>Придеви Дужи и краћи облик придева. Употреба кратког облика.</p> <p>Бројеви Редни бројеви</p> <p>Глаголи Императив Прошло време глагола од инфинитива на сугласник Глаголи кретања са префиксима в-, вы-, у-, при-, Глаголски прилози - препознавање</p> <p>Предлози Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (у, около, вокруг, в, на)</p>	
--	--	---	--

		<p style="text-align: center;">СИНТАКСА</p> <p>Реченице са кратким придевским обликом у предикату (Он болен гриппом, Ја способен к математици)</p> <p>Реченице са објектом у инфинитиву (Ја уговорио товариша молчати)</p> <p>Реченице са одредбом израженом зависним надежом (Ја теби буду чекати у споменику, Они сабирају се по вечерам)</p> <p>Реченице са глаголским прилогом (Кончив рабату, он поехал домой, Возвращаясь домой, ја встретио товариша)</p> <p style="text-align: center;">ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК</p> <p>Именичка група</p> <ul style="list-style-type: none"> - употреба детерминаната: редослед у реченици; употреба речи <i>même, autre, seul</i>; - детерминанти у функцији заменице, посебно: показне заменице испред предлога <i>de</i> + именичка група; испред релативне реченице; испред партикула <i>si</i> и <i>là</i>; неодређене заменице; -бројеви: основни, редни, разломачки, апроксимативни; - род и број именица и придева специфичних за дату струку; поређење придева, посебно суперлатив. <p>Глаголска група</p> <ul style="list-style-type: none"> - глаголски начини и времена: презент, сложени перфект, имперфект, плусквамперфект (рецептивно), футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, блиска прошлост, радња у току <i>être en train de ...</i> ; <i>il faut que, je veux que, j'aimerais que</i> праћени презентом субјунктива глагола прве групе (<i>Il faut que tu racontes ça à ton frère</i>), као и рецептивно: <i>Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives</i>; презент кондиционала: <i>Si mes parents me laisseraient partir, je viendrais avec toi!</i> 		
--	--	---	--	--

		<p>императив (рецептивно): <i>aie un peu de patience, n'ayez pas peur, sois sage!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - партицип презента и герундив; партиципи презента и перфекта као придеви; - фреквентни униперсонални глаголи и конструкције. <p>Предлози</p> <ul style="list-style-type: none"> - најчешћи предлози; предложни изрази <i>à côté de, à l'occasion de, à l'aide de</i>; - контраховање члана и предлога. <p>Прилози</p> <ul style="list-style-type: none"> - за место, за време, за начин, за количину; - <i>alors</i> – за исказивање последице; - место прилога; - прилошке заменице <i>en</i> и <i>у</i> (рецептивно). <p>Модалитети и форме реченице</p> <ul style="list-style-type: none"> - декларативни, интерогативни, ексламативни и императивни модалитет; - афирмација и негација; актив и пасив; - реченице са презентативима; - наглашавање реченичних делова помоћу формуле <i>c'est... qui</i> и <i>c'est ... que</i>. <p>Основни типови сложених реченица</p> <ul style="list-style-type: none"> - координиране реченице са везницима <i>et, ou, mais, car, ni</i> и прилозима/прилошким изразима <i>c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire</i>; - зависне реченице: релативне са заменицама <i>qui, que, où</i> и <i>dont</i>; компаративне са везницима/везничким изразима <i>comme, autant ... que, le même ... que, plus ... que, moins ... que</i>; временске са везницима/везничким изразима <i>quand, avant que/avant de</i>+инфинитив, <i>chaque fois que, pendant que, après que, depuis que</i>; узрочне са везницима <i>parce que</i> и <i>puisque</i>; (рецептивно) концесивне и опозитивне са везницима <i>bien que</i> и <i>alors que</i>; финалне са везницима <i>pour que/pour</i>+инфинитив и <i>afin que/afin de</i>+инфинитив; хипотетичне са везником <i>si</i> (вероватни, могући и иреални потенцијал); реченице са <i>que</i> у функцији 		
--	--	---	--	--

објекта (нпр. *Nous espérons que tu réussiras ton examen*); слагање времена у објектским реченицама.

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Глаголска група

Облици субјунктива: презент

Сложена реченица

а) Зависна реченица у индикативу

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español.

¿ Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen?

Са инфинитивом (са модалним глаголима)

Quiero viajar. Pienso viajar mañana.

Указати на изражавање узрока (porque, por), последце (si, para) и на смисао реченице са другим чешћим везницима кад се појаве у тексту.

Б) Зависне реченице у субјунктиву

Употреба субјунктива презента (изражавање футура)

Субјунктив прошлих времена (preterito imperfecto, preterito perfecto simple, pretérito perfecto compuesto, pretérito pluscuamperfecto), облици и употреба (рецептивно)

Казивање жеље, воље, намере

а) субјунктивом

б) инфинитивом

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la contaminación del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Управни и неуправни говор (потврдне,

одричне и упитне реченице, императив).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

		<p>Хипотетичне реченице (други тип) Si me visitaras, te llevaria a la playa.</p> <p>Пасивне конструкције a) <i>ser + participio pasado</i> La casa fue construida en 1984. b) <i>pasiva refleja</i> Se venden libros aqui</p> <p>Лексикографија Служење двојезичним речницима.</p>		
--	--	--	--	--

Назив предмета: **СТРАНИ ЈЕЗИК**

Годишњи фонд часова: **31**

Разред: **трећи**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	<ul style="list-style-type: none">• разуме основне поруке и захтеве исказане јасним стандардним језиком када је реч о блиским темама (школа, посао, хоби)• разуме глобално суштину нешто дужих разговора или дискусија на састанцима, који се односе на мање сложене садржаје из струке, уколико се говори разветно стандардним језиком, поставља питања и тражи објашњења у вези са темом дискусије/разговора	<ul style="list-style-type: none">• Свакодневни живот (генерацијски конфликти и начини превазилажења)• Образовање (образовање за све, пракса и припреме за будуће занимање, размена ученика)• Познате фирме, предузећа, установе, институције у земљама чији се језик учи• Културни живот (међународни пројекти и учешће на њима)• Заштита човекове околине (волонтерски рад)• Медији (штампа, телевизија, електронски медији)• Историјски догађаји/линости из земаља чији се језик учи• Свет компјутера (предности и мане употребе компјутера) СТРУЧНЕ ТЕМЕ • Као у првом разреду	<ol style="list-style-type: none">1. Представљање себе и других2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима)3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.)4. Давање једноставних упутстава и команди5. Изражавање молби и захвалности6. Изражавање извињења7. Изражавање потврде и негирање8. Изражавање допадања и непопадања9. Изражавање физичких сензација и потреба10. Исказивање просторних и временских односа	Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, одн. прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспекту употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа ; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.

<p>ЧИТАЊЕ</p> <p>Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставније текстове (стандардна писма, информације о процесу рада у струци) који су писани обичним језиком или језиком струке • разуме опис догађаја и осећања • разуме основни садржај као и важније детаље у извештајима, брошурама и уговорима везаним за струку 	<p>ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>Напомена: У трећем разреду трогодишње средње стручне школе нису предвиђени нови граматички садржаји. У настави се систематизују и утврђују они граматички садржаји чије савладавање ученицима представља посебну тешкоћу а који се у датој струци често користе.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 11. Давање и тражење информација и обавештења 12. Описивање и упоређивање лица и предмета 13. Изрицање забране и реаговање на забрану 14. Изражавање припадања и поседовања 15. Скретање пажње 16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања 17. Тражење и давање дозволе 18. Исказивање честитке 19. Исказивање препоруке 20. Изражавање хитности и обавезности 21. Исказивање сумње и несигурности 	<p>Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину • поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности • наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја • ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину • ученици су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама • учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан
---	--	---	---	--

<p>ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику</p>	<ul style="list-style-type: none"> • једноставним средствима опише статус и образовање, будуће запослење • опише делатност, фирму, процес рада или пак преприча телефонски разговор или одлуке неког договора у оквиру познате лексике образложи краће своје намере, одлуке, поступке 			<p>Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег образовања мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке. Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, савршавања и напредовања.</p>
<p>ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја</p>	<ul style="list-style-type: none"> • попуњава рачуне, признанице и хартије од вредности • напише једноставно пословно писмо према одређеном моделу опише и појасни садржај схема и графикона везаних за струку 			

<p>ИНТЕРАКЦИЈА</p> <p>Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука</p>	<ul style="list-style-type: none"> поведе, настави и заврши неки једноставан разговор, под условом да је лице у лице са саговорником буде схваћен у размени идеја и информација о блиским темама у предвидљивим, свакодневним ситуацијама 			<p>Стога је спектар текстова који се прелоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од тежине и важности информација које они носе, треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације (поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање на основном нивоу било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.</p>
<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сажима садржај текста, филма, разговара и сл. 			<p>Предвиђен је по један писмени задатак у сваком полугодишту.</p>

<p>МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ</p> <p>Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • идентификује различита гледишта о истој теми 			
<p>ЗНАЊА О ЈЕЗИКУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • коректно употребљава једноставне структуре користећи зависне реченице (уз одређене системске елементарне грешке које глобални смисао не доводе у питање) 			

Назив предмета: **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

Општи циљ предмета:

- Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Посебни циљеви предмета:

- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);
- развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних самостални рад на њима;
- стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- проширење и продубљавање интересовања које су ученици стекли у основној школи и потпуније сагледавање спортске гране, за коју показују посебан интерес;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних општим циљем овог предмета (васпитно-образовног подручја);
- мотивација ученика за бављење физичким активностима и формирање позитивних психо-социјалних образаца понашања;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none">• Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;• Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода;	<ul style="list-style-type: none">• Унапређивање и очување здравља;• Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);• Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	<ul style="list-style-type: none">• Препозна везе између физичке активности и здравља;• Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој;• Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;• Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој;• Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гипкости, спретности и окретности;	<ul style="list-style-type: none">• Вежбе обликовања (јачање, лабављење и растезање);• Вежбе из корективне гимнастике;• Провера стања моторичких и функционалних способности;• Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.);• Трчање на 60 м и 100 м;• Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици;• Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају),• Полигони спретности и окретности и спортске игре;• Аеробик;	<ul style="list-style-type: none">• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања;• Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље;• Ученици који похађају трогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика ;• Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из

<ul style="list-style-type: none"> Усвајање знања, умења и вештина из спортских граи и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода; Атлетика; Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу); 	<ul style="list-style-type: none"> Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање; Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоцијалних образаца понашања; Примена стечених умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада; Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; Повезивање моторичких задатака у целине; Увођење ученика у организовани систем припрема за школска 	<ul style="list-style-type: none"> Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране - дисциплина које се уче; Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) , поседује вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес - за коју школа има услове; Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичке и спортске активности - њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким, односно спортским активностима и правилном исхраном; самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи; Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно спортске активности припада, има своју естетску компоненту (лепота извођења, 	<ul style="list-style-type: none"> АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину; Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: -100 m ученици и ученице; -800 m ученици и ученице ; -штафета 4 x 100 m ученици и ученице Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни -800 m ученице, -1000 m ученици. Скокови: Скок удаљ техником увинућа Скок увис леђном Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg , ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомене: - Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених после основне школе: основни, средњи и напредни ниво; - Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. 1. Вежбе на тлу За ученике и ученице: - вага претклоном и заножњем и спојено, одразом једне ноге колут напред; - став на шакама, издржај, колут напред; - два повезана предмета странце удесно и 	<p>области физичких активности су од великог значаја за укупним бављењем физичким вежбама.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (2 часа) мерење и тестирање (6 часова) практична настава (62 часа) <p>Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан.</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја.
---	---	---	--	--

	<p>такмичења, игре, сусрете и манифестације;</p> <ul style="list-style-type: none"> Развијање елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; <p>Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног одређења за њихово свакодневно упражњавање;</p>	<p>лепота доживљаја);</p> <ul style="list-style-type: none"> Ужива у извођењу покрета и кретања; Наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан је у својим активностима. Се правилно односи према окружењу у којме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот; Учествује на школском такмичењу и у систему школских спортских такмичења. 	<p>улево;</p> <ul style="list-style-type: none"> за напредни ниво прамет странце са окретом за 180° и доскоком на обе ноге („рондат“) <p>2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 см; за ученице 110 см:</p> <ul style="list-style-type: none"> згрчка; разношка за напредни ниво: склонка <p>3. Кругови За ученике /дохватни кругови/:</p> <ul style="list-style-type: none"> из мирног виса вучењем вис узнето, спуст у вис стражњи, издржај, вучењем вис узнето, спуст у вис предњи. За ученице /дохватни кругови/: уз помоћ суножним одскоком наскок у згиб, њих у згибу /уз помоћ/; спуст у вис стојећи <p>4. Разбој За ученике /паралелни разбој/:</p> <ul style="list-style-type: none"> из њиха у упору, предњихом саскок са окретом за 180° (окрет према притци); њих у упору, у зањиху склек, предњихом упор, зањих у упору, у предњиху склек За ученице /двовисински разбој или једна претка вратила/: наскок у упор на н/п, премах једном ногом до упора јашућег, прехват у потхват упорном руком (до предножне) и спојено одножењем заножне премах и саскок са окретом за 90° (одношка), завршити боком према притци. <p>5. Вратило За ученике /дохватно вратило/:</p> <ul style="list-style-type: none"> суножним одривом узмак; коврљај назад у упору предњем; саскок замахом у заножње (зањихом). <p>6. Греда За ученице /висока греда/:</p> <ul style="list-style-type: none"> залетом и суножним одскоком наскок у упор, премах одножно десном; 	<ul style="list-style-type: none"> Садржај циклуса је: за проверу нивоа знања на крају школске године – један; за атлетику – један; за гимнастику: вежбе на справама и тлу – један за спорт по избору ученика – два; за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. <p>Начин остваривања програма</p> <ul style="list-style-type: none"> Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом; Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања; Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса; Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали; У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа ;
--	---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Спортска игра (по избору); • Физичка, односно спортска активност: у складу са 			<p>окрет за 90°, упором рукама испред тела преднос разножно; ослоњем ногу иза тела (напреднији ниво: замахом у заножeње) до упора чућећег; усправ, усправ, ходање у успону са докорацима, вага претклоном, усклон, саскок пруженим телом (чеоно или бочно у односу на справу).</p> <p>7. Коњ са хваталкама За ученике: - премах одножно десном напред замах улево, замах удесно, замах улево и спојено премах левом напред; премах десном назад, замах улево, замах удесно и спојено одножењем десне, саскок са окретом за 90° улево до става на тлу, леви бок према коњу.</p> <p>Школско такмичење (одељење, школа): стручно веће наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити.</p> <p>За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења.</p> <p>Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја.</p> <p>СПОРТСКА ИГРА (по избору)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре; • Даље проширивање и продубљавање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре; 	<p><u>Праћење, вредновање и оцењивање</u> Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p> <p><u>Минимални образовни захтеви</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Атлетика : трчање на 100 м за ученике и ученице, трчање на 800 м за ученике и 500 м за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. • Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Тестпраће и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова); • Теоријских часова (1 у првом и 1 у другом полугодишту); • Атлетика (12 часова) • Гимнастика: вежбе на справама и тлу (12 часова); • Спортска игра: по избору школе (14 часова); • Физичка активност, односно спортска активност: у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). • Пливање (10 часова); • Провера знања и вештина (4 часа).
--	--	--	---	---

<p>могућностима школе.</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Стручно веће наставника, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање; • Препорука: уколико је могуће, организовати наставу пливања (посебно обуку за непливаче). 	<ul style="list-style-type: none"> • ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ - Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: - Два целодневна излета са пешачењем - I разред до 12km (укупно у оба правца); - II разред до 14 km (укупно у оба правца); - III разред до 16 km(укупно у оба правца); - Два кроса : јесењи и пролећни - Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета, и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. - Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа.
----------------------------	--	--	---	--

Назив предмета: **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**
 Годишњи фонд часова: **70**
 Разред: **други**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none"> Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода; 	<ul style="list-style-type: none"> Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја); 	<ul style="list-style-type: none"> Препозна везе између физичке активности и здравља; Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и учи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији; 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе обликовања (јачање, лабављење и растезање); Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности; 	<ul style="list-style-type: none"> На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље; Ученици који похађају трогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за укупним бављењем физичким вежбама.
<ul style="list-style-type: none"> Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода; 	<ul style="list-style-type: none"> Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима; 	<ul style="list-style-type: none"> Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гипкости, спретности и окретности; 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 60 м и 100 м; Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици; Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретности и спортске игре; Аеробик; 	
<ul style="list-style-type: none"> Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода; Атлетика; 	<ul style="list-style-type: none"> Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за за њихово усвајање; Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоцијалних образаца 	<ul style="list-style-type: none"> Кратко описати основне карактеристике и правила спортске гране атлетике, гимнастике и спортске гране-дисциплина које се уче; Демонстрирати – вежбе и технике атлетских дисциплина и вежби на справама и тлу које се уче (поседовати вештину) Детаљније описати правила спортске гране за коју показује посебан интерес, за коју школа има услове; Објаснити због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; Ученик ће желети да се бави физичким, 	<p>АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину;</p> <p>Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: -100 m ученици и ученице; -800 m ученици и ученице -штафета 4 x 100 m ученици и ученице</p> <p>Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни</p>	<p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (2 часа) мерење и тестирање (6 часова) практична настава (62 часа) <p>Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу); 	<p>понашања;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Примена стечених умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада; • Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; • Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; • Повезивање моторичких задатака у целине; • Увођење ученика у организовани систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестације; • Развијање елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; • Избор спортских грана, спортско-рекреативних или 	<p>односно спортским активностима пошто ће сагледати (детектовати) позитивне карактеристике физичке и спортске активности и њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледати негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и свестан је да физичким, односно спортским активностима могуће је предупредити негативне утицаје • Путем физичких односно спортских активности комуницирати са својим друговима и уживати у дружењу и контактима; • Довести у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким, односно спортским активностима и правилном исхраном; • Објаснити да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке,односно спортске активности припадају, имају своју естетску компоненту(лепота извођења, лепота доживљаја); • Ученик ужива у извођењу покрета и кретања; • Ученик наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; • Препознаје нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, истрајан је у својим активностима. • Има правилан однос према окружењу у којем вежба, рекреира се и бави се спортом. 	<p>-800 m ученице, -1000 m ученици.</p> <p>Скокови: Скок удаљкорачном техником. Скок увис леђном техника.</p> <p>Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg , ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу,на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ <p>Напомена: - Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. -</p> <p>1. Вежбе на тлу За ученике и ученице: - из упора за рукама, зибом, провлак згрчено напред до упора пред рукама (опружено); - колут напред и спојено усправом до ваге претклоном и заножењем, издржај - предмет странце упором у „бољу“ страну и спојено, предмет странце у „слабију“ страну - за напредни ниво предмет напред упором</p> <p>2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 cm; за ученице 110 cm: - згрчка; - разношка - за напредни ниво: склонка и прескоци са заножењем</p> <p>3. Кругови За ученике /доскочни кругови/: - њих, зањихом саскок, уз помоћ.</p>	<p>вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан.</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; • Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. <p>Садржај циклуса је:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за проверу нивоа знања на крају школске године – један; - за атлетику – један; - за гимнастику: вежбе на справама и тлу – један - за спорт по избору ученика – два; - за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. <p>Начин остваривања програма Садржаји програма усмерени су на:развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког</p>
---	--	--	--	--

	<p>других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање.</p>		<p>4. Разбој За ученике /паралелни разбој/: - из упора седећег разножно пред рукама, прехватом напред и дизањем склоњено став на раменима, спуст назад у упор седећи разножно, прехват рукама иза бутина, сножити и зањихом саскок.</p> <p>За ученице /двовисински разбој, једна притка, вратило/: - вис на в/п лицем према н/п: клим, премах згрчено једном ногом до виса лежећег на н/п, прехват (може разноручно) на н/п до упора јашућег; премах одножно предножном (уназад) до упора предњег; замахом уназад (зањихом) саскок пруженим телом; - једна притка: наскок у упр предњи, премах одножно једном ногом до упора јашућег; премах одножно заножном до упора стражњег; саскок саседом (замахом ногама унапред).</p> <p>5. Вратило За ученике /доскочно вратило/ - из мирног виса узмак до упора, замахом ногама уназад (зањихом) саскок увито</p> <p>6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор чучећи; окрет за 90⁰ усправ у успон, окрет за 180⁰, лагано трчање на прстима, скок са променом ногу, кораци у успону до краја греде; саскок згрчено (бочно у односу на греду).</p> <p>7. Коњ са хватаљкама За ученике: - из упора пред рукама, коло заножно левом, коло заножно десном.</p> <p>Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити.</p>	<p>васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали.</p> <p>У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа</p> <p><u>Праћење, вредновање и оцењивање</u> Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p> <p><u>Минимални образовни захтеви</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Атлетика : трчање на 100 м за ученике и ученице, трчање на 800 м за ученике и 500 м за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. • Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја.
--	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Спортска игра (по избору); • Физичка, односно спортска активност: у складу са могућностима школе. 			<p>За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења.</p> <p>Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисилског разбоја.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СПОРТСКА ИГРА (по избору) <ul style="list-style-type: none"> - Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. - Даље проширивање и продубљавање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. • Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање 	<p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тестирање и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова) • Теоријских часова (1 у првом и 1 у другом полугодишту). • Атлетика (12 часова) • Гимнастика: вежбе на справама и тлу (12 часова). • Спортска игра: по избору школе(14 часова) • Физичка активност, односно спортска активност:у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). • Пливање (10 часова). • Провера знања и вештина (4 часа). <p>ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: - Два целодневна излета са пешачењем - I разред до 12км (укупно у оба правца); - II разред до 14 км (укупно у оба правца); - III разред до 16 км(укупно у оба правца); - Два кроса : јесењи и пролећни - Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета, и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. <p>Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у</p>
--	--	--	---	---

				оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа.
--	--	--	--	---

Назив предмета: **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**
 Годишњи фонд часова: **62**
 Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<ul style="list-style-type: none"> Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода; 	<ul style="list-style-type: none"> Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја); 	<ul style="list-style-type: none"> Препозна везе између физичке активности и здравља; Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији; 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе обликовања (јачање, лабављење и растезање); Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности; 	<ul style="list-style-type: none"> На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље;
<ul style="list-style-type: none"> Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода; 	<ul style="list-style-type: none"> Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима; 	<ul style="list-style-type: none"> Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гипкости, спретности и окретности; 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 60 м и 100 м; Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици; Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретности и спортске игре; Аеробик; 	<ul style="list-style-type: none"> Ученици који похађају трогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика ; Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за укупним бављењем физичким вежбама.
<ul style="list-style-type: none"> Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода; Програм по избору ученика; Ритмичка 	<ul style="list-style-type: none"> Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање; Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоцијалних образаца понашања; Примена стечених 	<ul style="list-style-type: none"> Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране - дисциплина које се уче; Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) , поседује вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес - за коју школа има услове; Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно, да активно учествује у процесу наставе и да 	<p>ПРОГРАМ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА</p> <ul style="list-style-type: none"> РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ - Савладавање основних вежби: докорак, „ мењајући корак галопом у свим правцима, полкин корак, далеко високи скок, „маказице; - Систематска обрада естетског покрета тела у месту и у кретању без реквизита и са реквизитима, користећи при томе различиту динамику, ритам и темпо, - Примена савладане технике естетског покрета и кретања у кратким 	<p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (2 часа) мерење и тестирање (6 часова) практична настава (54 часа) <p>Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике,</p>

<p>гимнастика и народни плесови;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спортска игра (по избору); • Рукомет; • Фудбал; 	<p>умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; • Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; • Повезивање моторичких задатака у целине; али без стварања крутих моторичких аутоматизама • Увођење ученика у организовани систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестације; • Развијање елемената ритма сједињавањем кинетичких и енергетских елемената у целине: у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; • Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као 	<p>самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичке и спортске активности - њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; • Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; • Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; • Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким, односно спортским активностима правилном исхраном; • самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи (да ли си ово намерно избацио?); • Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно спортске активности припада, има своју естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја); • Ужива у извођењу покрета и кретања; • Наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; • Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан је у својим активностима. • Се правилно односи према окружењу у којме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот • Учествује на школском такмичењу и у систему школских спортских такмичења 	<p>саставима.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба савладати најмање пет народних плесова. - Припрема за такмичење и приредбе и учешће на њима. <ul style="list-style-type: none"> • СПОРТСКА ИГРА (по избору) - Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. - Даље проширивање и продубљавање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. <p>РУКОМЕТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу. - Покривање и откривање играча, одузимање лопте, ометање противника. Општи принципи постављања играчау одбрани и нападу. Напад са једним и два играча и напад против зонске одбране. Зонска одбрана и напад „човек на човека“. Уигравање кроз тренажни процес. - Правила игре. - Учествовање на разредним, школским и међушколским такмичењима. <p>ФУДБАЛ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу. - Покривање и откривање играча, одузимање лопте и ометање противника. Општи принципи постављања играча у нападу и одбрани. Разне варијанте напада и одбране. Уигравање кроз тренажни процес. - Правила малог фудбала. - Учествовање на разним школским и међушколским такмичењима. 	<p>приступ је индивидуалан.</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; • Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. <p>Садржај циклуса је:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за проверу нивоа знања на крају школске године – један; - за атлетику – један; - за гимнастику: вежбе на справама и тлу - један - за спорт по избору ученика – два; - за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. <p>Начин остваривања програма</p> <p>Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом.</p> <p>Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког</p>
--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Кошарка; • Одбојка; • Пливање; 	<p>трајног одређења за њихово свакодневно упражњавање;</p>		<p>КОШАРКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу - Техника кошарке. Шутрање на кош из места и кретања, шут са једном или обема рукама, са разних одстојања од коша. Постављање и кретање играча у нападу и одбрани. Одбрана „зоном“ и „човек на човека“. Напад против ових врста одбрана. Контранапад у разним варијантама и принцип блока. - Правила игре и суђење. - Учествовање на разредним и школским такмичењима. <p>ОДБОЈКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу - Техника одбојке. Игра са повученим и истуреним центром. Смечирање и његова блокада. Уигравање кроз тренажни процес. - Правила игре и суђења. - Учествовање на одељенским, разредним и међушколским такмичењима. <p>ПЛИВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознавање и примена основних сигурносних мера у пливању; - Усвајање две технике пливања (по склоностима и избору ученика). Вежбање ради постизања бољих резултата. Скок на старту и окрети. - Учествовање на одељенским, разредним и међушколским такмичењима. <p>БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Избор борилачке вештине која се изучава на матичним факултетима спорта и физичког васпитања, и која је у програму Школских спортских 	<p>васпитања.</p> <p>Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса.</p> <p>Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали.</p> <p>У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа</p> <p><u>Праћење, вредновање и оцењивање</u></p> <p>Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p> <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Тестирање и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова) • Теоријских часова (1 у првом и 1 у другом полугодишту). • Спортска игра: по избору школе (52 часа) • Провера знања и вештина (4 часа). <p>Школа организује и спроводи спортска</p>
--	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Борилачке вештине; • Клизање, скијање; 			<p>такмичења. Наставник у складу са могућностима школе и интересовањима ученика предлаже наставни програм.</p> <p>КЛИЗАЊЕ И СКИЈАЊЕ</p> <p>- Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима такмичења. Наставник предлаже наставни програм, који се заснива на програму клизања и предмета скијање на матичним факултетима.</p>	<p>такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара које одреди Савез за школски спорт и олимпијско васпитање Србије које је уједно и организатор ових такмичења.</p>
---	--	--	---	---

Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Екологија и заштита животне средине;
- Музичка култура;
- Ликовна култура;

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

Циљеви предмета:

- Развијање логичког и апстрактног мишљења;
- Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика;
- Развијање способности одређивања и процене квантитативних величина и њиховог односа;
- Развијање осећаја за простор и разумевање узајамних односа геометријских фигура
- Развијање систематичности, уредности, прецизности, темељности, истрајности, критичности у раду;
- Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима;
- Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења.
- Развој способности потребних за решавање проблема и нових ситуација у процесу рада и свакодневном животу

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Вектори	<ul style="list-style-type: none">• Стицање основних знања о векторима	<ul style="list-style-type: none">• дефинише појам вектора• објасни појмове правац, смер и интензитет вектора• изврши основне операције са векторима (сабирање и одузимање вектора, производ броја и вектора)	<ul style="list-style-type: none">• Појам вектора, супротан вектор, основне операције са векторима• Примери разлагања сила у физици	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања
Реални бројеви	<ul style="list-style-type: none">• Проширивање знања о скупу реалних бројева	<ul style="list-style-type: none">• разликује различите записе бројева из скупова N, Z и Q и те бројеве приказује на бројевној правој и пореди их.• разликује основне подскупове скупа реалних бројева (N, Z, Q, I) и уочава релације $N \subset Z \subset Q \subset R$, $I \subset R$• израчуна вредност једноставног рационалног бројевног израза поштујући приоритет рачунских операција и употребу заграда• користи калкулатор при израчунавању вредности бројевног израза• одреди апсолутну вредност реалног броја и графички интерпретира на бројевној оси• заокружи број на одређени број децимала• одреди апсолутну и релативну грешку	<ul style="list-style-type: none">• Преглед бројева, операције са реалним бројевима• Апсолутна вредност реалног броја• Приближна вредност реалних бројева, правила заокругљивања• Апсолутна и релативна грешка	<p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава (70 часова) <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Теоријска настава се реализује у учионици или кабинету за математику <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања• неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика• подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање• примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика• инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду• упућивати ученике на претраживање
Пропорционалност	<ul style="list-style-type: none">• Проширивање знања о пропорцијама и процентном рачуну• Оспособљавање	<ul style="list-style-type: none">• израчуна одређени део неке величине• одреди непознате чланове просте пропорције• прошири или скрати размеру и примени је у решавању проблема поделе• препозна директну или обрнуту	<ul style="list-style-type: none">• Размера и пропорција• Директна и обрнута пропорционалност• Прост сразмерни рачун• Рачун поделе• Процентни и промилни рачун	

	за примену пропорција и процената на решавање realних проблеме	пропорционалност две величине, примени је на решавање једноставних проблема и. прикаже графички <ul style="list-style-type: none"> одреди непознату главницу, проценат или процентни износ 		различитих извора и примену савремених технологија <ul style="list-style-type: none"> Вектори: нагласити разлику између скаларних и векторских величина. Истаћи повезаност са физиком – силе, брзина, убрзање су векторске величине, итд. Realни бројеви: нагласити затвореност операција у одређеним скуповима и потребу да се постојећи скуп прошири новим. Садржаје о грешкама повезати са стручним предметима, израчунавати апсолутну и релативну грешку конкретних мерења. Пропорционалност: користити што више конкретних примера из живота и струке. Линеарне јединачине и иејединачине: истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа функције. Садржаје повезати са одговарајућим садржајима физике и хемије.
Рационални алгебарски изрази	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање знања о полиномима 	<ul style="list-style-type: none"> сабира, одузима и множи полиноме примени дистрибутивни закон множења према сабирању и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата, збир и разлику кубова при трансформацији полинома растави полином на чиниоце одреди НЗД и НЗС полинома трансформише једноставнији рационални алгебарски израз 	<ul style="list-style-type: none"> Полиноми Растављање полинома на чиниоце НЗД и НЗС полинома Трансформације рационалних алгебарских израза 	
Геометрија	<ul style="list-style-type: none"> Продубљивање знања из геометрије 	<ul style="list-style-type: none"> разликује основне и изведене геометријске појмове разликује узајамне односе углова (суседни, упоредни, унакрсни, комплементни, суплементни) наведе везе између углова са паралелним и нормалним крацима наведе релације везане за унутрашње и спољашње углове троугла наведе и примени релације везане за унутрашње и спољашње углове троугла дефинише појам симетрала угла и конструише симетралу угла конструише симетралу дужи, симетралу угла и висину троугла конструише значајне тачке троугла дефинише појам тежишта дуж троугла и наведе својство тежишта наведе и примени основне релације у једнакокраком, односно једнакокраком троуглу разликује врсте четвороуглова и наведе њихове особине наведе ставове о паралелограму и уме да их примени наведе особине специјалних паралелограма 	<ul style="list-style-type: none"> Геометријски појмови и везе између њих Троугао Значајне тачке троугла Четвороугао Талесова теорема Сличност фигура Сличност троуглова, ставови сличности 	

Оцењивање

Вредновање остварености исхода вршити кроз:

1. усмену проверу знања
2. писмену проверу знања
3. тестове знања

Оквирни број часова по темама

- Вектори **4** часова
- Realни бројеви **8** часова
- Пропорционалност **8** часова
- Рационални алгебарски изрази **14** часова
- Геометрија **15** часова

		<ul style="list-style-type: none"> • формулише Талесову теорему и примени је на поделу дужи на n једнаких делова • наведе ставове о сличности троуглова • примењује ставове о сличности троуглова на одређивање непознатих елемената у једноставнијим задацима 		<ul style="list-style-type: none"> • Линеарне једначине и неједначине 13 часова У току школске године предвиђена су 4 писмена задатка (по 2 у полугодишту). За реализацију писмених задатака са исправкама планирано је 8 часова.
Линеарне једначине и неједначине	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о линеарној једначини, неједначини, функцији и системима линеарних једначина 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам линеарне једначине • реши линеарну једначину • примени линеарну једначину на решавање проблема • реши једначине које се свode на линеарне једначине • дефинише појам линеарне функције • прикаже аналитички, табеларно и графички линеарну функцију • реши линеарну неједначину и графички прикаже скуп решења • реши систем линеарних једначина са две непознате 	<ul style="list-style-type: none"> • Линеарна једначина и њене примене • Линеарна функција и њен график • Линеарна неједначина • Систем линеарних једначина 	

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**
 Годишњи фонд часова: **70 часова**
 Разред: **други**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Тригонометрија правоуглог троугла	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање основних знања о тригонометрији 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише основне тригонометријске функције оштрог угла • израчуна основне тригонометријске функције оштрог угла правоуглог троугла када су дате две стране • конструише оштар угао ако је позната једна његова тригонометријска функција • наведе тригонометријске идентичности и примени их на одређивање вредности осталих тригонометријских функција када је позната једна од њих • наведе вредности тригонометријских функција карактеристичних углова (од $0^\circ, 30^\circ, 45^\circ, 60^\circ, 90^\circ$) и прочита вредности за остале оштре углове са калкулатора и обрнуто (одређује оштар угао ако је позната вредност тригонометријске функције) • примени елементе тригонометрије правоуглог троугла на решавање практичних проблема 	<ul style="list-style-type: none"> • Дефиниције тригонометријских функција оштрог угла правоуглог троугла • Вредности тригонометријских функција за углове од $0^\circ, 30^\circ, 45^\circ, 60^\circ, 90^\circ$ • Основне тригонометријске идентичности • Решавање правоуглог троугла 	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава (70 часова) <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици или кабинету за математику <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања • неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика • подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија <p>• Тригонометрија правоуглог</p>
Степеновање и кореновање	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о степеновању и кореновању 	<ul style="list-style-type: none"> • наведе својства операција са степенима и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • наведе својства операција са коренима и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • рационалише именилац разломка у једноставним случајевима • дефинише појмове имагинарна јединица и комплексан број • сабере, одузме, помножи и подели два комплексна броја 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам степена. Операције са степенима • Степен са целим изложиоцем • Запис броја у E (scientific) формату • Појам корена. Операције са коренима • Степен са рационалним изложиоцем • Рационалисање имениоца разломка • Појам комплексног броја и операције са њима 	<ul style="list-style-type: none"> • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија <p>• Тригонометрија правоуглог</p>

<p>Функција и график функције</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање основних знања о функцијама и читању графика функције 	<ul style="list-style-type: none"> • наведе примере функција • одреди знак, интервале монотоности, максимум и минимум на датом графику • прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум и средњу вредност зависне величине; • податке представљене у једном графичком облику представи у другом; 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам функције. • Функције са коначним доменом • Графичко представљање функције • Читање графика функције (одређивање знака, интервала монотоности, максимума, минимума)- без формалне дефиниције тих појмова • Различити графички облици представљања функција са коначним доменом (табела, график, дијаграм, круг) • Одређивање максимума, минимума и средње вредности зависне величине 	<p>троугла: садржаје повезивати са одговарајућим примерима из живота, нпр. величина сенке. Поновити правила заокруљивања бројева на одређени број децимала. Оспособити ученике за употребу калкулатора као помоћног средства при решавању проблема приложеном тригонометрије.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Степеновање и кореновање: при проширивању скупа из кога је изложилац нагласити перманентност особина степеновања. Оспособити ученике да помоћу калкулатора одреде вредности корена и степена датог броја. Комплексни бројеви: обрадити само основне појмове и чињенице које ће бити неопходне при изучавању садржаја о квадратној једначини.
<p>Квадратна једначина и квадратна функција</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање основних знања потребних за решавање квадратних једначина, скицирање и анализу графика квадратних функција 	<ul style="list-style-type: none"> • реши непотпуну квадратну једначину у скупу R • наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу R • примени образац за решавање квадратне једначине • одреди природу решења квадратне једначине • растави квадратни трином • скицира и анализира график квадратне функције (прочита нуле функције, максимум или минимум, интервале монотоности) 	<ul style="list-style-type: none"> • Квадратна једначина • Образац за решавање квадратне једначине • Природа решења квадратне једначине • Растављање квадратног тринома на линеарне чиниоце • Квадратна функција и њен график 	<ul style="list-style-type: none"> • Функција и график функције: приликом обраде користити што више конкретних примера из живота и струке.
<p>Полиедри и обртна тела</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Продубљивање знања о полиедрима и обртним телима 	<ul style="list-style-type: none"> • израчуна обим и површину фигура у равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) • разликује правилне полиедре • примени одговарајуће формуле и израчуна површине и запремине правилне призме и пирамиде (једноставнији задаци) • примени одговарајуће формуле и израчуна површине и запремине правог ваљка, купе и лопте • одреди површину једноставних равних пресека тела 	<ul style="list-style-type: none"> • Обим и површина фигура у равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) • Призма, пирамида и њихови равни пресеци • Површина и запремина призме • Површина и запремина пирамиде • Ваљак, купа, лопта и њихови равни пресеци • Површина и запремина ваљка • Површина и запремина купе • Површина и запремина лопте 	<ul style="list-style-type: none"> • Квадратна једначина и квадратна функција: показати односе између решења и коефицијената, као и растављање квадратног тринома на чиниоце. За цртање квадратне функције користити нуле (решавање једначине) и теме (свођење на канонски облик). Истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа квадратне функције. • Полиедри и обртна тела:

<p style="text-align: center;">Низови</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање основних знања о низовима 	<ul style="list-style-type: none"> • препозна општи члан низа када су дати почетни чланови низа (једноставнији примери) • препозна аритметички низ и одреди везу између општег члана, првог члана и диференције низа • израчуна збир првих n чланова аритметичког низа • препозна геометријски низ и одреди везу између општег члана и првог члана и количника низа • израчуна збир првих n чланова геометријског низа 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам низа • Аритметички низ • Збир првих n чланова аритметичког низа • Геометријски низ • Збир првих n чланова геометријског низа 	<p>користити симулације пресека на рачунару. Правилне полиедре приказати коришћењем рачунара. Садржаје повезати са стручним предметима и проблемима из свакодневног живота</p> <ul style="list-style-type: none"> • Низови: примере низова узимати из разних области математике, (нпр. из геометрије) као и из свакодневног живота. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену провера знања 3. тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тригонометрија правоуглог троугла 9 часова • Степеновање и кореновање 14 часова • Функција и график функције 6 часова • Квадратна једначина и квадратна функција 16 часова • Полиедри и обртна тела 11 часова • Низови 6 часова <p>У току школске године предвиђена су 4 писмена задатка (по 2 у полугодишту). За реализацију писмених задатака са исправкама планирано је 8 часова.</p>
--	---	---	--	--

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**

Разред: **трећи**

Годишњи фонд: **31 час**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Аналитичка геометрија у равни	<ul style="list-style-type: none">• Стицање основних знања о правој и кругу	<ul style="list-style-type: none">• Примени Гаусов алгоритам на решавање система линеарних једначина(3*3)• израчуна растојање између две тачке и обим троугла ако су дате координате његових темена• разликује општи облик једначине праве од експлицитног облика и преведе један запис у други• објасни положај праве у координатном систему у зависности од коефицијената k и n• одреди једначину праве одређену датом тачком и датим коефицијентом правца• одреди једначину праве одређену датим двема тачкама• примени услов паралелности и нормалности• израчуна растојање тачке од праве• преведе општи облик једначине круга у канонски• одреди центар и полупречник кружнице	<ul style="list-style-type: none">• Системи линеарних једначина. Гаусов алгоритам• Декартов координатни систем у равни. Координате тачке и растојање између две тачке• Једначина праве у Декартовом правоуглом координатном систему. Општи и експлицитни облик једначине праве• Једначина праве одређена тачком и коефицијентом правца• Једначина праве одређена двема тачкама• Узајамни положај две праве• Нормални облик једначине праве и растојање тачке од праве• Једначина кружнице• Узајамни положај праве и кружнице	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (31 час)</p> <p>Место реализације наставе • Теоријска настава се реализује у учионици или кабинету за математику</p> <p>Препоруке за реализацију наставе • образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања • неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика • подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија</p> <p>• Аналитичка геометрија у равни: истаћи да је аналитичка геометрија на одређени начин спој алгебре и геометрије и повезати примену аналитичког апарата са решавањем одређених задатака из геометрије. Указати на везе између различитих облика једначине праве. Једначину</p>
Елементи финансијске математике	<ul style="list-style-type: none">• Упознавање са основним елементима финансијске математике	<ul style="list-style-type: none">• примени каматни рачун (време дато у годинама, месецима или данима)• објасни појам менице и на који начин се употребљава• примени прост каматни рачун на обрачунавање камате код штедних улога и потрошачких кредита• покаже разлику између простог и сложеног каматног рачуна на датом примеру	<ul style="list-style-type: none">• Прост каматни рачун• Примена простог каматног рачуна (рад са меницама и са рачуном штедног улога, потрошачки кредити)• Појам сложеног каматног рачуна	

				<p>кружнице обрадити у општем и канонском облику.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Елементи финансијске математике: користити што више конкретних примера из живота. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену провера знања 3. тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналитичка геометрија у равни: 18 часова • Елементи финансијске математике 9 часова <p>У току школске године предвиђена су 2 писмена задатка (по 1 у полугодишту). За реализацију писмених задатака са исправкама планирана су 4 часа</p>
--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

- Рачунарство и информатика
- Техничка физика
- Техничко цртање
- Техничка механика

Назив предмета: **ИСТОРИЈА**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

- Циљеви предмета:
- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
 - Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
 - Развијање индивидуалног и националног идентитета;
 - Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру);
 - Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
 - Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
 - Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Српска држава и државност	<ul style="list-style-type: none">• Проширивање знања о настанку модерне српске државе и најважнијим одликама српске државности.• Развијање свести о значају средњовековне државности за настанак модерне српске државе.• Уочавање улоге знаменитих личности у развоју српске државности.• Разумевање најзначајнијих идеја модерног доба и њиховог утицаја у процесу	<ul style="list-style-type: none">• препозна различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) и доведе их у везу са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом;• разликује периоде у којима је постојала, престала да постоји и поново настала српска држава;• наведе и упореди одлике српске државности у средњем и новом веку;• уочи утицај европских револуционарних збивања на развој српске националне и државне идеје;• објасни узроке и последице Српске револуције, ослободилачких ратова 1876–1878, Балканских ратова и Првог светског рата;• уочи и објасни на историјској	<ul style="list-style-type: none">• Српска државност у средњем веку.• Српски народ и његови суседи у средњем веку.• Положај Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (XVI–XVIII век).• Српска револуција 1804–1835. и њено место у контексту европских збивања.• Развој државних институција.• Развој уставности.• Улога модерних династија (Карађорђевићи, Обреновићи, Петровићи) у развоју српске државности.• Ратови Србије и Црне Горе за независност 1876–1878.• Формирање модерног политичког система и настанак странака (радикалне, либералне и напредњачке).• Положај Срба под османском и хабзбуршком влашћу у XIX и почетком XX века.• Србија и Црна Гора у Балканским ратовима и Првом светском рату.• Најзначајније личности (вожд Карађорђе	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава. <p>Место реализације наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету. <p>Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none">• праћење остварености исхода• тестове знања. <p>Оквирни број часова по темама:</p> <ul style="list-style-type: none">• Српска држава и државност – 32 часа;• Српски народ у југословенској држави – 18 часова;

	<p>стварања српске државе.</p> <ul style="list-style-type: none"> Разумевање међународног контекста у коме настаје и постоји српска држава. 	<p>карти промене граница српске државе;</p> <ul style="list-style-type: none"> лоцира места најважнијих битака које су вођене током Српске револуције, ослободилачких ратова 1876–1878, Балканских ратова и Првог светског рата; опише улогу истакнутих личности у Српској револуцији, у развоју државних институција и формирању модерног политичког система, у ослободилачким ратовима 1876–1878, Балканским ратовима и Првом светском рату; изведе закључак о значају уставности за развој модерног политичког система. 	<p>Петровић, кнез Милош Обреновић, прота Матеја Ненадовић, митрополит Стефан Стратимировић, Димитрије Давидовић, Тома Вучић Перишић, Илија Гарашанин, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило Обреновић, Владимир Јовановић, Светозар Милетић, краљ Милан Обреновић, владика Петар I Петровић, владика Петар II Петровић, књаз Данило Петровић, књаз Никола Петровић, Лука Вукаловић, Јован Ристић, Стојан Новаковић, Никола Пашић, краљ Александар Обреновић, краљ Петар I Карађорђевић, престолонаследник Александар Карађорђевић, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић...).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Достигнућа српске културе – 11 часова; Српски народ и Србија у савременом свету – 9 часова. <p>Препоруке за реализацију наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада са учепницима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходи треба да послуже да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета, програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке), у школама на наставном језику неке од националних мањина могу се обратити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања,
<p>Српски народ у југословенској држави</p>	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање знања о југословенској идеји и носиоцима идеје стварања југословенске државе. Разумевање међународног контекста у коме настаје југословенска држава. Проширивање знања о одликама југословенске државе. 	<ul style="list-style-type: none"> образложи најважније мотиве и узроке стварања југословенске државе; уочи значај настанка југословенске државе за српски народ; идентификује одлике југословенске државе као монархије и као републике; разликује особености друштвено-политичких система који су постојали у југословенској држави; уочи и разуме међународни положај југословенске државе; образложи допринос југословенских 	<ul style="list-style-type: none"> Југословенска идеја и конституисање државе. Одлике политичког система у југословенској краљевини (политичке борбе, Видовдански и Октобарски устав, лични режим краља Александра, стварање Бановине Хрватске и отварање српског питања). Априлски рат и последице пораза, геноцид над Србима у НДХ. Отпор, устанак и грађански рат. Биланс рата и допринос Југославије победи антифашистичке коалиције. Проглашење републике и изградња новог државног и друштвеног уређења. Сукоб Југославије и социјалистичких земаља – резолуција Информбироа, Голи оток. Југославија између истока и запада. Разбијање и распад Југославије – пораз 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о положају српског народа у југословенској држави. • Уочавање улоге знаменитих личности у политичком животу југословенске државе. • Сагледавање међународног положаја југословенске државе. 	<p>антифашистичких покрета победи савезника у Другом светском рату;</p> <ul style="list-style-type: none"> • именује најважније личности које су утицале на друштвено-политичка збивања у Југославији. 	<p>Југославије као идеје, политичког пројекта и друштвеног система, велике силе и југословенска криза, ратови у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, настанак нових држава, сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999, Косовско питање, раздвајање Србије и Црне Горе.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Најзначајније личности (краљ Александар I Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Љуба Давидовић, Светозар Прибићевић, Антон Корошец, Милан Стојадиновић, Влатко Мачек, кнез Павле Карађорђевић, краљ Петар II Карађорђевић, генерал Драгољуб Михаиловић, генерал Милан Недић, Анте Павелић, Јосип Броз Тито, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман...). 	<ul style="list-style-type: none"> • наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, • посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација, • добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја, • у зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, • настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило и какве су последице из тога проистекле, у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика (индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак),
<p>Достигнућа српске културе</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разумевање појма српског културног простора. • Развијање свести о вишевековном континуитету српске културе. • Сагледавање српске културе као дела европске културног наслеђа. • Проширивање знања о највишим дOMETИМА и представницима српске културе. • Развијање свести о значају образовања за општи културни напредак. 	<ul style="list-style-type: none"> • разликује периоде у којима су настала најзначајнија дела српске културе; • упореди одлике српске културе различитих периода; • објасни утицаје историјских збивања на културна кретања; • опише одлике свакодневног живота код Срба у различитим епохама и областима; • именује најважније личности које су заслужне за развој српске културе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Средњовековна култура Срба (језик и писмо, верски карактер културе, Мирослављево јеванђеље, књижевност, најзначајније задужбине, правни споменици). • Последице сеоба на српску културу (утицај западноевропских културних кретања на српску културу). • Успон грађанске класе. • Свакодневни живот сеоског и градског становништва. • Културна и просветна политика – оснивање Велике школе, Универзитета, академије наука, Народног позоришта. • Европски културни утицаји. • Личности – Свети Сава, деспот Стефан Лазаревић, монахиња Јефимија, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, Сава Текелија, Петар II Петровић Његош, Паја Јовановић, Урош Предић, Надежда Петровић, Лаза Костић...). 	<ul style="list-style-type: none"> • у зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, • настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило и какве су последице из тога проистекле, у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика (индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак),

	<ul style="list-style-type: none"> Уочавање промена у свакодневном животу код Срба кроз векове. 		<ul style="list-style-type: none"> Српска култура као део југословенског културног простора (културна сарадња и прожимања, наука, уметнички покрети, хуманитарне и спортске организације, популарна култура, личности – Никола Тесла, Михајло Пупин, Михаило Петровић Алас, Јован Цвијић, Милутин Миланковић, Бранислав Нушић, Исидора Секулић, Јован Дучић, Ксенија Атанасијевић, Слободан Јовановић, Сава Шумановић, Иван Мештровић, Иво Андрић, Милош Црњански, Бојан Ступица, Десанка Максимовић, Борислав Пекић, Добрица Ћосић, Александар Петровић, Александар Поповић, Емир Кустурица, Душан Ковачевић...). 	<ul style="list-style-type: none"> да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), облажење културно-историјских споменика и посете установама културе, коришћење историјских карата изузетно је важно јер омогућавају ученицима да на очигледан и сликовит начин доживе простор на коме се неки од догађаја одвијао, помажући им да кроз време прате промене на одређеном простору, треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика, у раду са ученицима неопходно је имати у виду интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских, економских и културних услова живота човека кроз простор и време, пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина,
Српски народ и Србија у савременом свету	<ul style="list-style-type: none"> Разумевање политичких и економских односа у савременом свету. Сагледавање међународног положаја Србије. Проширивање знања о најзначајнијим међународним организацијама и чланству Србије у њима. Проширивање знања о последицама научно-технолошког развоја на живот савременог човека. 	<ul style="list-style-type: none"> идентификује најважније чиниоце у међународним политичким и економским односима; разуме место и улогу Србије у савременом свету; утврди значај чланства Србије у међународним организацијама; објасни утицај савремених техничких достигнућа на повезивање људи у свету. 	<ul style="list-style-type: none"> Најутуцајније државе и организације у међународним политичким и економским односима. Улога Организације уједињених нација у очувању мира у свету, борби против сиромаштва и заштити културних споменика. Геополитички положај Србије. Чланство Србије у регионалним, европским и светским организацијама (Савет Европе, ОЕБС, ОУН...). Срби ван Србије (проблем избеглица, Црна Гора, Република Српска, Срби у дијаспори). Свет почетком XXI века – научни и технолошки развој, Интернет, утицај медија на јавно мњење, популарна култура, глобализација, тероризам, еколошки проблеми... 	<ul style="list-style-type: none"> у настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности, одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета.
				<ul style="list-style-type: none"> у настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности, одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик и књижевност
- Географија
- Социологија са правима грађана
- Грађанско васпитање
- Верска настава

Назив предмета: **РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**

Годишњи фонд часова: **70**

Разред: **први**

Циљ предмета: – Стицање знања, вештина и формирање вредносних ставова информатичке писмености неопходних за живот и рад у савременом друштву.

Назив и трајање модула предмета

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
	В
Основе рачунарске технике	14
Обрада текста	16
Табеларни прорачуни	16
Слајд - презентације	12
Интернет и електронска комуникација	12
УКУПНО:	70

Назив модула: **Основе рачунарске технике**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење основних могућности рачунарског система	<ul style="list-style-type: none">• класификује фазе историјског развоја рачунара• наведе примере употребе рачунара у свакодневном животу• дефинише појмове хардвера и софтвера• објасни Фон Нојманов модел рачунара• разликује јединице за меру количине података• разликује основне компоненте рачунара• разликује факторе који утичу на перформансе рачунара• разликује врсте софтвера• дефинише оперативни систем (ОС) и наводи његове главне функције• подешава радно окружење ОС• хијерархијски организује	<ul style="list-style-type: none">• историјски развој технологија за складиштење, обраду и пренос података• примена рачунара у разним областима људске делатности• блок-схема Фон Нојмановог модела рачунарског система• јединице за мерење количине податка (бит, бајт, редови величине)• основне компоненте рачунара и њихов утицај на перформансе рачунара• врсте и подела софтвера, главне функције ОС-а• подешавање радног окружења (позадина радне површине, сат, календар, језик тастатуре, резолуција монитора...)• концепти организације датотека и фасцикли• типови датотека• текст едитор цртање који постоји у саставу ОС-а• програм за цртање који постоји у саставу ОС-а• инсталација корисничког софтвера• програми за архивирање података	<p>На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставовe предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.</p> <p>Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• лабораторијске вежбе <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none">• Лабораторијских вежби <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• рачунарски кабинет <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу.• При реализацији модула инсистирати на вештинама.

	<p>фасцикле и управља фасциклама и датотекама</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује типове датотека • користи текст едитор оперативног система • црта помоћу програма за цртање у оквиру ОС • инсталира нови софтвер • компресује и декомпресује датотеке и фасцикле • обезбеђује заштиту рачунара од штетног софтвера • инсталира периферне уређаје • наводи примере и предности умрежавања рачунара • манипулише дељивим ресурсима у локалној мрежи • управља штампањем докумената • примењује здравствене и сигурносне мере заштите при коришћењу рачунара • објасни утицај коришћења рачунара на животну средину • примењује и поштује законска решења у вези са ауторским правима и заштитом података 	<ul style="list-style-type: none"> • програми за заштиту рачунара од штетног софтвера • инсталација периферних уређаја • дељење ресурса у оквиру локалне мреже • подешавање параметара штампе • фактори који штетно утичу на здравље корисника рачунара, животну средину и мере за њихову минимизацију • врсте лиценци, ауторска права и заштита података 	<ul style="list-style-type: none"> • Принцип рада рачунарског система објаснити правећи паралелу са системима који су ученицима већ познати из ранијег искуства. • Основне компоненте рачунара: објаснити ученицима начин повезивања рачунара, улазно – излазне портове и уређаје спољашње меморије, а централну јединицу само на нивоу основне блок – шеме (матична плоча, напајање, РАМ, процесор, графичка, звучна и мрежна карта). • Објаснити значај и направити хијерархију утицаја појединих компоненти рачунара на перформансе рачунара. • Поделу софтвера урадити на нивоу: ОС, апликативни софтвер и драјвери и објаснити њихову намену. • При подешавању радног окружења посебну пажњу обратити на регионална подешавања • При реализацији хијерархијске организације фасцикли објаснити ученицима њен значај. • Инсталацију софтвера реализовати на програмима за заштиту рачунара и архивирање података. • Инсталацију периферних уређаја урадити на примеру штампача. • Објаснити ученицима значај правилног држања тела, осветљења, дужине рада без паузе... • Инсистирати на поштовању и доследном спровођењу ауторских права и софтверских лиценци. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Праћење остварености исхода 2. Тестове знања 3. Тестове практичних вештина
--	--	---	---

Назив модула: **Обрада текста**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за рад са програмима за обраду текста	<ul style="list-style-type: none">• подешава радно окружење програма за обраду текста• управља текстуалним документима и чува их у различитим верзијама• креира и уређује текстуалне документе• креира и уређује табеле• уметне објекте у текст и модификује их• направи циркуларна писма• подешава параметре изгледа странице текстуалног документа• проналази и исправља правописне и словне грешке помоћу алата уграђених у програм за обраду текста• прегледа и штампа текстуални документ	<ul style="list-style-type: none">• подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...)• рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма)• уношење текста (унос текста, симбола и специјалних карактера)• форматирање текста (слова, обликовање, индексирање, експонирање, боја, промена величине слова)• форматирање пасуса• стилови• креирање и форматирање табеле• уношење података и модификовање табеле• рад са објектима (уметање, копирање, премештање, промена величине...)• израда циркуларног писма, избор листе прималаца, уметање података, снимање и штампање• подешавање параметара изгледа странице документа (оријентација папира, величина, маргине, прелом, уређивање заглавља и подножја, аутоматско нумерисање страна)• исправљање правописних грешака, контролор правописа• прегледање документа пре штампања, штампање целог документа, појединачних страница и одређивање броја копија	<p>На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставовe предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.</p> <p>Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• лабораторијске вежбе <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none">• Лабораторијских вежби <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• рачунарски кабинет <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима (форме, текстови, обрасци, извештаји и сл. са каквима ће ученик радити при обављању стручних послова)• При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре.• Инсистирати на правилном форматирању параграфа (максимално користити могућности које пружа програм, избегавати поновљену употребу тастера „ентер“ и „размак“)• При обради табела као пример урадити табелу која ће се касније користити при изради циркуларног писма. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none">1. праћење остварености исхода2. тестове практичних вештина

Назив модула: Табеларни прорачуни
 Трајање модула: 16 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
<p>Оспособљавање ученика за рад са програмом за табеларне прорачуне</p>	<ul style="list-style-type: none"> • подешава радно окружење програма за табеларне прорачуне • управља табеларним документима и чува их у различитим верзијама • уноси податке различитих типова – појединачно и аутоматски • измени садржаје ћелија • сортира и поставља филтере • манипулише врстама и колонама • организује радне листове • уноси формуле у ћелије • форматира ћелије • бира, обликује и модификује графиконе • подешава изглед странице за штампање табеларног документа • исправља грешке у формулама и тексту • прегледа и штампа табеларни документ 	<ul style="list-style-type: none"> • подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...) • рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма) • уношење података (појединачни садржаји ћелија и аутоматске попуње) • мењање типа и садржаја ћелије • сортирање и филтрирање • подешавање димензија, преметање, фиксирање и сакривање редова и колона • додавање, брисање, премештање и преименовање радних листова • уношење формула са основним аритметичким операцијама, користећи референце на ћелије • функције за: сумирање, средњу вредност, минимум, максимум, пребројавање, заокруживање • логичке функције • копирање формула, релативно и апсолутно референцирање ћелија • форматирање ћелија (број децималних места, датум, валута, проценат, поравнање, прелом, оријентација, спајање ћелија, фонт, боја садржаја и позадине, стил и боја рама ћелије) • намена различитих типова графикона, приказивање података из табеле помоћу графикона • подешавање изгледа странице документа за штампање (оријентација папира, величина, маргине, прелом, уређивање заглавља и подножја, аутоматско нумерисање страна) • исправљање грешака у формулама и тексту • прегледање документа пре штампања, аутоматско штампање насловног реда, штампање опсега ћелија, целог радног листа, целог документа, графикона и одређивање броја копија 	<p>На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставовe предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.</p> <p>Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лабораторијске вежбе <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лабораторијских вежби <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • рачунарски кабинет <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима. • При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. • Логичке функције: избор функција прилагодити нивоу знања ученика и потребама образовног профила. • Форматирање ћелија обрађивати током два часа • При обради графикона, показати различите врсте графикона (хистограме, линијске, и „пите“; објаснити њихову намену; показати подешавање појединих елемената графикона). <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. праћење остварености исхода 2. тестове практичних вештина

Назив модула: **Слајд – презентације**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за израду слајд – презентација и њихово презентовање	<ul style="list-style-type: none">• подешава радно окружење програма за израду слајд – презентације• управља слајд – презентацијама и чува их у различитим форматима и верзијама• додаје и премешта слајдове• припреми презентацију у складу са правилима и смерницама за израду презентације• користи различите организације слајда• уноси и форматира текст на слајду• додаје објекте на слајд• уноси белешке уз слајд• подешава позадину слајда• користи и модификује готове дизајн – теме• додаје и подешава анимационе ефекте објектима• бира и подешава прелазе између слајдова• израђује интерактивне слајд презентације• разликује врсте погледа на презентацију• припрема за штампу и штампа презентацију• подешава презентацију за јавно приказивање;• припрема презентације за приказивање са другог рачунара• излаже слајд-презентацију	<ul style="list-style-type: none">• подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...)• рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма)• додавање и манипулација слајдовима• основна правила и смернице за израду презентације (количина текста и објеката по слајду, величина и врста слова, дизајн...)• организација слајда: слајдови са текстом, табелама, дијаграмима и графиконима• форматирање текста• додавање објеката на слајд (звук, филм...)• позадина слајда (боје, преливи, шрафуре, текстуре и слике)• дизајн – теме• анимациони ефекти (врсте, подешавање параметара, анимационе шеме)• прелаз између слајдова• интерактивна презентација (хиперлинкови и акциона дугмад)• врсте погледа на презентацију• штампање презентације• подешавање презентације за јавно приказивање (ручно, аутоматски, у петљи...)• наступ презентера (положај презентера, вербална и невербална комуникација, савладавање треме...)	<p>На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставове предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.</p> <p>Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• лабораторијске вежбе <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none">• Лабораторијских вежби <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• рачунарски кабинет <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Практичну реализацију модула извести у неком од програма за израду слајд презентације.• Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима.• Кроз цео модул ученик треба да ради на једној презентацији чија је тематика везана за конкретан образовни профил и да на њој примени сва усвојена знања и вештине.• При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре.• Извођење наставе започети објашњењима наставника а затим усмерити ученике да самостално вежбају.• Инсистирати на значају слајд презентација и важности квалитетног презентовања.• Подстицати код ученика креативност.• Последња два часа ученици презентују своје радове и дискутују о њима. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none">1. праћење остварености исхода2. тестове практичних вештина

Назив модула: **Интернет и електронска комуникација**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
<p>Оспособљавање ученика за коришћење Интернета и електронску комуникацију</p>	<ul style="list-style-type: none"> • објасни појам и структуру Интернета • разликује начине повезивања рачунара са Интернетом • разликује Интернет – сервисе • објасни појмове хипертекста и WWW • користи садржаје са веба (WWW – сервиса) • проналази садржаје на вебу помоћу претраживача • процењује садржаје са веба на критички начин • преузима садржаје са веба • комуницира путем електронске поште • разликује предности и недостатке електронске комуникације • користи разноврсне Интернет – сервисе • попуњава и шаље веб – базиране обрасце • објашњава појам електронског пословања • примени сервис „у облаку“ • објашњава могуће злоупотребе Интернета • примењује безбедносне мере приликом коришћења Интернета • примењује правила лепог понашања на мрежи • поштује ауторска права за садржаје преузете са мреже 	<ul style="list-style-type: none"> • историјски развој Интернета и структура • адресе и протоколи • начини повезивања рачунара са Интернетом (предности и недостаци сваког од њих) • сервисе Интернета (WWW, електронска пошта, FTP...) • WWW, веб – прегледач (врсте, отварање и подешавање) • коришћење претраживача (основно и напредно) • поузданост извора информација. • медијска писменост. • преузимање садржаја са веба (снимањем веб странице, копирањем садржаја са веб странице, преузимањем датотеке) • програми за електронску пошту („веб – мејл“ и програми за преузимање поште на локални рачунар) • радно окружење програма за електронску пошту • постављање адресе примаоца („за“, „копија“, „невидљива копија“) • пријем и слање електронске поште, без и са прилогом • напредне могућности програма за преузимање ел. поште (уређивање адресара, уређивање фасцикли, аутоматско сортирање поште...) • веб – обрасци разноврсне намене • електронско пословање у трговини и јавној управи • предности и недостаци електронске комуникације • социјалне мреже, форуми, системи за брзе поруке, системи за електронско учење... • рачунарски сервиси „у облаку“, рад са текстом, табелама и датотекама. 	<p>На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставове предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.</p> <p>Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лабораторијске вежбе <p>Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лабораторијских вежби <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • рачунарска кабинет <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. • Током реализације свих садржаја модула инсистирати на могућностима злоупотребе Интернета а поготово на безбедности корисника, поузданости информација и спречавању злоупотребе деце. • При претраживању Интернета ученике усмерити ка тражењу образовних веб сајтова и коришћењу система за електронско учење. • При обради електронског пословања демонстрирати различите врсте веб образаца који се користе за поручивање и плаћање робе путем Интернета, поручивање докумената... • Показати рад са текстом, рад са табелама и складиштење података у неком од сервиса „у облаку“ (<i>cloud computing</i>), доступних путем веба. • Преузимање садржаја са веба вежбати на примерима преузимања текста, слика, клипова и датотека. • Код преузимања садржаја са веба водити рачуна о веродостојности извора информација и развијати код ученика критичко мишљење и медијску писменост у избору и тумачењу

		<ul style="list-style-type: none"> • безбедност деце на Интернету • безбедносни ризици коришћења електронске комуникације • правила лепог понашања у електронској комуникацији 	<p>садржаја.</p> <ul style="list-style-type: none"> • При електронској комуникацији поштовати правила лепог понашања (<i>netiquette</i>). • При реализацији садржаја везаних за електронску пошту објаснити ученицима „пут“ електронског писма. • Доследно спроводити поштовање ауторских права и софтверских лиценци. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. праћење остварености исхода 2. тестове практичних вештина
--	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

– Сви предмети

Назив предмета: **ГЕОГРАФИЈА**

Годишњи фонд часова: **35**

Разред: **први**

Циљеви предмета:

- Уочавање и схватање корелативних односа између географије и других природних и друштвених наука;
- Стицање нових актуелних знања о положају, месту и улози Србије на Балканском полуострву и југоисточној Европи;
- Стицање нових и продубљених знања и објашњења о савременим географским појавама, објектима и процесима на територији Републике Србије;
- Стицање нових актуелних знања о порасту, кретањима, структурним променама и територијалном размештају становништва;
- Разумевање актуелне географске стварности наше земље и савременог света;
- Развијање осећања припадности својој нацији као делу интегралног света, изградња и неговање националног и културног идентитета у мултиетничком, мултикултуралном и мултијезичком свету;
- Оспособљавање ученика да примењују географско знање и вештине у даљем образовном и професионалном развоју;
- Оспособљавање ученика за одговорно опхођење према себи и окружењу и за активно учествовање у заштити, обнови и унапређивању животне средине.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод	<ul style="list-style-type: none">• Стицање знања о предмету проучавања, подели, значају и месту географије у систему наука• Уочавање и схватање корелативних односа између географије и других природних и друштвених наука	<ul style="list-style-type: none">• дефинише предмет изучавања, значај, развој и место географије у систему наука• разликује природне и друштвене елементе географског простора и схвата њихове узајамне узрочно-последичне везе и односе• одреди место географије у систему наука• препозна значај и практичну примену географских сазнања	<ul style="list-style-type: none">• Предмет проучавања, подела и место географије у систему наука	<p>На почетку теме ученике треба упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава 35 часова</p> <p>Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици</p>

<p style="text-align: center;">Савремене компоненте географског положаја Србије</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о положају, месту и улози Србије на Балканском полуострву и југоисточној Европи • Уочавање општих географских карактеристика сагледавањем сложених друштвено – економских процеса и промена у југоисточној Европи на Балканском полуострву и у нашој држави. 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам и функције државних граница, разуме државно уређење Србије и познаје државна обележја: грб, заставу, химну • објашњава на карти положај и величину територије Србије уз кратак опис битних карактеристика граница са суседним земљама • дефинише појам југоисточна Европа, лоцира на карти Балканско полуострво и идентификује његове опште географске карактеристике: физичке, културне и демографске • анализира промене на политичкој карти Балканског полуострва: настанак и распад Југославије, стварање нових држава и облици њихове сарадње • уочава предности и недостатке географског положаја Србије 	<ul style="list-style-type: none"> • Површина, границе, државно уређење и државна обележја Србије • Савремене компоненте географског положаја Србије 	<p><u>Препоруке за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • коришћење савремених електронских помагала, • аналогних и дигиталних географских карата различитог размера и садржаја • коришћење информација са Интернета • коришћење интерактивних метода рада • коришћење географских и историјских карата, општих и тематских • коришћење писаних извора информација (књиге, статистички подаци, часописи...) <p><u>Оцењивање</u></p> <p>Вредновање остварености исхода вршит кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестови знања <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • увод - 2 часа • савремене компоненте географског положаја Србије - 4 часа
--	---	---	--	--

<p style="text-align: center;">Природни ресурси Србије и њихов економско географски значај</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање нових и продубљених знања о природи Србије и њеном утицају на живот и привредне делатности људи • Сагледавање физичко-географских компонената простора Србије и разумевање њиховог значаја за живот људи и могућности развоја привреде 	<ul style="list-style-type: none"> • одреди у геолошком саставу Србије заступљеност стена различите старости, састава и порекла значајних за појаву руда и минерала • лоцира у оквиру геотектонске структуре Србије велике целине: Српско-македонску масу, Карпато-балканиде, Унутрашње динариде, Централне динариде и Панонску депресију и објасни њихов постанак (деловање унутрашњих тектонских и спољашњих сила) • идентификује основне макро-целине рељефа Србије: Панонски басен и Планинску област • одреди Планинску област и преглед громадних, карпатско-балканских, динарских планина и већих котлина • објасни елементе и факторе климе, разликује климатске типове у Србији и њихове одлике • направи преглед водног богатства Србије: одреди на карти развоја еливова, објасни постанак, поделу и значај језера и термоминералних вода • закључује о економском значају вода за снабдевање насеља, наводњавање, производњу хидроенергије, пловидбу, рибарство и туризам • дискутује о загађивачима, последицама и мерама заштите • познаје утицај физичко-географских фактора на формирање типова вегетације и разноврсност животињског света панонске и планинске области Србије • дефинише појам природне средине, предмет проучавања заштите природе, значај заштите и унапређивања природе • наведе елементе природне средине, загађиваче воде, ваздуха, земљишта; последице загађивања и мере заштите • препозна појаве штетне по своје природно и културно окружење и активно учествује у њиховој заштити, обнови и унапређивању • дефинише: парк природе, предео изузетних одлика, резерват природе, споменик природе и природне реткости 	<ul style="list-style-type: none"> • Релеф Србије • Клима, биљни и животињски свет (одлике и значај) • Воде и водни ресурси, састав и карактер тла • Заштићена природна добра у Србији и заштита, очување и унапређивање природе 	<ul style="list-style-type: none"> • природни ресурси Србије и њихов економско географски значај - 6 часова • становништво и насеља Србије - 6 часова • привреда Србије - 3 часа • регионалне целине Србије - 9 часова • Србија и савремени процеси у Европи и свету - 5 часова
---	---	---	--	---

<p style="text-align: center;">Становништво и насеља Србије</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о демографском развоју и распореду становништва у Србији • Уочавање демографских проблема и могућности њиховог превазилажења за свеукупни друштвено-економски развитак наше земље • Формирање свести о неговању националног и културног идентитета • Проширивање знања о насељима и факторима њиховог развоја • Уочавање трансформације насеља и њихових мрежа и система • Развијање свести о вредности и значају антропогених културних добара 	<ul style="list-style-type: none"> • опише антропогеографска обележја и историјско-географски континуитет насељавања Србије • објасни кретање становништва и територијални размештај становништва у Србији • укаже на промену броја становника Србије и наведе факторе који условљавају промене становништва • уз помоћ графичких метода анализира основне демографске одлике; да их објашњава, врши предвиђања и изводи закључке . • дефинише појмове: наталитет, морталитет и природни прираштај. • дефинише појам миграције и разликује типове и видове миграција • објасни структуру становништва у Србији (биолошка, економска, социјална, национална) • разликује појмове: националног, етничког и културног идентитета • изгради став о једнаким правима људи без обзира на расну, националну, верску и другу припадност • објасни демографске проблеме и популациону политику у Србији • објасни радне миграције у европске земље и именује државе и градове у којима има нашег становништва • објасни иселавање нашег становништва на ваневропске континенте • разликује фазе у иселавању Срба у прекоокеанске земље • именује државе и градове у којима живи наше становништво • дефинише појам насеља • објасни постанак, развој и размештај насеља Србије • наведе факторе развоја и трансформације насеља и њихових мрежа и система • именује антропогена културна добра и објасни њихову заштиту 	<ul style="list-style-type: none"> • Антропогеографска обележја Историјско-географски континуитет насељавања Србије • Кретање и територијални размештај становништва (наталитет, морталитет и природни прираштај) • Миграције. Појам, значај, типови и видови • Структура становништва: биолошка, економска, социјална, национална (етничка и верска) • Демографски проблеми и популациона политика у Србији • Постанак, развој и размештај насеља Србије • Подела насеља. Сеоска, градска, приградска и привремена • Економско-географски фактори развоја и трансформације насеља и њихових мрежа и система • Градски центри и њихова улога у регионалној организацији Србије • Антропогена културна добра и њихова заштита. 	
---	--	--	---	--

Привреда Србије	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање и продубљивање знања о привреди Србије и њеним основним карактеристикама 	<ul style="list-style-type: none"> анализира утицај природних и друштвених чиниоца на условљеност развоја и размештаја привреде Србије и групише гране привреде по секторима анализира утицај природних и друштвених фактора на развој туризма, дефинише и наведе поделу туризма 	<ul style="list-style-type: none"> Основне карактеристике привреде Србије и место туризма и њој
Регионалне целине Србије	<ul style="list-style-type: none"> СТИЦАЊЕ И ПРОШИРИВАЊЕ ГЕОГРАФСКИХ ЗНАЊА О РЕГИОНАЛНИМ ЦЕЛИНАМА СРБИЈЕ И САГЛЕДАВАЊЕ ЊИХОВИХ СПЕЦИФИЧНОСТИ 	<ul style="list-style-type: none"> дефинише појам регије и направи картографски преглед регионалних целина Србије лоцира на карти Србије границе Војводине и њених предеоних целина и препозна њене природне и друштвене одлике потврди на карти Србије границе Шумадије и Поморавља и наведе њихове природне и друштвене одлике препозна на карти Србије границе Западне Србије и опише њене природне и друштвене одлике покаже на карти Србије Старовлашко-рашку висију уз анализу њених природних и друштвених одлика лоцира на карти Србије границе Источне Србије и наведе њене природне и друштвене одлике препозна на карти Србије границе Јужног Поморавља и препозна његове природне и друштвене одлике потврди на карти Србије границе Косова и Метохије и дискутује о његовим природним и друштвеним одликама 	<ul style="list-style-type: none"> Војводина Шумадија и Поморавље (западно и велико) Западна Србија Старовлашко-рашка висија Источна Србија Јужно Поморавље Косово и Метохија

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Србија и савремени процеси у Европи и Свету</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање знања о савременим политичким и економским процесима у Европи и свету који су услов за напредак свих земаља и народа • Стварање реалне слике о Србији у светским размерама и савременим међународним процесима 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појмове: процес интеграције, демократска регионализација, глобализација • објасни економске интеграције на Балкану и у југоисточној Европи и познаје мирољубиву политику Србије у међународним оквирима и на Балкану • опише историјат развоја, наведе циљеве и дефинише проблеме унутар Уније • објасни услове које Србија треба да испуни да би постала равноправна чланица заједнице • опише историјат развоја УН, наведе циљеве и структуру организације и образложи приврженост Србије УН • дефинише појам глобализације и разликује политичке, територијалне, економске, културне и друге видове глобализације 	<ul style="list-style-type: none"> • Сарадња Србије са другим државама и међународним организацијама • Европска унија - оснивање, чланице, циљеви, проблеми, фондови и њихова приступачност • Уједињене нације. Структура и међународни значај. Србија и УН • Глобализација као светски процес 	
---	---	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Грађанско васпитање
- Верска настава
- Социологија са правима грађана
- Екологија и заштита животне средине

Назив предмета: **ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

Годишњи фонд часова: **35 часова**

Разред: **други**

Циљеви предмета:

- Схватање односа човека и животне средине;
- Разумевање структуре екосистема и биосфере;
- Схватање концепта одрживог развоја;
- Упознавање са различитим облицима загађивања животне средине и њиховим утицајима на здравље човека.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Основни појмови екологије	<ul style="list-style-type: none">• Проширивање знања о предмету истраживања и значају екологије• Схватање структуре екосистема/биосфере и процеса који се у њима одвијају• Разумевање значаја биодиверзитета за опстанак живота на Земљи	<ul style="list-style-type: none">• дефинише предмет истраживања и значај екологије• објасни структуру екосистема• објасни процесе који се одигравају у екосистему• анализира међусобне односе организама у ланцима исхране• објасни структуру биосфере• анализира биогеохемијске циклусе у биосфери• утврђује значај биодиверзитета за опстанак живота на Земљи	<ul style="list-style-type: none">• Дефиниција, предмет истраживања и значај екологије• Структура екосистема• Процеси који се одигравају у екосистему• Биодиверзитет• Биосфера као јединствени еколошки систем Земље	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима евидентирања и оцењивања.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врста наставе (дидактичких модела)</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Кабинет за биологију, биолошка радионица, универзална учионица, адекватни објекти изван школског комплекса, природа

Животна средина и одрживи развој	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о врстама загађивања животне средине • Разумевање концепта одрживог развоја • Разумевање значаја различитих облика заштите и унапређивања животне средине • Развијање свести о последицама глобалних климатских промена 	<ul style="list-style-type: none"> • наведе изворе загађивања животне средине • анализира врсте загађивања свог непосредног окружења • процени последице загађивања животне средине • објасни значај одрживог развоја • наведе облике енергетске ефикасности • наведе узроке нестајања биљних и животињских врста на територији Србије • испољи одговоран однос према домаћим животињама, кућним љубимцима, огледним животињама, крзнашницама и осталим угроженим животињским и биљним врстама • процени последице глобалних климатских промена 	<ul style="list-style-type: none"> • Извори загађивања животне средине • Последице загађивања животне средине • Заштита животне средине и одрживи развој • Глобалне промене у животној средини и њихове последице 	<p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • поштовање свих дидактичких принципа • примена природних наставних средстава, реализација теренске наставе, реализација биолошких/еколошких наставних екскурзија • комбиновање различитих дидактичких модела (проблемска, тимска настава биологије) • реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, реферати, пројекти) <p>Оцењивање Евидентирање и оцењивање ученика (путем усмене и писане провере знања, тестирања, израде презентација и пројеката)</p>
Еколошка култура	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о начинима и значају одржавања личне хигијене и хигијене животног и радног простора • Схватање значаја правилне употребе производа • Разумевање различитих утицаја на здравље човека 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни значај одржавања личне хигијене, хигијене животног и радног простора • разликује адитиве опасне по здравље • објасни значај употребе производа у складу са декларацијом и упутством у циљу очувања сопственог здравља и заштите животне средине • процени значај употребе биоразградиве амбалаже • објасни начине и значај одлагања отпада • протумачи утицаје стреса, буке, психоактивних супстанци, брзе хране и физичке активности на здравље човека 	<ul style="list-style-type: none"> • Уређење животног и радног простора • Потрошачка култура • Употреба ГМ хране • Утицај савременог начина живота на здравље човека 	<p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • основни појмови екологије (8 часова) • животна средина и одрживи развој (17 часова) • еколошка култура (10 часова)

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Географија

Назив предмета: **СОЦИОЛОГИЈА СА ПРАВИМА ГРАЂАНА**

Годишњи фонд часова: **35**

Разред: **други**

Циљеви предмета:

- Оспособљавање ученика за живот у друштву изложеном сталним променама и изазовима које доноси развој савременог друштва
- Развијање способности код ученика за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву
- Унапређивање ученичке способности за све облике комуникације, дијалога и исказивања аргументованог става

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Структура и организација друштва	Упознавање са функционисањем, структуром и организацијом друштва	<ul style="list-style-type: none">• схвати структуру и организацију друштва• објасни улогу друштвених група с посебним освртом на брак и породицу• схвати друштвену поделу рада• објасни узроке друштвеног раслојавања• наведе друштвене установе и друштвене организације и направи разлику између њих• разликује особености сеоског и градског становништва	<ul style="list-style-type: none">• Појам и елементи друштва• Друштвене групе• Брак и породица• Друштвена подела рада• Друштвено раслојавање• Друштвене установе и организације• Насеља и становништво	<ul style="list-style-type: none">• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следећи облик наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава (31 час) <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Теоријска настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Користити актуелне примере из штампе и других медија релевантне за предмет• Користити Устав и релевантне законе у зависности од садржаја који се обрађује <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none">• праћење остварености исхода• тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none">• Структура и организација друштва (8 часова)• Устав и правна држава у Србији (4 часа)• Држава и политика (6 часова)• Грађанин и његова права и слободе у Србији (3 часа)• Култура и друштво (6 часова)• Друштвене промене и развој друштва (4 часа)
Држава и политика	<ul style="list-style-type: none">• Упознавање са политиком као вештином управљања друштвом• Оспособљавање за демократско мишљење• Упознавање са функционисањем државних институција и органа власти• Развијање знања о аутономији и локалној самоуправи	<ul style="list-style-type: none">• опише улогу политике у друштву• објасни појам, развој и облике демократије• разликује законодавну, извршну и судску власт• разликује удружења грађана и политичке партије• препозна идеолошке разлике партија и поделу на левицу, десницу и центар• схвати изборни поступак и конституисање скупштине и владе• разликује државне органе власти• разликује аутономију и локалну самоуправу	<ul style="list-style-type: none">• Политика - вештина управљања друштвом• Појам и развој демократије• Конститутивни елементи државе• Подела власти• Организације грађана• Политичке партије• Избори• Скупштина• Државни органи власти• Облици аутономије• Демократска локална самоуправа	

		<ul style="list-style-type: none"> • разуме функционисање локалне самоуправе 	
Грађанин и његова права и слобода	<p>Богаћење знања о људским правима и слободама, и о улози појединца у друштвеном и политичком животу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • схвати људска права и слобода, и свој положај у друштву • зна на који начин се штите права и слобода грађана 	<ul style="list-style-type: none"> • Политичке слобода и права грађана • Економске слобода и права грађана • Личне слобода и права грађана • Остале слобода и права грађана • Заштита уставом гарантованих права и слобода
Устав и правна држава у Републици Србији	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са Уставом Републике Србије, његовим историјским претечама и правосудним системом Републике Србије 	<ul style="list-style-type: none"> • схвати значај устава као највишег правног акта • разликује устав од закона • направи преглед развоја уставности у Србији • уочи значај владавине права и правне државе • зна основне одредбе Устава Републике Србије • схвати функционисање правосудног система Републике Србије 	<ul style="list-style-type: none"> • Значење Устава Републике Србије • Принципи уставност и законитости • Уставни суд • Редовни судови
Култура и друштво	<ul style="list-style-type: none"> • Развијање знања о културним тековинама 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи разлику и сличности између културе и цивилизације • схвати настанак религије и религијског мишљења • идентификује монотеистичке религије и да објасни специфичности хришћанства • разликује обичај и морал • схвати разлику између уметности, масовне културе, подкултуре, шунда и кича 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам културе и цивилизације • Религија • Настанак религијског мишљења • Монотеистичке религије • Хришћанство • Обичај и морал • Уметност • Масовна култура

<p>Друштвене промене и развој друштва</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање за живот у друштву изложеном сталним променама и изазовима које доноси развој савременог друштва • Стицање знања о хоризонталној и вертикалној покретљивости друштва 	<ul style="list-style-type: none"> • идентификује друштвене промене • зна основне карактеристике хоризонталне и вертикалне покретљивости • препозна друштвени развој и да формира став према савременим тенденцијама у развоју глобалног друштва 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам и врсте друштвених промена • Друштвена покретљивост • Друштвени развој 	
--	---	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

– Историја

Б1: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Годишњи фонд часова: **35**

Разред: **први**

Циљеви предмета:

- Стицање знања, развијање вештина, усвајање вредности и формирање ставова који су претпоставка за успешан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву;
- Оснаживање ученика за поштовање, одбрану и афирмацију вредности демократског друштва;
- Јачање друштвене кохезије, уважавање различитости и подршка сузбијању сваког облика дискриминације и насиља.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈА, МИ И ДРУГИ	<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање ученика на међусобно упознавање • Подстицање ученика да сагледају међусобне сличности и разлике и уважаје их • Развој негативног става према било ком облику дискриминације 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира своје особине и да их представи другима • Препозна, анализира сличности и разлике унутар групе • Прихвати друге ученике и уважи њихову различитост • Препозна предрасуде, стереотипе, дискриминацију, нетолеранцију по различитим основама • Сагледа могуће последице нетолеранције, дискриминације, стереотипа, предрасуда и начине 	<ul style="list-style-type: none"> • Лични идентитет • Откривање и уважавање разлика • Групна припадност • Стреотипи и предрасуде • Толеранција и дискриминација 	<ul style="list-style-type: none"> • На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава <p>Подела одељења на групе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одељење се не дели на групе <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Активности на првим часовима треба тако организовати да се обезбеди међусобно упознавање ученика, упознавање ученика са циљевима и наставним садржајима предмета, али и тако да наставник добије почетни увид у то са каквим знањима, ставовима и вештинама из области грађанског васпитања група располаже с обзиром да нису сви ученици у основној школи похађали наставу грађанског васпитања у истој мери. • Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима
КОМУНИКАЦИЈА У ГРУПИ	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика за комуникацију у групи 	<ul style="list-style-type: none"> • Искáže, образложи и брани мишљење аргументима • Активно слуша • Дебатује и дискутује на неугрожавајући начин, уважавајући мишљење других • Објасни разлику између дијалога и дебате • Објасни разлоге и начине настанка гласина у свакодневној комуникацији и објасни последице које изазивају гласине 	<ul style="list-style-type: none"> • Самопоуздано реаговање • Гласине • Неслушање, активно слушање • Неоптужујуће поруке • Изражавање мишљења • Вођење дебате и дијалога 	

<p>ОДНОСИ У ГРУПИ/ ЗАЈЕДНИЦИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика за рад у групи/тиму и међусобну сарадњу Подстицање ученика да сукобе решавају на конструктиван начин и избегавају сукобе Оспособљавање ученика да препознају примере насиље у својој средини и преузму одговорност за сопствено понашање у таквој ситуацији 	<ul style="list-style-type: none"> Ради у групи/тиму Препозна предности групног/тимског рада Учествује у доношењу групних одлука Разликује могуће облике учешћа младих у друштвеном животу Објасни потребу и важност партиципације младих у друштвеном животу Објасни степене и облике учешћа младих у друштвеном животу Објасни разлоге, ток и последице сукоба Објасни ефекте конфликта на ток комуникације Уочи факторе који одређују понашање у ситуацијама конфликта Анализира сукоб из различитих улова, (препознаје потребе и страхове актера сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за обе стране у сукобу. Образложи предности конструктивног начине решавања сукоба Објасни значај посредовања у сукобу Препозна и објасни врсте насиља Идентификује и анализира узроке насиља у својој средини, међу вршњацима, школи Идентификује и анализира могуће начине реаговања појединца у ситуацијама вршњачког насиља, из позиције жртве и посматрача Прихвати одговорност за сопствено понашање 	<ul style="list-style-type: none"> Сарадња Групни рад Групно одлучивање Учешће младих: "Лествица партиципације" Радити заједно Динамика и исходи сукоба Стилови поступања у конфликтима Сагледавање проблема из различитих улова Налажење решења Постизање договора Извини Посредовање Насиље у околини Вршњачко насиље Насиље у школи. Постизање мира 	<p>активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексјама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости.</p> <ul style="list-style-type: none"> Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода</p> <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> Ја, ми и други (8 часова) Комуникација у групи (10 часова)
---	---	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none">• Односи у групи/заједници (17 часова)
--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Социологија са правима грађана

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Годишњи фонд часова: **35**

Разред: **други**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	<ul style="list-style-type: none">Упознавање ученика са врстама права и природом (универзалност, целовитост, недељивост)Упознавање ученика са начинима и механизмима заштите праваСагледавање значаја личног ангажовања у заштити сопствених права и права других људи	<ul style="list-style-type: none">Објасни значење и смисао људских праваРазликује врсте људских права (лична, политичка, социјалноекономска, културна, здравствена права)Анализира и објашњава однос права и одговорностиОбјасни целовитост и узајамну повезаност људских праваОбјасни универзалност и развојност људских праваОбјашњава потребу посебне заштите права дететаПроналази примере и показатеље остваривања и кршења људских праваПроцени положај појединца и друштвених група са аспекта људских праваОбјасни механизме и начине за заштиту људских праваАнализира и тумачи основна међународна и домаћа документа из области људских праваОбјасни улогу најзначајнијих институција и процедуре заштите људских праваОбјасни улогу појединца и група у заштити људских права	<ul style="list-style-type: none">Потребе и праваПрава и правилаПрава и закониМеђународна документа о заштити праваПрава и вредностиВрсте праваОдноси међу правима<i>Сукоб права</i>Дечја и људска праваКонвенције и заступљеност права у штампиОдговорност одраслихОдговорност децеКршење права дететаЗаштита права детета	<ul style="list-style-type: none">На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">теоријска настава <p>Подела одељења на групе</p> <ul style="list-style-type: none">Одељење се не дели на групе <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">Настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости.Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе.Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва.

<p>ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВОЂЕЊЕ АКЦИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање ученика на активну партиципацију у животу школе • Развијање вештина планирања акција 	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификује проблеме у својој локалној заједници/ школи • Анализира изабране проблеме, изучава их • Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима • Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука • Формулише циљеве и кораке акције • Иницира активности ,прати их и оцењује их • Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције 	<ul style="list-style-type: none"> • Избор проблема • Идентификација могућих решења • Припрема нацрта акције • Реализација акције (ван редовних часова и учионице) • Анализа реализоване акције • Представљање резултата акције 	<ul style="list-style-type: none"> • Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. • У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. • Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет • За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода</p> <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Права и одговорности (18 часова) • Планирање и извођење акције (17 часова)
---	--	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Социологија са правима грађана

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Годишњи фонд часова: **31**

Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ДЕМОКРАТИЈА И ПОЛИТИКА	<ul style="list-style-type: none">Разумевање појмова демократија, политика, власт, грађански животУпознавање са механизмима функционисања демократије и институцијама демократијеСагледавање значаја и начина контроле и ограничења власти у демократији	<ul style="list-style-type: none">Објасни појмове демократија, политика, власт, грађански животНаведе разлике између демократског и недемократског начина одлучивањаОбјасни разлике између непосредне и посредне демократијеАнализира различите начине ограничавања властиРазликује надлежности законодавне, извршне и судске власти	<ul style="list-style-type: none">Демократија, политика и властФункционисања институције демократијеМеханизми и начини контроле и ограничења власти у демократском поретку	<ul style="list-style-type: none">На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">теоријска настава <p>Подела одељења на групе</p> <ul style="list-style-type: none">Одељење се не дели на групе <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">Настава се реализује у учионици
ГРАЂАНИН И ДРУШТВО	<ul style="list-style-type: none">Сагледавање улоге грађанина/грађанке у демократском друштвуУпознање се са радом локалне самоуправеСагледавање улоге и карактеристика цивилног друштва у демократијиСагледавање значаја и начина учествовања грађанина/грађанке у политици	<ul style="list-style-type: none">Разуме политичко одређење појма грађанин/грађанкаРазуме значај поштовања закона у демократској државиОбјасни улогу локалне самоуправе и послове којима се она бавиОбјасни карактеристике и улогу цивилног друштваНаведе могућности утицаја грађана на власт, правни и политички систем (различите форме грађанског удруживања, различите форме грађанских иницијатива и акција)Идентификује и анализира факторе који ометају/ подстичу демократски развој друштва	<ul style="list-style-type: none">Однос државе и грађанског друштваПојам грађанинаЗначај и начин учествовања грађанина у политициУлога грађана у остваривању права	<p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости.Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе.Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва.Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у

<p>ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА И ПРАВО НА ГРАЂАНСКУ ИНИЦИЈАТИВУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Улознавање ученика са суштином грађанских права и правом на грађанску иницијативу Сагледавање улоге грађана у остваривању људских права у демократском друштву Сагледавање неопходности и начина активног учешћа грађана у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> Објасни појам људских права Наведе врсте људских права и објасни њихов садржај Анализира предствљање људских права у актуелним медијима Објасни улогу појединца у заштити и остваривању људских права Објасни појам грађанске иницијативе Наведе надлежности општине и послове којима се она бави Разликује формалну од нефомалне иницијативе Наведе форму и садржај формалног предлога грађанске иницијативе Наведе структуру, функционисање, правила и процедуре рада Скупштине Изведе симулацију заседања Скупштине поштујући све процедуре у процесу доношења одлука на предлог грађана Објасни појам, карактеристике, улогу и врсте удруживања грађана Идентификује и анализира активности и акције удружења грађана у својој локалној заједници. 	<ul style="list-style-type: none"> Право на грађанску иницијативу Партиципација грађана у процесу доношења одлука и право на самоорганизовање грађана Улога невладиних организација 	<p>припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности.</p> <ul style="list-style-type: none"> У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1.праћење остварености исхода</p> <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> Демократија и политика (5 часова) Грађанин и друштво (8 часова) Грађанска и политичка права и право на грађанску иницијативу (10 часова) Планирање конкретне акције (8 часова)
<p>ПЛАНИРАЊЕ КОНКРЕТНЕ АКЦИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Подстицање и оспособљавање ученика за планирање заједничких акција и пројеката у локалној заједници 	<ul style="list-style-type: none"> Идентификује проблеме у својој локалној заједници Анализира изабране проблеме, изучава их Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука Формулише циљеве и кораке акције Иницира активности ,прати их и оцењује Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције 	<ul style="list-style-type: none"> Избор проблема Идентификација могућих решења Припрема нацрта акције Реализација акције (ван редовних часова и учионице) Анализа реализоване акције Представљање резултата акције 	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

- Српски језик и књижевност
- Социологија са правима грађана

B2: ИЗБОРНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОПШТЕОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА

Назив предмета: **СТРАНИ ЈЕЗИК II**

Годишњи фонд часова: **35+31**

Разред: **други и трећи**

Развијање сазнајних и интелектуалних способности и стицање позитивног односа према другим културама уз уважавање различитости и усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику.

Циљеви предмета: **Нивои општих и појединачних постигнућа дефинисани су према Заједничком европском референтном оквиру за живе језике.**

- До краја четвртог разреда гимназије ученик/ученица треба да савлада *први страни* језик до нивоа B1+, односно B2 уколико се ради о енглеском језику, а *други страни* језик до нивоа A2+, односно B1 уколико се ради о енглеском језику.
- До краја четворогодишње средње стручне школе ученик/ученица треба да савлада *први страни* језик до нивоа B1, а *други страни* језик до нивоа A2+.
- Такође, до краја четворогодишње средње стручне школе ученик/ученица треба да савлада основне аспекте језика струке (терминологија и регистар).
- До краја трогодишње средње стручне школе ученик/ученица треба да савлада *први страни* језик до нивоа A2+, а *други страни* језик до нивоа A2.
- Такође, ученик/ученица трогодишње средње стручне школе треба да савлада и неке основне аспекте језика струке (терминологија и регистар)

Истичемо да ће степен постигнућа по језичким вештинама варирати, односно да ће рецептивне вештине (разумевање говора и читање) бити на предвиђеном нивоу, док се за продуктивне вештине (говор, интеракција, медијација и писање) може очекивати да буду за један ниво ниже (на пример, B1+ рецептивно, B1 продуктивно; B2 рецептивно, B1+ продуктивно; A2+ рецептивно, A2 продуктивно, итд.)

ЦИЉ	ИСХОДИ	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p style="text-align: center;">РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора</p>	<p>На крају трећег разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима на часу (говор наставника и другова, аудио и аудио-визуелни материјали у настави) • разуме једноставне фразе и реченице настале у спонтаној интеракцији уз отежавајуће околности природне комуникације (бука на улици, телефонски разговори, интервју лицем у лице, телефонским путем или путем скајпа итд.) • ослањајући се на општа знања и искуства, реконструише непознато на основу контекста и памти, репродукује и контекстуализује кључне елементе поруке • после првог слушања одређеног непознатог усменог текста (приближног трајања 4-5 минута у зависности од степена познавања теме и контекста) постави хипотезе у вези са: • врстом усменог текста који слуша, нпр. објава преко разгласа, интервју, рекламе и друго 	<p style="text-align: center;">ОПШТЕ ТЕМЕ</p> <p>Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) Познати градови и њихове знаменитости, региони у матичним земљама Спортови и позната спортска такмичења Живот и дела славних људи XX века (из света науке, културе, спорта, музике) Медији (штампа, телевизија, интернет) Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p>	<p style="text-align: center;">Препоруке за реализацију наставе</p> <p>За наставу изборног предмета предложен је програм страног језика за средње школе (пета година учења). С обзиром на то да је број часова приближно исти као у првом разреду средње школе и да су ученици имали други страни језик у основној школи, реализацију наставе треба прилагодити околностима (један час недељно) и интересовањима ученика. То се највише односи на теме и граматичке садржаје које сам наставник може да подели на две школске године.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • бројем саговорника, њиховим статусом и намерама • општим садржајем датог усменог текста усмеравајући пажњу на релевантне језичке и нејезичке елементе (кључене речи, интонацију и др.) • после другог и по потреби наредних слушања (у зависности од тежине текста и налога за слушање): • провери првобитно постављене хипотезе које се односе на врсту и садржај усменог текста, на статус, намере и међусобне односе саговорника • разуме најбитније елементе садржаја усменог текста у зависности од циља слушања • увиђа које елементе није у потпуности разумео и у вези са њима тражи додатна обавештења • разуме општи садржај кратких, прилагођених текстова стручне садржине 	<p>КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ</p> <p>Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растајак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности</p>	<p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у групама и паровима, додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре, аутентични материјали, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (task-based language teaching; ensefianza por tareas, handlungsorientierter FSU) • слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом који чита наставник или који ученици чују са звучних записа • рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по уогама, симулације, итд.) • мануалне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера за учioniцу или родитеље и сл.) • дебате и дискусије примерене узрасту (Н.Б. дебате представљају унапред припремљене аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и неприпремљене интеракције на одређену тему)
<p>ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја</p>	<ul style="list-style-type: none"> • напише повезане реченице о неким свакодневним аспектима из свог окружења • напише краћи извештај, опис неког догађаја, дешавања или активности из личног искуства користећи свакодневне речи и фразе прилагођене комуникативној ситуацији • напише једноставне повезане реченице о породици, свом окружењу и интересовањима • напише веома кратке формалне и неформалне текстове (до 80 речи) користећи стандардне и конвенционалне формуле писаног изражавања (писмо, обавештење, порука) • напише кратке и једноставне белешке у вези са тренутним потребама и плановима (списак за куповину, поруке, списак обавеза, записник) • пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу или форуму 	<p>ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>У другом и трећем разреду средње школе уводи се мало нових граматичких садржаја с обзиром да ученици изборни страни језик нису учили у првом разреду. Потребно је да се знања и вештине ученика, стечених у основној школи: освесте и систематизују, тако да представљају чврсту основу за даље учење утврде и аутоматизују, тако да их ученици спонтано, и без већих грешака (које би довеле до забуне или онемогућиле споразумевање), рецептивно и продуктивно користе у комуникацији</p>	
<p>ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику</p>	<ul style="list-style-type: none"> • усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације • користи циљни језик као језик комуникације у учioniци како са наставником тако и са осталим ученицима и ученицама (радећи у пару, групи или 		

	<p>плепуму)</p> <ul style="list-style-type: none"> • поред информација о себи и свом окружењу описује у неколико реченица познату радњу, место, доживљај или ситуацију у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке (лексику и морфосинтаксичке структуре) и нејезичке (мимика, гестика, прозодија) елементе • у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове (допадање/недопадање итд.), користећи познате језичке елементе • ступа у кратке разговоре, под условом да саговорник, по потреби, сарађује • води рутинске дијалоге без напора, размењује мисли и информације у вези са својим окружењем и породицом у свакодневним ситуацијама • са припремом укратко представља резултате самосталног истраживања рада на одређену тему у пару или групи • интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве. 	<p align="center">Енглески језик</p> <p>Именичка група</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројиве и небројиве именице: <i>friends, parties; food (beans, cereals, coffee, cheese, etc.), abstract (happiness, time, money)</i> - Сложенице: <i>downtown, waterfall, network, masterpiece, footprint, firework</i> - Квантификатори: <i>much, many, a lot of, few, a few, little, a little, some, too much, too many</i> <p>Члан</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разлика у употреби одређеног и неодређеног члана у ширем контексту: <i>My brother is a football player and he is the captain of the school football team.</i> - Првопомепути, други пут поменут <i>He lives in a big house. The house is new.</i> - Познат из контекста <i>This is a nice house - the garden is big.</i> - Нулти члан у изразима: <i>in hospital, in bed, at home, at school, by plane, by taxi, have breakfast, after lunch</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • решавање «текућих проблема» у разреду, тј. договори и мини-пројекти • обимнији пројекти који се раде у учioniци и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве и мерљиве производе и резултате • развијање језичких вештина у домену језика струке, примењивањем истих стратегија учења као и код општег језика и користећи аутентичне или адаптиране стручне текстове (писане или усмене) прилагођене узрасту, нивоу знања језика и познавању струке
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА Оспособљавање ученика за функционално читање и разумевање различитих, узрасно и садржајно примерених врста текстова ради информисања, извршавања упутстава и остварења естетског доживљаја (читање ради личног задовољства)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разуме краће текстове (дужине до 120 речи) о конкретним, блиским и свакодневним темама, ослањајући се на препознавање имена, фреквентних интернационализама, позјамљеница и познатих речи и фраза из других страних језика • разуме општи садржај кратких аутентичних, адаптираних и уџбеничких текстова у којима преовлађују познате речи и изрази • разуме обавештења и упозорења на јавним местима (знаци, натписи за оријентацију, плакати, електрични и други цатписи) • разуме краћу личну поруку упућену у сврху креспонденције – разгледницу, писмо, смс или неку другу електронску поруку, електронско писмо • разуме општи садржај и основну поруку – обавештење из краћег информативног текста: новинске вести, репортаже, интервјуа, графикона, статистике (глобално разумевање) • пронађе, издвоји и разуме одређену релеватну или тражену информацију унутар препознатљиве и специфичне врсте текста који садржи већи број 	<p>Глаголска група</p> <ul style="list-style-type: none"> - Модални глаголи: <i>can, can't, have to, don't have to; will (понуда - I'll do that for you).</i> - Употреба герунда и инфинитива: <i>I like playing football, I want to play football.</i> - Разлика између The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense - The Simple Past Tense правилних глагола и најчешћих неправилних глагола - The Present Perfect, разлика између The Present Perfect и The Simple Past Tense - Императиви - The Future Simple – предвиђање - Исказивање намере и планова помоћу <i>be going to</i> <p>Придеви</p>	<ul style="list-style-type: none"> • граматичка грађа предвиђена Програмом за изборни предмет у средњој школи добија свој смисао тек када се доведе у везу са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста, усменог и писменог изражавања и медијације; полазиште за посматрање и увежбавање језичких законитости јесу усмени и писани текстови различитих врста, дужине и степена тежине; користе се, такође, изоловани искази, под условом да су контекстуализовани и да имају комуникативну

	<p>различитих информација – нпр. временску прогнозу за одређено подручје, податке у малим огласима, перспектива, брошурама, јеловнику, реду возње, плану града, ТВ програму и сл. (селективно разумевање)</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме кратка и једноставна упутства и савете о начину понашања, употреби одређених предмета и апарата уколико су писана једноставним језиком и/или праћена одређеним визуелним елементима (детаљно разумевање) • разуме кратке литерарне форме уколико садрже свакодневне и већим делом познате речи, фразе и изразе – конкретну поезију, анегдоте, стрипове (естетско читање) 	<p>- Разлика између <i>boring, bored; interested, interesting</i></p> <p>- Грађење придева од именица: <i>arrogance-arrogant, romance-romantic, culture-cultural</i></p> <p>- Конструкције <i>too good/expensive; not good enough</i></p> <p>Предлози</p> <p>- после придева: <i>afraid of, keen on, allergic to</i></p> <p>- после глагола: <i>apologize for, pay for, agree with, argue with, complain about, use as, arrive at, belong to, agree on, believe in, consist of, suffer from</i></p> <p>- у изразима: <i>by chance, for ages, for a moment, in trouble, off the coast, on the radio, face to face, on the move</i></p> <p>Упитне реченице</p>	<p>вредност</p>
<p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>Стицање и овладавање социокултурним компетенцијама неопходним за писану и усмену употребу језика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • у оквиру поља свог интересовања, знања и искуства, препозна и разуме сличности и разлике у погледу навика (вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција које постоје између наше земље и земаља чији језик учи • препозна и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи • препозна и адекватно реагује на формалност говорне ситуације • адекватно користи најфреквентије стилове и регистре у вези са знањима из страног језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава • адекватно реагује на прагматичке функције говорних чинова у циљном језику различите од оних у Л1 (степен форманости, љубазности, као и паралингвистичка средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.) • учествује у свим видовима модерне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, дрштвене мреже) • користи све досад наведене стратегије развоја комуникативних компетенција примењујући језик струке у складу са нивоом знања језика и потребама 	<p>- <i>How + придев; How much - how many</i></p> <p>- Грађење питања са препозиционим глаголима (<i>Who did you go with?</i>)</p> <p>Везници</p> <p><i>because, so, too, for example, like</i></p> <p>- Везници и везнички изрази у прошлом наративу: <i>one day, suddenly, in the end, then, after, before, during, later, when</i></p> <p style="text-align: center;">Италијански језик</p> <p>Именице</p> <p>Властите именице и заједничке, одговарајући род и број са детерминативом: <i>Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa,</i> итд.</p> <p>Системски приказ морфолошких карактеристика</p> <p>Члан</p> <p>Употреба члана. Систематизација</p> <p>Облици одређеног и неодређеног члана</p> <p>Основна употреба</p> <p>Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом</p> <p>Члан спојен с предлозима <i>di, a, da, in, su i con</i></p>	

		<p>Одређени члан испред датума: <i>Oggi è il 25 novembre.</i> Испред имена дана у недељи <i>Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì</i> Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (<i>Ho un amico italiano: Ho degli amici italiani.</i>) Употреба члана уз присвојни придев и именице које исказују блиско сродство (<i>Mia sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni</i>) Положај члана и предлога уз неодређени придев <i>tutto</i> Партитивни члан. <i>Mangio delle mele.</i> Изостављање у негацији. <i>Non mangio pane.</i> Употреба предлога <i>di</i> уз изразе који изражавају одређену количину. <i>Prendo un bicchiere d'acqua minerale.</i></p> <p>Заменице Личне заменице у служби субјекта Наглашене личне заменице у служби објекта Наглашене личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Ненаглашене личне заменице у пару: <i>Compro il libro a Luigi. Glielo compro.</i> Присвојне заменице. Показне заменице (<i>questo, quello</i>) Упитне заменице <i>chi? che?/ che cosa?</i> Неодређене заменице придеви (<i>niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni</i>) Релативне заменице (<i>che, cui, il quale/la quale</i>)</p> <p>Придеви Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви <i>buono</i> и <i>bello</i>; неодређени придев <i>tutto</i>. Посебне карактеристике придева <i>santo</i> и <i>grande</i> Компарација придева: <i>Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria è la più alta della classe.</i> Апсолутни суперлатив: <i>Maria è bellissima.</i> Присвојни придеви. Употреба члана уз присвојне придеве Показни придеви: <i>questo, quello</i> Назив боја, морфолошке особености придева: <i>viola, rosa, blu, arancione</i> Главни бројеви (преко 1000) и редни (до 20). Редни бројеви.</p> <p>Предлози</p>	
--	--	--	--

		<p>Прости предлози: <i>di, a, da, in, con, su, per, tra, fra</i> и њихова основна употреба Предлози: <i>dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro</i> Употреба предлога: <i>di</i> (<i>Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi</i>), <i>a</i> (<i>Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici.</i>), <i>da</i> (<i>Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni</i>), <i>in</i> (<i>vado in Italia, vivo nel lazio, ho un cappello in testa</i>)</p> <p>Глаголи Садашње време (<i>Presente Indicativo</i>) Императив (<i>Imperativo</i>), заповедни начин. Заповедни начин, за сва лица: <i>Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore</i></p> <p>Повратни глаголи Употреба глагола <i>piacere</i>. Перфект (<i>Passato Prossimo</i>) правилних и неправилних глагола: <i>Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione. Перфект модалних глагола volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.</i></p> <p>Кондиционал презента (<i>Condizionale Presente</i>): <i>Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?</i></p> <p>Футур правилних и неправилних глагола. <i>Noi torneremo a casa alle cinque.</i></p> <p>Имперфекат (<i>Imperfetto</i>): <i>C'era una volta un re e viveva in un castello.</i></p> <p>Плусквамперфекат (<i>Trapassato prossimo</i>): <i>Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.</i></p> <p>Презент конјунктива (<i>Congiuntivo presente</i>): <i>Penso che Maria debba studiare di più. Само рецептивно</i></p> <p>Прости перфект (<i>Passato Remoto</i>) творба и основна употреба: <i>Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. Само рецептивно</i></p> <p>Прилози Потврдни, одређни (<i>sì, no</i>). Основни прилози <i>bene, male, molto, poco, troppo, meno, più</i> и прилошки изрази за одређивање времена (<i>prima, durante, dopo</i>) и простора. <i>a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù</i> Упитни прилози: <i>quando?, come?, perché? dove?</i> Грађење прилога од придева помоћу суфикса <i>mente</i></p>	
--	--	---	--

		<p>Речца <i>ci</i> (с прилошком вредношћу), <i>ne</i>. Везници <i>e, o, ta, se</i>.</p> <p>Реченица Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику Упитна реченица с конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом с конструкцијом изјавне реченице у одричном облику и упитном интонацијом Ред речи у реченици Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период) Хипотетички период: Реална погодбена реченица: <i>Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.</i> Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протазу и аподози: <i>Se avevi tempo, andavamo in gita.</i></p> <p style="text-align: center;">Немачки језик</p> <p>Именице властите и заједничке (у облицима једнине и множине: <i>Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen</i>), са одговарајућим родом изведене суфиксацијом: <i>Faulheit, Bildung</i> изведене префиксацијом: <i>Ausbildung</i> сложенице: <i>Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe</i></p> <p>Придеви Придевска промена – јака, слаба, мешовита (рецептивно) Компаратив и суперлатив (правилна творба и главни изузеци: <i>groß – größer, teuer – teurer</i>) Придеви са предлозима: <i>zufrieden mit, reich an</i></p> <p>Члан: одређени (<i>der, die, das</i>), неодређени (<i>ein, eine</i>), нулти, присвојни (<i>mein, dein</i>), показни (<i>dieser, jener</i>), негациони (<i>kein, keine</i>), неодређени (<i>mancher, solcher, einige</i>). Употреба члана у номннатуви (субјект), акузативу и дативу (директни и индиректни објекат), партизивном генитиву (<i>die Hälfte des Lebens</i>), посесивном генитиву (<i>die Mutter meiner Mutter</i>)</p> <p>Бројеви: основни и редни (<i>der siebte erste; am siebten ersten</i>)</p>	
--	--	--	--

		<p>Предлози са акузативом (<i>Ich bin gegen dich</i>), са дативом (<i>Sie arbeitet bei einem Zahnarzt</i>). Предлози са дативом или акузативом (<i>Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule</i>).</p> <p>Глаголи (глаголска времена: презент, претерит модалних, помоћних, слабих и нафреквентнијих јаких глагола, перфект слабих и јаких глагола, футур). Глаголи са предлозима (<i>warten auf, sich interessieren für</i>). Конјуктив у функцији изражавања жеље (<i>Ich hätte gern... Ich möchte...Ich würde gern ...</i>)</p> <p>Везници и везнички изрази: <i>und, oder, aber; weil, wenn, als, während, bis, obwohl</i></p> <p>Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу</p> <p>Прилози за време (<i>gestern</i>), место (<i>nebenan</i>), начин (<i>allein</i>), количину (<i>viel, wenig</i>)</p> <p>Реченице Изјавне реченице, упитне реченице; независне и зависно-сложене реченице ; Ред речи у реченици.</p> <p style="text-align: center;">Руски језик</p> <p>Реченица Однос реченица у сложеној реченици: независно сложене и зависно сложене реченице (саставне, раставне; субјекатске, предикатске, објекатске, временске итд.) Управни и неуправни говор</p> <p>Фонетско-фонолошки садржаји и прозодија Обнављање и систематизација правила изговора и бележења акцентованих и редукованих самогласника <i>о, а, е, я</i> Обележја сугласничког и самогласничког система руског језика: изговор гласова који се бележе словима <i>ж, ш, ч, ц, л</i>; изговор и бележење парних тврдих и меких, звучних и безвучних сугласника Изговор гласова у групама <i>чт, сч, зч, си, зи, вств, стн, лнц, зди</i>; изговор и бележење сугласничких група – асимилација сугласника по звучности Основни типови интонационих конструкција (ИК1, ИК2, ИК3) у оквиру просте и сложене реченице Интонација изјавне и упитне реченице са упитном рецју и без ње</p>	
--	--	---	--

		<p>Именице Варијанте различитих наставака: локатив на – у: <i>о бреге/на брезу, о лесе/в лесу, о краје/на крају</i>; номинатив множине на – а, –ја, –ја, –е: <i>города, учителя, деревња, граждане</i> Именице којима се означавају професије људи, њихова национална и територијална припадност Промена именица на –ија, –ие, –ија: <i>история, здание, время</i> Основно значење и функција појединих падежа Именице pluralia tantum: <i>каникулы, сумерки, очки, Балканы</i> (рецептивно). Непроменљиве именице: <i>кино, кофе, метро, кафе</i> (рецептивно) Руска презимена на –ов, –ев: <i>Петров, Фадеев</i> и сл. Обнављање и систематизација основних именичких промена</p> <p>Заменице Одричне заменице: <i>никто, ничто, ничей, никакой</i> Неодређене заменице: <i>кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь, некто, нечто, некоторый</i></p> <p>Придеви Поређење придева: компаратив придева типа: <i>старший, младший</i>; прост облик суперлатива: <i>ближайший, ростейший, худший</i> Присвојни придеви на –ов, –ев, –ин, –ский: <i>братов, Игорев, мамин, пушкинский</i> Придеви за означавање простора и времена: <i>сегодняшний, здешний</i> Рекција придева: уочавање разлика између руског и матерњег језика: <i>больной чем, готовый к чему, способный к чему и сл.</i></p> <p>Бројеви Принципи промене основних бројева: 1, 2, 3, 4, 5 – 20 и 30, 40, 90, 100, 500-900, 1000 и њихова употреба у најчешћим структурама за исказивање количине и времена с предлозима: <i>с – до, с – по, от – до</i>, к итд. Редни бројеви: <i>первый, второй, пятый, десятый</i> Исказивање времена на сату у разговорном и службеном стилу Слагање броја и именице: <i>один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна парта, две (три, четыре) парты,</i></p>	
--	--	--	--

		<p><i>пять парт; один год, два (три, четыре) года, пять лет</i> Спојеви са именицом год у конструкцијама: <i>два, три... года тому назад, пять, шесть... лет тому назад, за десять лет и сл.</i> Четири рачунске радње (рецептивно)</p> <p>Глаголи Најчешће алтернације основе у презенту и простом будућем времену. Творба вида помоћу префикса, суфикса и основе Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система глаголских времена: <i>Анна (Вова) читает... вчера читала Вера (вчера читал Дима)... завтра будет читать Мила (Толя)...я прочитала (я прочитал)... я прочитаю...ты прочитаешь</i> Потенцијал – грађење и употреба Глаголи кретања: кретање у одређеном правцу, неодређено кретање и кретање у оба правца; обнављање и активирање глагола кретања обрађених у основној школи: <i>идти – ходить, ехать – ездить, бежать – бегать, плыть – плавать, лететь – летать, нести – носить, вести – водить, везти – возить; рецептивно усвајање нових (мање фреквентних) глагола кретања: гнать – гонять, ползти – ползать, катить – катать, тащить – таскать</i> Употреба глагола кретања <i>идти, ходить</i> у пренесеним значењима: <i>снег идёт; дождь идёт; часы идут; костюм тебе идёт; идёт интересный фильм; часы хорошо ходят</i> и сл. Исказивање заповести: <i>Читай (читайте) вслух! Дай мне игу! Давайте повторим! Подумайте об этом! Сядьте! Пошли! Смотри не опоздай! По газонам не ходить! К вечеру вы это напишите!</i> Глаголски прилози (рецептивно) Рекција глагола: уочавање разлика између руског и матерњег језика: <i>поздравить кого с чем, поблагодарить кого за что, пожертвовать кем-чем, напоминать о ком-чём, интересоваться кем-чем, привыкнуть к чему, следить за кем-чем</i> итд.</p> <p>Прилози Прилози и прилошке одредбе за место, време, начин, циљ и количину. Поређење прилога – грађење и употреба</p> <p>Предлози</p>	
--	--	--	--

		<p>Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик: <i>для</i> с генитивом, <i>из-за</i> с генитивом, у одредби одвајања од места и узрока, <i>из-под</i> с генитивом у одредби одвајања од места, <i>к</i> с дативом у временској одредби, <i>по</i> с дативом у атрибутој, просторној и узрочној одредби и сл; предлог <i>с</i> са генитивом и инструменталом</p> <p>Везници Најфреквентнији прости везници у независно сложеним и зависно сложеним реченицама: <i>а, да, и, но, или, если, пока, что, почему, потому, что, так как, перед тем как, несмотря на то что</i> итд.</p> <p>Реченични модели Реченичне моделе који су програмом редвиђени и обрађени у основној школи неопходно је систематично обнављати и даље примењивати у средњој школи у различитим варијацијама и комбинацијама. При томе тежити да се уочавају сличности и разлике у изражавању истих односа у руском и матерњем језику. У овом разреду посебну пажњу треба посветити различитим врстама и типовима вежби, пре свега, реченичним моделима у потврдном, одричном и упитном облику за исказивање следећих односа:</p> <p>- субјектско-предикатски односи Реченице са именским предикатом - копуле: <i>быть, стать, являться</i> <i>Его отец был врачом, а он станет инженером.</i> <i>Это утверждение является спорным.</i></p> <p>- одсуство копуле <i>Его брат токарь по металлу.</i> <i>Она сегодня весёлая.</i> <i>Он сильнее всех.</i></p> <p>- објектски односи - са директним објектом <i>Мы купили новый учебник.</i> <i>Я не получил ответа.</i> <i>Ученик не решил задачи.</i></p> <p>- индиректним објектом <i>Он их поблагодарил за помощь.</i> <i>Я взял эту книгу у товарища.</i> <i>Ученики писали о зиме.</i></p> <p>- зависном реченицом</p>	
--	--	---	--

		<p><i>Брат в письме сообщает, что он летом придет к нам. Олег написал, что в Москве стоит хорошая погода.</i></p> <p>- просторни односи Реченице са одредбом - израженом прилогом <i>Я иду туда (вниз, вверх, внутрь, домой). Он остался там (внизу, наверху, внутри).</i></p> <p>- израженом зависним падежом <i>Машина появилась из-за угла. Саша сидит за первой партией. Мы долго гуляли по городу.</i></p> <p>- временски односи Реченице са одредбом - изражене прилогом <i>Саша шёл впереди. Книга стоит на полке. Я пришёл раньше тебя.</i></p> <p>- израженом зависним падежом <i>Они вернулись к вечеру (к шести часам). Я сегодня работал с пяти до семи часов. Мы дружим с детства.</i></p> <p>- начински односи Реченице са одредбом изражене прилогом <i>Миша странно ведёт себя. Он хорошо говорит по-русски. Он пишет более красиво, чем ты. Она поёт красивее всех.</i></p> <p>- узрочни односи Реченице са одредбом израженом зависним падежом <i>Он не приехал в срок по болезни. Я опоздал на урок из-за тебя. Несмотря на плохую погоду мы пошли гулять.</i></p> <p>- атрибутивни односи Реченице са атрибутом - у суперлативу <i>А.С.Пушкин является величайшим русским поэтом.</i></p> <p>- у зависном падежу <i>Я забыл тетрадь по русскому языку. Это мой товарищ по школе.</i></p> <p>Ортографија Подела речи на слогае Писање великих и малих слова Писање префикса Интерпункција руске реченице у поређењу с матерњим</p>	
--	--	---	--

		<p>језиком</p> <p>Творба речи Најчешћи руски префикси и суфикси: <i>без-, бес-, вы-, из-, со-, при-, пере-, про-</i>; <i>-аџија, -ение, -ик, -ист, -ка, -онок, -тель, -џик</i></p> <p>Лексикографија Структура двојезичних, пре свега, школских (дидактичких) речника и овладавање техником служења њима. Вежбе за коришћење речника. Налажење општестручне лексике у речнику повезане са општестручном тематиком предвиђеном за наставу руског језика у средњим стручним школама</p> <p style="text-align: center;">Француски језик</p> <p>Именичка група употреба детерминаната: одређених, неодређених и партитивних чланова; присвојних и показних придева; основних и редних бројева; неодређених речи; одсуство детерминаната (на пример: код етикетања производа – <i>fromage de brebis</i>, натписа на продавницама и установама – <i>boulangerie, banque</i>, назива рубрика у штампаним медијима – <i>faits divers</i>, на знаковима упозорења – <i>entrée interdite</i>; испред именици у позицији атрибута: <i>il est boulanger</i> и слично) род и број именица и придева; место придева <i>petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais</i>; промена значења неких придева у зависности од места: <i>un grand homme/un homme grand</i> ; <i>un brave homme/un homme brave</i>; поређење придева; заменице: личне ненаглашене (укључујући и заменицу <i>on</i>) и наглашене; заменице за директни и за индиректни објекат.</p> <p>Глаголска група - глаголски начини и времена: презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост; <i>il faut que, je veux que, j'aimerais que</i> праћени презентом субјунктива глагола прве групе (<i>Il faut que tu racontes ça à ton frère</i>), као и рецептивно: <i>Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/</i></p>	
--	--	--	--

		<p><i>que tu écrites</i>; презент кондиционала: <i>Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi !</i> императив (рецептивно): <i>aie un peu de patience, n'ayez pas peur</i> - најфреквентнији униперсонални глаголи</p> <p>Предлози - најчешћи предлози - контраховање члана и предлога</p> <p>Прилози - за место, за време, за начин, за количину - место прилога - прилошке заменице <i>en</i> и <i>у</i></p> <p>Модалитети и форме реченице - декларативни, интерогативни, екскламативни и императивни модалитет - афирмација и негација - реченице са презентативима.</p> <p style="text-align: center;">Шпански језик</p> <p>Именичка група Слагање детерминатива и именице у роду и броју, апокопирање придева уз именицу, неодређени детерминативи (<i>alguno, ninguno, todo, cualquiera</i>) у различитим значењима <i>Tráeme algún libro de García Márquez.</i> <i>Todas las mañanas, todo el mundo...</i> <i>Un muchacho cualquiera...</i> Морфеме типичне за мушки и женски род именица и придева <i>muchacho/muchacha actor/actriztrabajador/trabajadora generoso/generosa</i> као и именице и придеви који немају морфолошку ознаку рода <i>violinista, cantante, interesante, verde...</i></p> <p>Глаголска група Облици индикатива: сва глаголска времена савладана у основној школи примењивати и препознавати у тексту/говору</p> <p>Питања са упитним речима <i>Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.</i></p>	
--	--	---	--

		<p>Индиректна питања <i>¿Sabes si ha llegado?</i> <i>Pregúntale si ha cogido la tarjeta.</i> <i>Yo te pregundo que has comprado.</i></p> <p>Негација <i>Nada, nadie, ningun (o/a), nunca, tampoco.</i> <i>¿Ha venido alguien? – No, no ha venido nadie./Nadie ha venido.</i> <i>No me gusta esta película. – A mí tampoco.</i></p> <p>Промена значења придева у зависности од позиције уз именцу <i>Un hombre grande/Un gran hombre</i></p> <p>Казивање времена и одредбе за време Дани у недељи; <i>mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de...</i> <i>Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.</i> <i>¿Cuándo lo viste? Lo vi cuando regresé de viaje.</i> <i>El lunes que viene, el domingo pasado. Salió hace treinta minutos... regresa dentro de una hora...</i></p> <p>Поређење <i>Más que, menos que, el/la más, tan... com.</i> <i>Este libro es el más interesante que he leído.</i> <i>Su última película no es tan interesante como la del año pasado.</i></p> <p>Одредбе за начин Прилози на <i>–mente</i> и прилошке конструкције <i>Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.</i></p> <p>Изрази за меру и количину <i>Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...</i> <i>¿Cuántos estudiantes han visto este programa? – Más o menos, treinta.</i></p> <p>Сложене реченице са инфинитивом (са модалним глаголима и финалне реченице) <i>Quiero viajar.</i> <i>Lo hago para satisfacerte.</i></p>	
--	--	---	--

		Ортографија Интерпункција – основна правила (са акцентом на облике који не постоје у српском језику) Писање великог слова Лексикографија Службе двојезичним речницима	
--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- матерњи језик
- историја
- социологија са правима грађана,
- музичко култура
- ликовна култура
- рачунарство и информатика

Назив предмета: **ИЗАБРАНИ СПОРТ**

Годишњи фонд часова: **35 или 31**

Разред: **други или трећи**

Циљеви предмета: Циљ наставе предмета – изабрани спорт јесте да ученици задовоље своја интересовања и потребе за стицањем знања, способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима);

- стицање теоријских знања у изабраном спорту, пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи, технике, начин вежбања – тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања);
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу;
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Предлог спортова који се понуде ученицима као избор: У првом реду, спортови који се у одређеном обиму обрађују кроз наставу физичког васпитања: атлетика	<ul style="list-style-type: none">• Упознавање ученика са вредностима спорта• усмерени развој и одржавање моторичких способности ученика;• учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;• стицање теоријских знања у изабраном спорту;• познавање правила такмичења у изабраном спорту;• формирање навика за бављење изабраним спортом;	<ul style="list-style-type: none">• теоријски објасни вредности физичких активности при учествовању у спортској игри;• прикаже техничке вештине индивидуалне технике;• прикаже , објасни и демонстрира колективну тактику спортске гране са којом се упознао и учио;• игра уз примену правила игре;• учествује у организацији школских спортских такмичења• примењује правила фер плеја	<ul style="list-style-type: none">• Програмски садржаји физичког васпитања-изабраног спорта чини следећа структура:• развијање моторичких способности ученика;• спортско-техничко образовање ученика (обучавање и усавршавање технике);• индивидуална и колективна тактика изабраног спорта;• теоријско образовање;• правила изабраног спорта;• организовање унутар одељенских и међуодељенских такмичења. <p style="text-align: center;">ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• упознавање ученика вредностима изабраног спорта;• упознавање ученика са основним принципима вежбања у складу са његовим узрастом;• упознавање ученика са штетним последицама неправилног вежбања и предозирања у изабраном спорту;• упознавање ученика са етичким	<ul style="list-style-type: none">• Настава физичко васпитање - изабрани спорт је изборни предмет и реализује се у оквиру редовне наставе са једним или два часа недељно који се уноси у распоред часова школе. Часови се уписују према редовном распореду часова у рубрику дневника под називом - изабрани спорт (нпр.атлетика) и посебно се нумеришу;• сваки ученик је обавезан да се определи за један спорт које му се понуди почетком школске године, а још боље на крају претходног разреда;• школа ученицима треба да понуди такав избор да њиме буду понуђени најмање два индивидуална и два колективна спорта. Уколико школа има оптималне услове за рад, ученицима се може понудити и више спортова;• прихватају се они спортови за које се определило највише ученика у једном одељењу (цело одељење реализује програм изабраног спорта целе школске године). Избор спорта
гимнастика				

<p>ритмичка гимнастика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичења; • откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом. • учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта; • пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту итд.) и њихова примена у пракси; • учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примене у пракси; 		<p>вредностима и слабостима спорта;</p> <ul style="list-style-type: none"> • упознавање ученика са естетским вредностима спорта. <p>Минимални образовни захтеви :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предметни наставници утврђују минималне образовне захтеве, у складу са усвојеним програмом за сваки изабрани спорт. Под тим се подразумева: • савладаност основне технике и њена примена; • познавање и примена елементарне тактике; • познавање и примена правила; • ангажованост и учешће ученика на такмичењима у изабраном спорту. 	<p>врши се на нивоу одељења;</p> <ul style="list-style-type: none"> • предлог за изабрани спорт даје актив наставника физичког васпитања, у складу са условима рада школе. • предлог мора бити реалан; • предлажу се спортови за које постоје адекватни услови; • ученици једног одељења могу изабрати исти спорт који су упражњавали у предходним разредима или могу изабрати нови спорт који до тада нису упражњавали. <p>ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОГРАМА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основне карактеристике програму су: • изборност; • да служе потребама ученика; • омогућавање наставницима не само да планирају већ и да програмирају рад у настави у складу са сопственим знањима, искуствима; • програм у великој мери омогућава креативност наставника; • програм је у функцији целокупне наставе физичког васпитања ученика. • Предлог спортова који се понуде ученицима као избор. <p>i. У првом реду, спортови који се у одређеном обиму обрађују кроз наставу физичког васпитања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • атлетика; • гимнастика; • ритмичка • гимнастика; • рукомет;
<p>рукомет</p>				
<p>кошарка</p>				
<p>одбојка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обавезна реализација 			

<p>мали фудбал</p>	<p>такмичења на одељењском и разредном нивоу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем и др; 			<ul style="list-style-type: none"> • кошарка; • одбојка; • мали фудбал; • плес.
<p>плес</p>	<ul style="list-style-type: none"> • стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту; 			<p>2. Спортови који се налазе у програмима такмичења "Савеза за школски спорт и олимпијско васпитање Србије":</p> <p>3. Спортови за које је заинтересована локална средина, односно локална самоурава.</p> <p>4. Спортови за које постоје одговарајући природни и материјални ресурси: - скијање; - веслање.</p> <p>5. Спортови са којима су се ученици упознали кроз курсне облике рада.</p>
<p>шах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења). • упознавање ученика са основним принципима вежбања у складу са његовим узрастом; • упознавање ученика са штетним последицама неправилног вежбања и предозирања у изабраном спорту; • упознавање ученика са 			<p><i>Дидактичко-методичко упутство за реализацију часова изабране спортске гране (изборног спорта)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • часове изабране спортске гране потребно је са методичког становишта у што већој мери прилагодити моделу часа физичког васпитања; • у складу са моторичким формама које карактеришу изабрани спорт и које се примењују у основној фази часа, неопходно је бирати вежбања, како за уводно-припремну тако и завршну фазу часа; • тежиште рада у свим изабраним спортовима да је на техници и њеној примени у ситуационим условима; • код индивидуалних спортова insistирати на примени кретања у такмичарским условима;Настојати да се трчи или плива што брже,

	<ul style="list-style-type: none"> • етичким вредностима и слабостима спорта; • упознавање ученика са естетским вредностима спорта. 			<p>скаче што више или баца што даље, постиже што више кругова итд.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • код колективних спортова (спортских игара) форсирати уважбавање технике и тактике највише кроз игру и ситуационе услове приближне условима игре; • на сваком часу у одређеним временским интервалима спроводити такмичење између екипа. • у раду на овим часовима неопходно је правити тимове-екипе према способностима; • на часовима изабраног спорта обавезно је примењивати диференциране облике рада у складу са знањима и способностима ученика. Овакав приступ је обавезан уважавајући структуру ученика који су се определили за одређени спорт (има оних који су се тим спортом већ бавили или се њиме баве и ученика почетника); • садржаје рада на часовима програмирају наставници задужени за реализацију предмета физичко васпитање – изабрани спорт у складу са знањима о спортској грани и сагледавањем способности и знања ученика; • програмирани садржаји планирају се као и сви остали часови наставе физичког васпитања; • оцењивање ученика је у складу са обимом и квалитетом оног наученог садржаја који је за ученике одређен (програм за почетнике и програм за напредније); • реализацијом часова физичког васпитања – изабрани спорт пратити и запажати ученике који су посебно талентовани за спорт и упућивати их да се њиме баве и
--	---	--	--	--

				<p>изван школе у клубовима и спортским школама ако то желе или имају интересовања.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • током рада са ученицима учавати оне чије се интересовање за одређени спорт не поклапа са њиховим могућностима и истим на крају школске године саветовати за који спорт да се одреде у наредној школској години. <p style="text-align: center;">II ОРГАНИЗАЦИЈА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА</p> <ul style="list-style-type: none"> • садржаји наставе физичко васпитање - изабрани спорт могу се реализовати у објектима школе, на одговарајућим вежбаљима - објектима ван школе, под условом да се налазе у близини школе или да је за ученике организован наменски превоз (спортека хала, базен, отворени терени, клизалиште, скијалиште итд.); • часови се могу организовати у истој смени у оквиру распореда часова са другим предметима или у супротној смени, ако за тим постоји потреба и адекватни услови. <p style="text-align: center;">III ПЛАНИРАЊЕ ВАСПИТНО- ОБРАЗОВНОГ РАДА</p> <ul style="list-style-type: none"> • планирање образовно-васпитног рада спроводе наставници у складу са основним принципима планирања наставе физичког васпитања. Годишњи план рада је обавезни облик наставног планирања из кога проистичу месечни и недељни планови рада; • сходно уобичајеној пракси, наставници обавезно израђују и припрему за појединачан час. Припрема за час базира се на
--	--	--	--	---

				<p>прихваћеној четворodelној структури часа примереног потребама наставе физичког васпитања.</p> <p>IV ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ</p> <p><i>Праћење и вредновање постигнућа ученика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење напретка ученика обавља се сукцесивно током целе школске године, а на основу јединствене методологије која предвиђа следеће тематске целине. У осмом разреду оцењивање се врши бројчано, на основу остваривања оперативних задатака и минималних образовних захтева: • стање моторичких способности; • усвојене здравствено-хигијенске навике; • достигнути ниво савладаности моторних знања, умења и навика у складу са индивидуалним могућностима; • однос према раду. <p>1. Праћење и вредновање моторичких способности врши се на основу савладаности програмског садржаја којим се подстиче развој оних физичких способности за које је овај узраст критичан период због њихове трансформације под утицајем физичких активности – координација, глпкост, равнотежа, брзина, снага и издржљивост.</p> <p>2. Усвојеност здравствено-хигијенских навика прати се на основу утврђивања нивоа правилног држања тела и одржавања личне и колективне хигијене, а, такође, и на основу усвојености и примене знања из области здравља.</p> <p>3. Степен савладаности моторних знања и умења спроводи се на основу</p>
--	--	--	--	---

				<p>минималних програмских захтева, који је утврђен на крају навођења програмских садржаја.</p> <p>4. Однос према раду вреднује се на основу редовног и активног учествовања у наставном процесу, такмичењима и ваншколским активностима. Оцењивање ученика у оквиру праћења и вредновања наставног процеса, врши се на основу правилника о оцењивању ученика основне школе и на основу савремених дидактичко методичких знања.</p> <p style="text-align: center;">Педагошка документација и дидактички материјал Обавезна педагошка документација је:</p> <p><i>Дневник рада</i>, структура и садржај утврђује се на републичком нивоу и одобрава га министар, а наставнику се оставља могућност да га допуни оним материјалом за које има још потребе.</p> <p><i>Планови рада</i>: годишњи, по разредима и циклусима, план стручног актива, план ванчасовних и ваншколских активности и праћење њихове реализације.</p> <p><i>Писане пријеме</i> наставник сачињава за поједине наставне теме које садрже: временску артикулацију остваривања наставне теме (укупан и редни број часова, време реализације), конзистентну дидактичку структуру часова (облике рада, методичке поступке обучавања и увежбавања).</p> <p><i>Радни картон</i>: има сваки ученик са програмом садржаја који се вежба, а који сачињава учитељ или предметни наставник и који је прилагођен конкретним условима рада.</p>
--	--	--	--	---

				<p><i>Формулари за обраду података за:</i> стање физичких способности, реализацију програмских садржаја у часовној и ванчасовној организацији рада.</p> <p><i>Очигледна средства:</i> цртежи, контурограми, видео-траке аранжиране, таблице оријентационих вредности моторичких способности, разноврсна обележавања радних места и други писани материјали који упућују ученике на лакше разумевање и остваривање радних циљева и задатака.</p>
--	--	--	--	---

Назив предмета: **ИСТОРИЈА (ОДАБРАНЕ ТЕМЕ)**

Годишњи фонд часова: **35 или 31**

Разред: **други или трећи**

Циљеви предмета:

- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
- Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
- Развијање индивидуалног и националног идентитета;
- Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру);
- Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Село и град некад и сад	<ul style="list-style-type: none">• Проширивање знања о променама у начину живота градског и сеоског становништва кроз историју.• Уочавање сличности и разлика у животу градског и сеоског становништва кроз историју.• Разумевање односа села и града у прошлости и садашњости.• Стицање знања о миграцијама село – град као константним појавама у историји људског	<ul style="list-style-type: none">• уочи основна обележја различитих типова насеља од праисторије до савременог доба;• изведе закључак о значају настанка градова;• лоцира на историјској карти најзначајније античке, средњовековне и модерне градове у свету, Европи и Србији;• опише начин живота у граду у различитим историјским периодима (на примеру Цариграда, Венеције, Фиренце, Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...);• опише начин живот у српским градовима у XIX и XX веку (на примеру Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...);• опише начин живот у српским селима у XIX и XX веку;• уочи сличности и разлике у начину живота у српским градовима и селима у XIX и XX	<ul style="list-style-type: none">• Насеља у праисторији (примери Винче и Лепенског Вира).• Живот у античким градовима (примери Вавилона, грчких полиса, Александрије, Рима...).• Живот у средњовековним градовима и селима (примери Цариграда, Венеције, Фиренце, Париза, Лондона, Београда...; средњовековни замак – у миру и за време опсаде; положај зависног сељака – обавезе становништва, порез, присилни рад – изградња путева, насипа, утврђења...; становање – грађевински материјали, начин градње, разлика у начину становања између села и града и између богатих и сиромашних; хигијенски услови, опасност од епидемија...).• Живот у градовима и селима у новом веку и савременом добу (примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...; просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод, канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; становање – грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике, врсте објеката и организација простора; разлика у начину	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава. <p>Место реализације наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• Теоријска настава реализује се у учioniци или одговарајућем кабинету. <p>Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none">• праћење остварености исхода• тестове знања. <p>Оквирни број часова по темама:</p> <ul style="list-style-type: none">• Свакој од четири теме које буду изабране треба посветити четвртину часова предвиђених наставним планом. <p>Препоруке за реализацију наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• задатак наставника је да на почетку

	<p>друштва.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о животу сеоског и градског становништва у Србији у XIX и XX веку. 	<p>веку;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме значај и последице развоја модерних градова; • образложи најважније узroke и последице миграција село–град; • уочи разлике у начину становања између села и града кроз историју; • уочи разлике у начину становања између припадника различитих друштвених слојева кроз историју. 	<p>становања између села и града и између припадника различитих друштвених слојева, миграције; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне енергије, кућни апарати; оплемињивање стамбеног простора).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Живот у српским градовима и селима у XIX и XX веку (примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...; основни типови градских насеља – град, варош, варошница, „дивља” насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз – фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси; основни типови сеоских насеља, обележја земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна оруђа, млинови, ветрењаче; миграције село – град, разлике у становању код Срба: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће; дворови владара – Милоша, Михаила, Милана и Александра Обреновића, кнеза Александра и краљева Петра и Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза). 	<p>школске године од дванаест понуђених наставних тема, ученицима предложи шест, од којих ће они, као група, у складу са својим склоностима, изабрати четири,</p> <ul style="list-style-type: none"> • структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, • за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходи треба да послуже да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, • садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, • наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета, • програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке), • у школама на наставном језику неке од националних мањина могу се обрадити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, • важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања, • наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, • посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник
<p>Култура одевана и исхране некад и сад</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о променама у начину одевана и исхрани кроз историју. • Уочавање промена у начину одевана код Срба кроз историју. • Уочавање улоге различитих културних утицаја на начин одевана и исхрану код Срба кроз историју. 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи основна обележја културе одевана од антике до савременог доба; • идентификује основна обележја културе одевана код Срба кроз историју; • наведе и упореди разлике у начину одевана између села и града кроз историју; • наведе и упореди разлике у начину одевана између припадника различитих друштвених група кроз историју; • препозна и разуме утицаје различитих култура на начин одевана код Срба кроз историју; • препозна и разуме утицаје различитих култура на начин исхране код Срба кроз историју; 	<ul style="list-style-type: none"> • Култура одевана од антике до данас (материјали, начин обраде и бојење, разлике у одевану код припадника различитих друштвених група; појава вештачких материјала, стилови у одевану, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, цинс као карактеристика одевана младих у читавом свету; накит, фризура, шминка, парфеме...). • Одевање код Срба кроз историју (материјали и тканине – кудеља, конопља, чоја, крзно, кожа, лан, свила; разлика у одевану код Срба у Хабзбуршком и Османском царству, као и код припадника различитих друштвених група; грађанско одело и европски узор у облачењу српског грађанског сталеза; униформе државних чиновника, лекара, цариника, професора Лицеја и гимназија у обновљеној Србији; народна ношња, савремени начин одевана). • Култура исхране од антике до данас (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, начини чувања хране, пиће, 	<ul style="list-style-type: none"> • школске године од дванаест понуђених наставних тема, ученицима предложи шест, од којих ће они, као група, у складу са својим склоностима, изабрати четири, • структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, • за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходи треба да послуже да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, • садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, • наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета, • програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке), • у школама на наставном језику неке од националних мањина могу се обрадити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, • важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања, • наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, • посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник

		<ul style="list-style-type: none"> наведе и упореди карактеристике исхране у различитим историјским периодима. 	<p>реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; посни и мрсни циклуси; национална кухиња код Срба, утицаји других кухиња; конзумирање кафе и дувана, употреба источњачких зачина, понашање за столом, прибор за јело; кухињски апарати; ресторани „брзе хране“).</p>	<p>ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација,</p> <ul style="list-style-type: none"> добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја, у зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило и какве су последице из тога проистекле, у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика (индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак), да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму“, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење културно-историјских споменика и посете установама културе, треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (беседништва), јер историјски садржаји богате и opleмењују језички фонд ученика, у раду са ученицима неопходно је имати у виду интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима,
<p>Војска, оружје и рат некад и сад</p>	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање знања о развоју војне технике и променама у начину ратовања кроз историју. Проширивање знања о развоју војске и начину ратовања код Срба кроз историју. Развијање критичког става према рату. 	<ul style="list-style-type: none"> уочи основна обележја ратова и војне организације и технике од антике до савременог доба; разуме утицај научно-технолошких достигнућа на промене у начину ратовања кроз историју; уочи карактеристике развоја оружја и војне организације; уочи основна обележја војне организације код Срба кроз историју; наведе и упореди карактеристике ратовања у различитим периодима; разуме улогу појединца у рату (војсковођа, официра, регрута, цивила); аргументовано дискутује о рату и његовим последицама на живот људи. 	<ul style="list-style-type: none"> Војска, оружје и рат кроз историју (војничка опрема – одећа, оклоп, штитови, оружје; родови војске, опсадне справе, увежбавање ратничких вештина, витешки турнири, мегдани, појава ватреног оружја – од примитивних пушака аркебуза и мускета до разорне артиљерије; увођење стајаће војске, развој модерне војне стратегије и тактике – појава генералштаба, униформе и војна одликовања; војно образовање, живот војника у рату и миру; жене у војсци; међународне конвенције о правилима ратовања, највеће војсковође). Војска код Срба кроз историју (српска војска у средњем веку – опрема, начин ратовања; Срби у аустријској и османској војсци; војска устаничке Србије; војна организација у XIX и XX веку у српској и југословенској држави; војно образовање – оснивање војне академије; српске и југословенске војне униформе и одликовања). 	
<p>Новац и банке кроз историју</p>	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање знања о улози новца и банака у економским системима кроз историју. Усвајање знања о улози новца и банака у свакодневном животу некад и сад. Проширивање знања о историји новца и развоју 	<ul style="list-style-type: none"> уочи основне карактеристике и функције новца од антике до савременог доба; изведе закључак о улози и значају банака кроз историју; уочи основна обележја историјата српског новца и банака кроз историју; примени стечено знање о новцу и банкама у свакодневном животу. 	<ul style="list-style-type: none"> Нумизматика (као наука о постанку, развоју и употреби кованог новца). Новац и банке у садашњости (новац као мера вредности, платежно средство и једно од обележја самосталности државе; банка као предузеће које тргује новцем; појмови – штедња, трезор, кредит, камата, деоница, инфлација, дефлација; фалсификовања новца, новац у савременом потрошачком друштву...). Новац и банке у прошлости (историјат новца и банака – од старог века до данас; материјали од којих је израђиван новац, историјски феномен „кварења“ новца; ликови и различити симболи на кованом и папирном новцу...). Новац у Србији некад и сад (историјат новца од средњег века до данас; динар као званична 	

	банкарства код Срба.		валута модерне Србије; мотиви на новчаницама; настанак и развој Народне банке као прве финансијске институције у Србији).	помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских, економских и културних услова живота човека кроз простор и време,
Верски живот и обичаји кроз историју	<ul style="list-style-type: none"> Проширивање знања о веровањима и обичајима у прошлости и садашњости. Уочавање прожимања веровања и културе кроз историју. Сагледавање сличности и разлика у веровањима и обичајима некад и сад. Проширивање знања о веровањима и обичајима код Срба кроз историју. 	<ul style="list-style-type: none"> уочи основна обележја веровања од праисторије до савременог доба; наведе и упореди карактеристике обичаја и веровања у различитим периодима; идентификује сличности и разлике у обичајима различитих верских заједница; уочи утицај веровања и обичаја на културно стваралаштво; разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота кроз историју; разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота код Срба кроз историју; препозна и разуме основне одлике верског живота и обичаја код Срба кроз историју. 	<ul style="list-style-type: none"> Веровања у старом Египту и Месопотамији (загробни живот, балсмовање, хороскопи, астрологија, обреди и ритуални предмети...). Веровања старих Грка и Римљана (пророчишта, загробни живот, свештеници и свештенице, приношење жртве боговима...). Религије Далеког истока. Верски живот и обичаји у средњем веку (главне одлике хришћанства, ислама и јудаизма; обележја различитих верских конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима; обележавање верских празника, страхови средњовековног човека). Верски живот и обичаји у новом веку и савременом добу (верски идентитет, сличности и разлике између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам). 	<ul style="list-style-type: none"> пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина, у настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности, одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, током рада са ученицима потребно је стално правити поређења са савременим добом, чиме се наглашава схватање континуитета у развоју друштва и богатство садржаја из прошлости, задатак наставника је и да подстиче осамостаљивање ученика у прикупљању и сређивању историјских података, да их усмерава на различите изворе информација и подучава их како да се према њима критички односе, чиме се негује истраживачки дух и занимање за науку и подстиче развој мишљења заснованог на провереним чињеницама и аргументима, овај предмет пружа вслике могућности за интеграцију школског и ваншколског знања ученика, за излазак из оквира школских уџбеника и учioniца, укључивање родитеља и суграђана који поседују знања, колекције, књиге, филмове и другу грађу која може да помогне у реализацији програма, наставник треба да тежи комбиновању различитих метода рада (кратка предавања, гледање филмова, читање књига, дискусије, анализа писаних извора, елика и фотографија...), у извођењу наставе самостално
Образовање и васпитање кроз историју	<ul style="list-style-type: none"> Продубљивање знања о развоју образовања кроз историју. Уочавање сличности и разлика у образовању и васпитању некад и сад. Разумевање утицаја привредног развоја на квалитет образовања. Продубљивање знања о развоју 	<ul style="list-style-type: none"> уочи основна обележја образовања и васпитања од антике до савременог доба; описује развој система образовања и васпитања кроз историју; описује развој система образовања и васпитања код Срба кроз историју; упореди карактеристике образовања и васпитања у различитим периодима; изведе закључак о значају образовања и васпитања у животу људи; препозна међусобну условљеност степена привредног развоја и 	<ul style="list-style-type: none"> Образовање и васпитање у старом веку (Египат, Месопотамија, стара Грчка и Рим). Образовање и васпитање у средњем веку (манастири као центри писмености и образовања; оснивање школа и универзитета, утицај цркве на образовање и васпитање...). Образовање и васпитање у новом веку и савременом добу (појава штампарства и ширење писмености, улога цркве и државе – појава световног и обавезног образовања, школских уџбеника; положај ученика – награђивање и кажњавање, одевање ученика...). Образовање и васпитање код Срба (манастири као центри писмености и образовања; значај Хиландара, просветитељски рад у устаничкој Србији, оснивање световних школа, оснивање Лицеја, Велике школе и Београдског универзитета; један дан у школи, школска слава, 	

	образовања код Срба кроз историју.	квалитета образовања.	одевање ученика, школовање женске деце; стипендирање ученика).	истраживање ученика је најважније, без обзира на изабране методе рада, а наставникова је улога да организује наставу, пружи помоћ ученицима у раду (од давања информација до упућивања на изворе информација) и да подстиче интересовање ученика за предмет,
Комуникације, путовања и туризам некад и сад	<ul style="list-style-type: none"> Уочавање значаја комуникација и њиховог развоја у историји друштва. Разумевање утицаја комуникација на упознавање и приближавање држава, народа и њихових култура. 	<ul style="list-style-type: none"> опише развој комуникација од праисторије до савременог доба; наведе и упореди карактеристике комуникације у различитим периодима; изведе закључак о значају комуникације у животу људи кроз историју; разуме последице развоја модерних комуникација; изведе закључак о утицају развоја комуникација на интеграцију сваке нације и друштва; користи информације са историјске карте и повеже их са стеченим знањем о комуникацијама; уочи утицај комуникација на приближавање држава, народа и њихових култура. 	<ul style="list-style-type: none"> Комуникације, путовања и туризам кроз историју (утицај трговине и војних похода на развој комуникација; ходочашћа – света места, мисионари; значајни сајмови, развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостинице и хотели, бање). 	<ul style="list-style-type: none"> у припреми и реализацији часова наставницима може користити следећа литература: <p>Д. М. Ацовић, <i>Хералдика и Срби</i>, Београд 2008.</p> <p>Д. Бабац, <i>Специјалне јединице југословенске војске у Априлском рату</i>, Београд 2006.</p> <p>Д. Бабац, Ч. Васић, М. Марковић, <i>Црногорска војска 1896–1916</i>, Београд 2007.</p> <p>Д. Бандић, <i>Народна религија Срба у 100 појмова</i>, Београд 2004.</p> <p>В. Бикић, <i>Средњовековно село</i>, Београд 2007.</p> <p>М. Благојевић, <i>Србија у доба Немањића</i>, Београд 1989.</p> <p>С. Бојанин, <i>Забаве и светковине у средњовековној Србији (од краја XII до краја XV века)</i>, Београд 2005.</p> <p>Е. Бухари, <i>Наполеонова гардијска коњица</i>, Београд 2006.</p> <p>А. Веселиновић, Р. Љушић, <i>Српске династије</i>, Нови Сад 2001.</p> <p>П. Вилар, <i>Злато и новац у повијести 1450–1920</i>, Београд 1990.</p> <p>А. Вулетић, Ј. Мијаиловић, <i>Између посела и бадова. Живот у Србији у 19. веку</i>, Београд 2005.</p> <p>Р. Вучетић, <i>Престоница независне Србије (1878–1918)</i>, Београд 2008.</p> <p>К. Гравет, <i>Витезови</i>, Београд 2006.</p> <p>С. Димитријевић, <i>Средњовековни српски новац</i>, Београд 1997.</p> <p>Љ. Димић, <i>Културна политика у Краљевини Југославији 1918–1941</i>, I–III,</p>
Друштвени и породични живот кроз историју	<ul style="list-style-type: none"> Продубљивање знања о развоју друштвеног и породичног живота кроз историју. Уочавање сличности и разлика у друштвеном и породичном животу некад и сад. Проширивање знања о друштвеном и 	<ul style="list-style-type: none"> идентификује основна обележја друштвеног живота од антике до данас; идентификује основна обележја породичног живота од антике до данас; уочавање основна обележја друштвеног живота код Срба кроз историју; наведе основна обележја породичног живота код Срба кроз историју; упореди карактеристике друштвеног и породичног живота у различитим периодима; 	<ul style="list-style-type: none"> Друштвени живот од антике до данас (игре, гозбе, плес уз музику, музички инструменти, позориште, маскирање, трубадури, властееоске гозбе: жонглери, путујући свирачи и забављачи; балови, позориште у доба Шекспира и Молијера, настанак опере, књижевне дружине и читалишта, концерти, биоскопи, игре на срећу, савремена популарна музика). Друштвени живот код Срба кроз историју (основни празници и њихов значај; утицај политичких прилика на празнике и празновања, радни и нерадни дани; различити облици друштвених активности на селу и у граду...). Породични односи од антике до данас (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници, 	

	<p>породичном животу код Срба кроз историју.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • уочи сличности и разлике у начину обележавања празника кроз историју; • истакне одлике друштвеног и породичног живота данас у односу на раније епохе. 	<p>традиционални и модерни погледи на породицу; промене у односима међу половима...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Породични односи код Срба кроз историју (положај мушкарца, жене и детета; свадбени обичаји, однос према старијима, породични празници – крсна слава...) 	<p>Београд 1996. А. Ђуровић, <i>Модернизација образовања у Краљевини Србији 1905–1914</i>, Београд 2004. <i>Историја приватног живота</i>, I–V, приредили Ф. Аријес и Ж. Диби, Београд 2000–2004. М. Јовановић-Стојимировић, <i>Силуете старог Београда</i>, Београд 2008. Д. Косановић, <i>Почеци кинематографије на тлу Југославије 1896–1918</i>, Београд 1985. <i>Лексикон српског средњег века</i>, приредили С. Ћирковић и Р. Михаљчић, Београд 1999. П. Ј. Марковић, <i>Београд 1918–1941</i>, Београд 1992. П. Ј. Марковић, <i>Београд између Истока и Запада 1948–1965</i>, Београд 1996. П. Ј. Марковић, <i>Трајност и промена. Друштвена историја социјалистичке свакодневице у Југославији и Србији</i>, Београд 2007. М. Милићевић, <i>Грб Србије: развој кроз историју</i>, Београд 1995. Ј. Миодраговић, <i>Народна педагогија у Срба или како наш народ подиже пород свој</i>, Београд 1914. Д. Мрђеновић, А. Палавестра, Д. Спасић, <i>Родословне таблице и грбови српских династија и властеле</i>, Београд 1987. <i>Образовање код Срба кроз векове</i>, Београд 2001. Е. Пирсон, <i>Стара Грчка</i>, Београд 2006. Р. Плат, <i>Свет филма</i>, Београд 2006. <i>Приватни живот у српским земљама средњег века</i>, приредиле С. Марјановић-Душанић и Д. Поповић, Београд 2004. <i>Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба</i>, приредио А. Фотић, Београд 2005. <i>Приватни живот код Срба у</i></p>
<p>Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о развоју фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју. • Разумевање утицаја фотографије, филма, радија и телевизије на друштвени, политички и културни живот. • Проширивање знања о развоју фотографије, филма, радија и телевизије у Србији. • Уочавање значаја фотографије, филма, радија и телевизије као историјских извора. 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи основна обележја развоја фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије у животу појединца и читавог друштва; • изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије као историјских извора; • опише развој фотографије, филма, радија и телевизије у Србији; • разуме последице развоја фотографије, филма, радија и телевизије. 	<ul style="list-style-type: none"> • Значај фотографије, филма, радија и телевизије (као техничких достигнућа, начина уметничког изражавања, средстава масовне комуникације, сазнавања и образовања, и као историјских извора). • Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју (развој – оптичка сочива, дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радио таласи; прва филмска пројекција, филм као извор информација о догађајима; филм као масовна забава и индустрија; почетак ере звучног филма, појава анимираних филмова; појава колор филмова; филмски фестивали и награде; оснивање радио-станица, појава телевизије; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века; примери злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку). • Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у Србији 1896, први српски филмови и биоскопи; почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизије на сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације, оснивање Телевизије Београд 1958, кућни радио и ТВ апарати као показатељи животног стандарда). 	
<p>Брига о телу и здрављу кроз историју</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Продубљивање знања о развоју здравствене културе кроз историју. • Уочавање 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи основна обележја развоја здравствене културе од антике до данас; • уочи основна обележја развоја здравствене културе код Срба кроз историју; 	<ul style="list-style-type: none"> • Брига о телу и здрављу од антике до данас (болести људи, хигијенски услови, епидемије, развој медицине, медицински инструменти, лекови и лековито биље, здравствене установе – манастирске болнице, санаторијуми, стационари, домови здравља, апотеке; начини 	

	<p>утицаја економског и културног развитка на степен здравствене културе.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о развоју здравствене културе код Срба. 	<ul style="list-style-type: none"> • наведе и упореди различите методе лечења кроз историју; • разуме повезаност степена економског и културног развитка и здравствене културе; • разуме значај хуманитарних организација и њиховог деловања. 	<p>здравствене заштите и превентиве, хуманитарне организације).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Брига о телу и здрављу код Срба (утицај животних услова и хигијенских прилика на појаву болести; најчешће болести и епидемије, народна медицина и надрилекарство, манастирске болнице; прве болнице и лекари, отварање болница у Србији у време кнеза Милоша, оснивање Медицинског факултета у Београду...). 	<p><i>деветнаестом веку. Од краја осамнаестог века до Првог светског рата</i>, приредили А. Столић и Н. Макуљевић, Београд 2006.</p> <p><i>Приватни живот код Срба у двадесетом веку</i>, приредио М. Ристовић, Београд 2007.</p> <p>Р. Радић, <i>Страх у позној Византији I-II</i>, Београд 2000.</p> <p>Р. Радић, <i>Византија – пурпур и пергамент</i>, Београд 2006.</p>
<p>Грбови и заставе некад и сад</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Продубљивање знања о развоју грбова и застава и њиховом значају у историји. • Упознавање са развојем, улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа. 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи основна обележја развоја грбова и застава кроз историју; • уочи основна обележја развоја грбова и застава код Срба кроз историју; • изведе закључак о значају грбова и застава кроз историју; • наведе најчешће хералдичке симболе; • опише изглед и порекло савременог српског грба и заставе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Улога и значај грбова и застава (као симбола државе, нације, владара, војске, града, установе, предузећа, политичке организације, спортског друштва...; појава грбова у XII веку – породични грбови на штитовима као начин распознавања витезова на турнирима и у ратним походима; грбови на заставама, новцу, печатима, поштанским маркама, споменицима, шлемовима...; најчешћи хералдички симболи; појава првих застава – <i>вексилум</i> – застава римских царева, <i>лабарум</i> – застава Константина Великог; основни елементи застава). • Грбови и заставе у прошлости српског народа (порекло савременог српског грба и заставе, значење четири оцила, најчешћи хералдички симболи на грбовима српских нововековних и средњовековних држава и династија и властелинских породица – двоглави бели орао Немањића, Лазаревића, Карађорђевића, Обреновића и Петровића-Његоша, лав Бранковића и Петровића-Његоша, вук Балшића, љиљани Котроманића...). 	<p>Р. Радић, <i>Цариград – приче са Босфора</i>, Београд 2007.</p> <p><i>Службено одело у Србији у 19. и 20. веку</i>, Београд 2001.</p> <p>Д. Стојановић, <i>Калдрма и асфалт. Урбанизација и европеизација Београда 1890–1914</i>, Београд 2008.</p> <p>Ж. Стојановић, <i>Патирни новац Србије и Југославије</i>, Београд 1996.</p> <p>Н. Томас, Д. Бабац, <i>Армије на Балкану 1914–1918</i>, Београд 2006.</p> <p>Ц. Харт, <i>Стари Египат</i>, Београд 2006.</p> <p>Ф. Џајс, <i>Витезови кроз историју</i>, Београд 2003.</p> <p>Ф. Џајс, Ц. Џајс, <i>Живот у средњовековном граду</i>, Београд 2004.</p> <p>Ф. Џајс, Ц. Џајс, <i>Живот у средњовековном замку</i>, Београд 2005.</p> <p>Ф. Џајс, Ц. Џајс, <i>Живот у средњовековном селу</i>, Београд 2006.</p> <p>С. Џејмс, <i>Стари Рим</i>, Београд 2006.</p>
<p>Спорт некад и сад</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о развоју спортског живота кроз историју. • Уочавање сличности и разлика у спортским играма и 	<ul style="list-style-type: none"> • уочи основна обележја спорта од антике до савременог доба; • разуме улогу и значај спорта у људском друштву; • именује и опише спортске дисциплине заступљене на античким Олимпијским играма; • наведе и упореди карактеристике спортских надметања у различитим 	<ul style="list-style-type: none"> • Улога и значај спорта од антике до савременог доба (спорт као део бриге о здрављу и као забава; спорт и Олимпијске игре у античкој Грчкој као основ спортских игара савременог доба; спортска надметања кроз историју – најпопуларнији спортови, аматерски и професионални спорт, модерне Олимпијске игре). • Спорт код Срба кроз историју (народне и пастирске игре као прва спортска надметања, 	

	<p>надметањима некад и сад.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о развоју спортског живота код Срба. 	<p>периодима;</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише развој спортског живота код Срба. 	<p>прва спортска друштва, оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународним такмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови; савремени спорт и спортски живот).</p>	
--	--	---	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик и књижевност
- Географија
- Социологија са правима грађана
- Грађанско васпитање
- Верска настава

Назив предмета: **ИЗАБРАНА ПОГЛАВЉА МАТЕМАТИКЕ**

Годишњи фонд часова: **31**

Разред: **трећи**

- Развијање логичког и апстрактног мишљења
- Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика
- Развијање способности одређивања и процене квантитативних величина и њиховог односа
- Развијање осећаја за простор и разумевање узајамних односа геометријских објеката
- Развој способности за трансфер знања и вештина у стручно- теоретске предмете

Циљеви предмета:

ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Системи једначина и детерминанте	<ul style="list-style-type: none">Проширивање знања о решавању система једначина и стицање основних знања о детерминантама	<ul style="list-style-type: none">израчуна детерминанту реда 2 и 3примени особине детерминанти на израчунавање детерминантепримени Крамерову теорему на решавање система линеарних једначина (до 3 непознате)реши систем једначина састављен од једне квадратне и једне линеарне једначинеграфички нађе решење квадратне и линеарне једначине	<ul style="list-style-type: none">Детерминанте реда два и триОсобине детерминантиКрамерова теорема за решавање система линеарних једначинаСистем квадратне и линеарне једначине	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">теоријска настава (31 час) <p>Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или кабинету за математику.</p>
Комбинаторика	<ul style="list-style-type: none">Стицање основних знања из комбинаторике	<ul style="list-style-type: none">примени правило збира и правило производаодреди број пермутација датог скупаодреди број варијација датог скупаодреди број комбинација датог скупанаведе пермутације, варијације и комбинације датог скупа од највише четири чланаодреди k-ти биномиј коефицијент у развоју бинома на p-ти степенодреди непознати члан у развоју бинома из датих услова - једноставнији примери	<ul style="list-style-type: none">ПермутацијеВаријацијеКомбинацијеБиноми образац	<p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивањанеопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученикаподстицати ученике на размишљање и самостално закључивањепримењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученикаинсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у радуупућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија <p>• Системи једначина и детерминанте: акценат при реализацији ове теме треба да буде на решавању система једначина без параметара, као и на решавању реалних проблема коришћењем система једначина.</p>
Вероватноћа и статистика	<ul style="list-style-type: none">Стицање основних знања из вероватноће и статистике	<ul style="list-style-type: none">уочи случајне догађајепрепозна који су догађаји могући, повољни, сигурни, немогућиизрачуна вероватноћу догађајаодреди условну вероватноћу	<ul style="list-style-type: none">Случајни догађаји. Простор елементарних догађајаРазличите дефиниције вероватноћеУсловна вероватноћа	

		<p>догађаја А у односу на догађај В</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе пример случајне променљиве • примсни биномну расподелу • израчуна нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзију, медијану и мод) • формира статистичке табеле и на основу њих да графички прикаже податке • израчуна одређене карактеристике случајног узорка (аритмеричку средину узорка, медијану узорка, мод узорка и дисперзију узорка) 	<ul style="list-style-type: none"> • Случајне променљиве. Дискретне случајне променљиве и биномна расподела • Статистика. Основни појмови • Формирање статистичких табела и графичко приказивање података • Карактеристике емпиријске расподеле (аритмеричка средина узорка, медијана узорка, мод узорка, дисперзија узорка) 	<ul style="list-style-type: none"> • Комбинаторика: при решавању задатака пребројавања разматрати варијације, пермутације и комбинације комбинаторним проблемима у којима нема понављања (без понављања). При обради новог градива користити што више конкретних примера из живота. • Вероватноћа и статистика: при обради новог градива користити што више конкретних примера из живота и струке. <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену провера знања 3. тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Детерминанте и системи линеарних једначина 8 часова • Комбинаторика 6 часова • Вероватноћа и статистика 13 часова <p>У току школске године предвиђена су 2 писмена задатка (по 1 у полугодишту). За реализацију писмених задатака са исправкама планирана су 4 часа.</p>
--	--	--	--	---

Назив предмета: **ИНДУСТРИЈСКА ГЕОГРАФИЈА**

Годишњи фонд часова: **35 или 31**

Разред: **други или трећи**

Циљеви предмета:

- Стицање знања о развоју и значају индустријске географије и о њеној вези са осталим географским дисциплинама.
- Стицање знања о изворима енергије, њиховом размештају, производњи и размештају електричне енергије; о развоју, размештају и значају електротехничке и електронске индустрије.
- Оспособљавање ученика да примењују географско знање у даљем образовном и професионалном развоју.
- Оспособљавање ученика да користе писане, графичке и ликовне изворе информација, да их анализирају и примењују у процесу учења и истраживања.
- Оспособљавање ученика за одговорно опхођење према себи и окружењу и за активно учествовање у заштити, обнови и унапређивању животне средине.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод у индустријску географију	<ul style="list-style-type: none">• Стицање знања о предмету изучавања, развоју и значају индустријске географије	<ul style="list-style-type: none">• дефинише предмет изучавања, значај, развој и место индустријске географије у систему наука• наведе поделу индустрије• објасни међузависност индустријализације и урбанизације	<ul style="list-style-type: none">• Предмет изучавања, значај, развој и место индустријске географије у систему наука• Класификација индустрије, индустријализација и однос према урбанизацији	<p>На почетку теме ученике треба упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања.</p> <p>Облици наставе</p>
Фактори локализације индустрије	<ul style="list-style-type: none">• Стицање знања о појму и врстама фактора локализације индустрије	<ul style="list-style-type: none">• дефинише појам фактора локализације индустрије• опише природне услове и ресурсе као фактор локализације индустрије (сировине, водни ресурси, енергетски извори, климатски услови)• опише факторе животне средине• наведе економскогеографске факторе локализације (тржиште, капитал, транспорт и радна снага)• наведе врсте концентрације и факторе агломерације• препозна индустријску инерцију као фактор локализације	<ul style="list-style-type: none">• Природни услови и ресурси као фактор локализације индустрије• Фактори животне средине• Економскогеографски фактори• Концентрација, агломерација и инерција	<p>Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава (35 или 31 час) <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Теоријска настава се реализује у учионици опште намене <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Коришћење савремених електронских помагала и дигиталних карата
Енергетика	<ul style="list-style-type: none">• Стицање знања о изворима енергије, њиховом географском размештају, производњи и размештају	<ul style="list-style-type: none">• наведе изворе енергије (конвенционални и алтернативни)• објасни географски размештај извора енергије у нашој земљи и у свету• објасни географски размештај производње електричне енергије из необновљивих извора енергије	<ul style="list-style-type: none">• Извори енергије и њихов размештај у Србији и у свету• Електроенергетика• Пренос електричне енергије• Проблеми и перспективе развоја енергетике у свету и у нашој земљи	<ul style="list-style-type: none">• Коришћење аналогних географских карата различитог размера и садржаја• Коришћење информација са Интернета• Коришћење интерактивних метода

	електричне енергије	<ul style="list-style-type: none"> • објасни географски размештај производње електричне енергије из обновљивих извора енергије • наведе начинс преноса електричне енергије • објасни проблеме у вези са снабдевањем енергентима и производњом електричне енергије • образложи утицаје и последице производње електричне енергије у географској средини • подржи коришћење обновљивих извора енергије 		<p>рада</p> <p><u>Оцењивање</u></p> <p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмено излагање 2. тест <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Увод у индустријску географију (5 часова)
Електротехничка и електронска индустрија	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање знања о развоју, размештају и значају електротехничке и електронске индустрије 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни развој електротехничке и електронске индустрије • доведе у везу електротехничку и електронску индустрије са осталим привредним гранама • објасни географски размештаја електротехничке и електронске индустрије у нашој земљи и у свету • наведе највеће компаније електротехничке и електронске индустрије у свету 	<ul style="list-style-type: none"> • Развој електротехничке и електронске индустрије и њено место у привредној структури • Географски размештај електротехничке и електронске индустрије 	<ul style="list-style-type: none"> • Фактори локализације индустрије (10 часова) • Енергетика (10 часова) • Електротехничка и електронска индустрија (10 часова)

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Рачунарство и информатика
- Екологија и заштита животне средине
- Физика
- Хемија

Назив предмета: **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Годишњи фонд часова: **35 или 31**

Разред: **други или трећи**

- Циљеви предмета:
- развијање креативности и критичког мишљења, визуелног опажања и самопоуздања;
 - оспособљавање за успешну визуелну и вербалну комуникацију, тимски рад и презентацију свог рада;
 - упознавање са областима примене знања и вештина које се стичу учењем визуелних уметности и могућом применом у будућој професији и свакодневном животу;
 - формирање позитивног става према очувању културног идентитета, националне и светске културне баштине и навике праћења културно-уметничких садржаја.

Препоруке за планирање учења:

- Одаберите 2-4 теме и повежите их. Прва тема може да буде уводна и да траје 4 часа;
- Број часова за реализацију теме одредите оквирно како би ученици имали могућност да се дуже задрже на задатку/теми која их интересује. У оквиру сваке теме је могуће обрадити више подтема;
- Учење се одвија интерактивно;
- Користите стручну литературу и интернет за припремање наставе. Ради лакшег прикупљања наставног материјала, програм садржи препоручене адресе интернет-страница. Међутим, треба имати у виду да се ове адресе често мењају и да је наставник упућен на континуирано ажурирање наставног материјала;
- У зависности од теме, учење се реализује у кабинету за ликовну културу (атељеу), кабинету за информатику, радионици, простору школе, библиотеци, музеју, галерији, атељеу уметника или локалном окружењу;
- Вредновање остварености исхода вршити кроз:
 - праћење остварености исхода;
 - активност на часу;
 - разговор;
- Водите електронски портфолио који садржи: основне податке о наставнику, опис успешно реализоване теме, препоручено време за реализацију, коришћене материјале и технике, примере радова ученика, евентуално наставни материјал (визуелне примере) и препоручену литературу или адресе интернет-страница. Електронски портфолио треба да буде доступан на сајту или профилу школе ради размене наставних материјала и идеја.

ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ:	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА:	ПРЕПОРУКЕ ТА РЕАЛИЗАЦИЈУ ТЕМЕ:
Дигитална фотографија	<ul style="list-style-type: none">• Оспособљавање за примену дигиталне фотографије у настави, свакодневном животу и раду	<ul style="list-style-type: none">• фотографише целину и детаљ под различитим условима осветљења• обради фотографију у одабраном рачунарском програму• селекује своје радове према задатим критеријумима	<ul style="list-style-type: none">• Принципи компоновања у фотографији, кадрирање, осветљење;• Етика у избору мотива, обради фотографије и објављивању;• Фотографисање – екстеријер, ентеријер, детаљ, аутопортрет;• Пренос фотографије на рачунар, обрада фотографије;	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none">• Остварити сарадњу са наставником информатике и размену информација и искустава између ученика и ученика и наставника;• Изабрати рачунарски програм за обраду фотографија према могућностима школе и предзнањима ученика;• Мотивисати ученике да учествују у уређењу школског часописа или сајта/профила школе.

			<ul style="list-style-type: none"> • Самопроцена радова. 	
Ктитори, мецене и колекционари	<ul style="list-style-type: none"> • Сагледавање вредности и значаја уметничких дела из угла инвеститора 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни улогу и значај ктитора, мецена и колекционара у историји • формира електронску збирку уметничких дела • образложи избор уметничких дела 	<ul style="list-style-type: none"> • Велики инвеститори у уметност кроз историју; • Приказ значајних уметничких дела и споменика по избору наставника, уз образложење избора; • Одељенски обилазак електронских музеја, галерија, фестивала...; • Формирање електронске збирке уметничких дела по избору ученика. 	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мотивисати ученике да посећују културна и уметничка дешавања у локалном окружењу.
Уметност рециклирања	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са начином креативног преобликовања материјала за рециклажу 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни како уметност доприноси очувању животне средине • предложи решење за преобликовање материјала за рециклажу • реализује идеју у материјалу за рециклажу 	<ul style="list-style-type: none"> • Уклањање отпада у великим градовима, време распадања појединих материјала, значај рециклирања, улога и значај уметности у очувању животне средине и смањењу сиромаштва; • Израда скица; • Преобликовање предмета и материјала за рециклажу – израда израда асамблажа, скулптура и инсталација, израда накита, кутија за оловке и накит, посуда, лустера, стоних лампи.. 	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упутити ученике у процес израде, али инсистирати на иновативним решењима; • Уколико ученици раде на сложенијем раду, помоћи у техничкој реализацији (нпр. спајање делова у целину); • Оријентациони избор уметника: Daniel Clemmett, Nick Gentry, Robert Bradford, James Corbett, Subodh Gupta, Emma Whiteside, Michel de Broin, Hong Kyoung, Aurora Robson, Lucy Norman, Nek Chand...
Амбијент и простор	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са начином обликовања елемената ентеријера и простора 	<ul style="list-style-type: none"> • опише утицај амбијента на расположење, понашање и радни учинак • преобликује елементе ентеријера • уреди део школског простора 	<ul style="list-style-type: none"> • Утицај амбијента на расположење, понашање и радни учинак; • Израда скица; • Преобликовање елемената ентеријера: осликавање и преобликовање похабаних столица, клупа, столова, ормана, зидова, прозорских оквира, стаклених површина, стубова; лепљење и уметање различитих материјала; израда витража, лустера, лампи, асамблажа, мозаика; • Обликовање простора у делу учioniце или простору школе. 	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обликовање простора може бити заједнички рад на нивоу одељења, разреда или школс. <p>Интернет:</p> <p>http://www.arteco.com/ http://www.skifurniture.com http://www.bikefurniture.com/ http://freshome.com/ http://comeuptomyroom.com/ http://bhousedesain.com/ http://azmyarch.com/ http://www.dezignwithaz.com/</p>

<p style="text-align: center;">Стрип</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Формирање целовите слике о стрипу као савременом уметничком медију 	<ul style="list-style-type: none"> • разликује врсте стрипа • препозна уметнички цртеж у стрипу • нацрта ликовно-графички рад 	<ul style="list-style-type: none"> • Утицај стрипа на уметничке правце, културу и друштво; • Традиционални прибор и поступак израде; рачунарски програми и графичке табле; • Израда табле стрипа, стрип јунака, корица за графички роман, израда одељенског фанзина; илустрација одломака приче, песме, филма... традиционалним или савременим техникама. 	<p><u>Препоруке за реализацију теме:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Направити поређење између америчког, европског и јапанског стрипа; • Оријентациони избор аутора: Rodolphe Topffer, Walt Disney, Osamu Tezuka, Richard Outcault, Steve Ditko, Alan Moore, Frank Miller, Moebius, Masashi Kishimoto, Koji Morimoto, Hiromu Arakawa, Matsuri Hino, Takeshi Obata, Марко Стојановић, Бане Керац, Влада Весовић, Саша Ракезић, Алекса Гајић, Зоран Јањетов...
<p style="text-align: center;">Визуелна промоција</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Израда промотивног рада 	<ul style="list-style-type: none"> • прикупља и сортира информације из различитих извора • уради промотивни визуелни рад 	<ul style="list-style-type: none"> • Значај квалитетне визуелне промоције у будућој професији; • Израда промотивног спота, презентације, брошуре, флајера, плаката, разгледница... 	<p><u>Препоруке за реализацију теме:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Мотивисати ученике атрактивним визуелним примерима.
<p style="text-align: center;">Улична уметност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са врстама уличне уметности 	<ul style="list-style-type: none"> • препозна естетске и идејне вредности уличне уметности • уради скицу за мурал или графит • дискутује о различитим решењима 	<ul style="list-style-type: none"> • Видови уличне уметности – мурали, графити, стикери, инсталације; Дискусија – намера уметника, идеје, поруке, ставови, стилови...; • Материјали, опасност по здравље и околину, мере заштите; • Израда скице за мурал или графит традиционалним материјалима или у рачунарском програму. 	<p><u>Оријентациони избор уметника, уметничких група и пројеката:</u></p> <p>Edgar Mueller, Julian Beever, Kurt Wenner, Jeroen Koolhaas –Dre Urhahn, Ernesto Neto, Mark Jenkins, Peter Gibson, David Choe, Cityzenkane, Belx2, Lady Pink, Keith Jive, Baer, Ras Terms, Jon Reiss (Bomb it- документарни филм), Blu (одабрани радови), Rinpa Eshidan, Reverse Graffiti Project.</p>

<p>Креативно обликовање метала</p>	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са уметничким делима израђеним од метала 	<ul style="list-style-type: none"> истражи, самостално, иновативне радове од метала направи рад обликовањем или преобликовањем метала 	<ul style="list-style-type: none"> Зидне скулптуре, инсталације, ограде, елементи архитектуре, намештај, накит, употребни предмети...; Прављење електронске збирке; Преобликовање материјала за рециклажу (нпр. старог есајага) или обликовање спајањем фабрички урађених делова. 	<p>Интернет адресе: http://www.ironreenc.com/ http://www.gahr-metalart.com/ http://www.stig-art.co.uk/ http://www.thesculpturewebsite.co.uk/ http://www.adorningmetal.com/ http://www.recycledmetalart.com/</p>
<p>Култура и уметност Србије</p>	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са културном и уметничком баштином своје земље 	<ul style="list-style-type: none"> препозна значајне уметнике, уметничка дела и споменике културе опише место или догађај културе које је посетио/ла 	<ul style="list-style-type: none"> Истакнути уметници, њихов живот и дело; Споменици културе у Србији; Значајне институције и манифестације културе; Значај културе и уметности за национални идентитет и економију земље. 	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> Тему обрадити као одељенски пројекат или задати домаће задатке.
<p>Уметнички цртеж</p>	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са значајним цртежима у историји уметности 	<ul style="list-style-type: none"> препозна уметнички цртеж нацрта цртеж инспирисан уметничким делом 	<ul style="list-style-type: none"> Анализа значајних цртежа; Материјали и технике; Линија; Рад по узору и оригиналан рад. 	<p>Препоруке за реализацију теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрадити само традиционалне цртеже, материјале и технике.

Назив предмета: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 35 или 31

Разред: други или трећи

- Циљеви предмета
- Оспособљавање ученика за разликовање обележја стилова различитих музичких жанрова;
 - Развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва;
 - Оспособљавање ученика за уочавање разлика и сличности између наше и других традиција и култура у домену музике;
 - Унапређивање естетских критеријума код ученика;
 - Развијање навика код ученика за праћење културно-уметничких манифестација у локалној средини и путем електронских медија (концерти, телевизија, филм, интернет);
 - Оспособљавање ученика за самостално истраживање стручне литературе, архиве, медијатеке, интернета;
 - Подстицање уметничког развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Класична музика (општа музичка анализа и теорија кроз слушање музике)	<ul style="list-style-type: none">• Оспособљавање ученика за разликовање музичких стилова од првобитне заједнице до 21. века.• Развијање навика за слушање уметничке музике.• Оспособљавање уочавања разлика карактера композиција• Формирање музичког укуса и адекватног музичког експресивног доживљаја музичког дела приликом слушања (аудио апаратима и уживо на концертима)•	<ul style="list-style-type: none">• Препознаје и разликује одлике стилова у музичком изражавању од првобитне заједнице до данас.• Испољава потребу за свакодневним слушањем музике и на основу тога формира трајно интересовање према музици уопште• Препознаје одслушане композиција уз познавање њихових аутора као и време настанка..• Експресивно, аутономно доживљава карактер одслушане композиције• Поседује адекватан музички укус.• Самоиницијативно посећује концерте и друге музичке манифестације у локалној заједници.	<ul style="list-style-type: none">• Значај музике у животу и друштву: <i>првобитна заједница, стари век</i> и развој музике у <i>средњем веку</i> (духовна и световна музика)- Грегоријански корал, Византијско певање, Кир Стефан Србин: Ниња сили.• Ренесанса и барок: Палестрина Л.: <i>Огни белта</i>, Вивалди А.: <i>4 годишња доба</i>, Хендл Г.Ф.: <i>Месија (Алелуја)</i>, Бах Ј.С.: <i>Токата и fuga d – tol, Брандебушки концерт бр.3 G – dur</i>• Класицизам: Хајдн Ј.: <i>Симфонија изненађења бр 94. G – dur</i>, Моцарт В.А.: <i>Симфонија бр.40. G-dur, Реквијем, Мала ноћна музика, Турски марш</i>, Бетовен Л.В.: <i>5. и 9. симфонија, За Елизу, Месечева соната,</i>• Романтизам Менделсон Ф.: <i>Свадебни марш</i>, Шопен Ф.: <i>Валцер des-dur</i>, Брамс Ј.: <i>Мађарске игре по избору</i>, Сметана Б.: <i>Влтава</i>, Дворжак А.: <i>Симфонија из новог света</i>	<ul style="list-style-type: none">• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none">• теоријска настава <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Настава се реализује у учионици <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Користити сва доступна наставна средства• Користити мултимедијалне презентације• Упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу• Примењивати индивидуални рад, рад у паровима и рад у мањим групама

			<ul style="list-style-type: none"> • Импесионизам Дебиси К.: <i>Прелид за поподне једног пауна</i>, Равел М.: <i>Болеро</i> • Музика xx века Шостакович: <i>Камерна симфонија</i>, Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i>, Шенберг, Стравински, Веберн 	<p>Континуирано упућивати ученике на присуство музике у свакодневном животу, примену у пракси и другим наставним предметима</p> <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. праћење остварености исхода 2. тестове знања <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> • класична музика (9 - 8 часова) • опера и балет; оперета и мјузикл (5 часова) • традиционална музика (6 часова) • џез и блуз музика (5 - 4 часова) • филм и филмска музика (5 - 4 часова) • хор, камерно и оркестарско извођење композиција (5 - 4 часова)
Опера и балет Оперета и мјузикл	<ul style="list-style-type: none"> • Значај корелације између текста, музичког и сценског извођења Оспособљавање ученика за препознавање и разликовање разних видова опере кроз историју 	<ul style="list-style-type: none"> • Разуме међусобну повезаност текста, музике и покрета. • Разликује музичко сценска дела према периоду настанка. • Препознаје историјско културни амбијент у коме су настала поједина дела 	<ul style="list-style-type: none"> • опере: Бизе Ж.: <i>Кармен</i>, Верди Ђ.: <i>Трубадур</i>, Росини Ђ.: <i>Севилски берберин</i>, Пучини: <i>Тоска</i>, <i>Боџи</i>, • балети Чајковски П.И.: <i>Лабудово језеро</i>, <i>Успавана лепотица</i>, Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> • оперете Штраус Ј.: <i>Слети миш</i> • Мјузикли: Цигани лете у небо, <i>Коса</i>, <i>Мама Миа</i>, <i>Чикаго</i>... 	
Традиционална музика (народне песме, игре, плесови)	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика за препознавање и разликовање културе и традиције како свог тако и других народа • Развијање естетских критеријума код ученика • Развијање способности уочавања утицаја народног стваралаштва на уметничко стваралаштво. 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје естетске вредности у култури свог и народа других земаља уочавањем карактеристичних обележја музике светске народне баштине. • Сагледава и вреднује утицај народног стваралаштва на уметничко стваралаштво. 	<ul style="list-style-type: none"> • Изворно певање традиционалних композиција са нашег и суседних подручја. Кола и народне игре Србије и суседних земаља. Мокрањац Ст. Ст.: <i>Руковети</i>, Тајчевић М.: <i>Охридска легенда</i> • Народна музика интегрисана у забавну, електронску, џез и разне алтернативне правце. • извођачи: Биљана Крстић, састав Балканика, Слободан Трукуља, Василиса, Кирил Џајковски... 	

<p>Џез и блуз музика Филм и филмска музика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Способност препознавања критеријума који се односе на ритмичку строгост и импровизовање мелодије као карактеристика одређене врсте музике(џез,блуз) • Способности разликовања боје звука различитих инструмената као и њихових састава. 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје критеријуме који се односе на начине настајања мелодијско ритмичких образаца различитих музичких жанрова. • Разликује боју звука различитих инструмената,као и њихов изглед • Разликује саставе извођача(Соло глас-хор,Соло инструмент-камерни састав-оркестар) 	<ul style="list-style-type: none"> • Џез и блуз: Луис Армстронг,Мајлс Дејвис;Били Холидеј;Џои Колтрејн,Чарли Паркер,Јован Маљковић,Шабан Бајрамовић... • Филм: Моцарт • филмска музика: Е.Мориконе: музика из филмова:<i>Амелија Пулен, Титаник, Ватрене улице, Клавир...</i> 	
<p>Хорско певање</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика за заједничко извођење 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје и реализује елементе заједничког музицирања 	<ul style="list-style-type: none"> • слободан избор композиција према могућностима извођача 	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Ликовна култура
- Српски језик и књижевност
- Географија
- Историја

Назив предмета: **БИОЛОГИЈА**

Годишњи фонд часова: **35**

Разред: **други**

Циљеви предмета:

- Упознавање са особинама живих бића и нивоима организације биолошких система, грађом и функцијом ћелије, ћелијским деобама;
- Упознавање са функцијама људског организма;
- Упознавање са основним фазама развића човека;
- Разумевање проблема везаних за период одрастања, упознавање са облицима ризичног понашања и схватање улоге и значаја породице.

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Биологија ћелије	<ul style="list-style-type: none">• Упознавање са предметом проучавања цитологије• Проширивање знања о особинама живих бића и нивоима организације биолошких система• Проширивање знања о грађи и функцији ћелије• Схватање значаја фотосинтезе и ћелијског дусања• Разумевање процеса који се одигравају током ћелијског циклуса• Упознавање са ћелијским деобама	<ul style="list-style-type: none">• дефинише предмет проучавања цитологије• наведе главне особине живих бића и нивое организације биолошких система• објасни хемијску структуру ћелије и функцију ћелијских органела• објасни разлике између биљне и животињске ћелије• објасни ток и значај кључних метаболичких процеса: фотосинтезе и ћелијског дусања• објасни фазе ћелијског циклуса, ток и значај митозе и значај мејозе	<ul style="list-style-type: none">• Цитологија као научна дисциплина биологије која проучава организацију ћелије• Основне карактеристике живих бића• Нивои организације биолошких система• Грађа ћелије и ћелијских органела• Биљна и животињска ћелија• Ћелијски циклус и ћелијске деобе	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима евидентирања и оцењивања.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врста наставе (дидактичких модела)</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• Кабинет за биологију, биолошка радионица, универзална учионица, адекватни објекти изван школског комплекса <p>Препоруке за реализацију наставе</p> <ul style="list-style-type: none">• поштовање свих дидактичких принципа• примена природних наставних средстава, реализација теренске наставе, реализација биолошких/еколошких наставних екскурзија• комбиновање различитих дидактичких модела (проблемска, тимска настава биологије)• реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, реферати, пројекти)

<p style="text-align: center;">Основи физиологије човека</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање знања о функцијама људског организма 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни настанак и пренос нервног импулса • илуструје прост рефлексни лук • објасни улогу нервног система • објасни мишићну контракцију • објасни улогу чулних органа • дефинише позицију и улогу жлезда са унутрашњим лучењем • објасни састав и улогу крви и лимфе • објасни грађу и улогу срца и крвних судова и неурохуморалну регулацију срчаног рада • објасни размену гасова у плућима и ткивима и нервну регулацију дисања • објасни варење, ресорпцију хране и неурохуморалну регулацију варења • објасни улогу екскреторних органа човека • објасни улогу органа за размножавање 	<ul style="list-style-type: none"> • Нервни систем • Чула • Мишићно – скелетни систем • Ендокрине жлезде • Систем органа за варење • Систем органа за дисање • Систем за циркулацију телесних течности • Систем органа за излучивање и размножавање 	<p><u>Оцењивање</u> Евидентирање и оцењивање ученика (путем усмене и писане провере знања, тестирања, практичних радова – вежбања, израде презентација и пројеката)</p> <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • биологија ћелије (7 часова) • основи физиологије човека (15 часова) • биологија развића човека (7 часова) • полно и репродуктивно здравље (6 часова)
<p style="text-align: center;">Биологија развића човека</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са основним фазама развића човека • Разумевање процеса полног сазревања 	<ul style="list-style-type: none"> • објасни процесе сперматогенезе и оогенезе • опише процес оплођења • наведе фазе интраутериног развића • опише настанак ткива и зачетака органа • опише промене које се догађају у организму човека од рођења до пубертета • објасни полно сазревање човека 	<ul style="list-style-type: none"> • Стварање и сазревање полних ћелија • Оплођење • Интраутерино развиће • Рађање и детињство • Полно сазревање 	

<p>Полно и репродуктивно здравље</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разумевање проблема везаних за период одрастања • Схватања улоге и значаја породице • Проширивање знања о облицима ризичног понашања 	<ul style="list-style-type: none"> • препозна проблеме везане за период одрастања • објасни значај породице • опише биолошку функцију породице • дефинише појам “планирање породице“ • наведе облике ризичног понашања и облике заштите од нежељене трудноће • објасни штетност абортуса по здравље жене • наведе најчешће полно преносиве болести, болести зависности и начине превенције 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам и дефиниција здравља • Проблеми везани за период адолесценције • Планирање породице • Заштита од полних болести • Болести зависности 	
--	--	---	--	--